FORT HILL

LURLEY MANOR

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

http://www.archive.org/details/devitaetmoribusi00vict

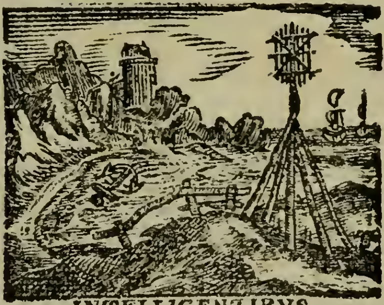
DE
VITA ET MORIBUS
IMPERATORUM
ROMANORVM:

Excerpta ex libris SEXTI AURELII VICTORIS, à Cæſare Auguſto uſque ad Theodoſium Imperatorem.

Editio vulgata.

ANDREAS SCHOTTUS compoſitis tribus M. SS. cum Vett. vulgatis emendabat; Scholiis & veris Iconibus ex antiquis numiſmatis delineatis illuſtrabat.

Quibus acceſſerunt & ELIÆ VINETI Notæ.

INTELLIGENTIBVS.

LUGD. BATAV.
Apud GAASBEQUIOS.
CIↃ IↃC LXIX.

AMPLISSIMO VIRO,

AVGERIO BVSBEQVIO,

Ex-Legato Byzantino, & ſupremo Curiæ Iſabellæ reginæ Præfecto,

ANDREAS SCHOTTUS,

LIB. MER. D. D.

VETUS ea doctiſſ. hominum querela eſt, ampliſſ. Busbequi, Hiſtoricorum vett. & quidem majorum gentium cladem calamitatemque non aliunde invectam, quàm ab Epitomarum ſcriptoribus: qui dum ſe compendio & temporis & rei familiaris ſtudere Lectori credulo pollicentur, næ illi majus ſe diſpendium facere non vident. Hinc enim factum, ut de Græcis Polybii prudentiſſimi, me hercle, ſcriptoris, Diodori atque Dionis; de Latinis verò T. Livii multo maxima pars interciderit: idque Xiphilinis & Floris aliiſque ἀνωνύμοις acceptum eſſe referendum: adeóque Juſtini opera Trogum integrum amiſſum, fruſtraque hactenus exſpectari, cum ſex M. Tullii de Repub. libris, neſcio in quo infelici terrarum angulo deliteſcentibus. Nec ab hac ſtrage immunis AURELIUS VICTOR fuit, qui partim divulſus, alteri, tamquam alienus partus ſuppoſitus; puta Viri illuſtres: partim in tenebris deſpectus jacuit, hiſtoria nimirum Auguſta, quam primi nos, quod præ-

fiſcinè dixerim, in lucem eruimus, & cum judicio emendavimus, hortatu tuo, & auſpiciis Iſabellæ reginæ Galliæ: cujus rebus cùm tu in Gallia impoſitus eſſes; Epitomam tibi me debere exiſtimavi, quæ inde exſcripta hactenus circumferretur; antiquorum libb. & M. S S. ope non emendatiorem tantùm factam, ſed & ſtudio induſtriaque noſtra illuſtriorem: id operam dando, ut ex quibus potiſſimùm auctoribus deſumta ea eſſet, cognoſci queat. Nec enim cui potius deberem occurrebat, qui me nondum de facie notum, ſtudiorum cauſſa, civiliſque tumultus patriæ, Galliam luſtrantem; & Lutetiæ in doctorum hominum ingeniorumque celebritate atque frequentia verſantem, indeque in Italiam diſciplinarum omnium antiquitatiſque parentem cogitantem, ut Plauti noſtri uſurpem,

Dum illæ conſileſcunt turbæ, atque iræ leniunt;

in familiam tuam, honoris mei gratia, quod felix fauſtumque ſit, invitaſti, qui cum de ſtudiis colloqui, dum à publicis negotiis integrum eſſet, liceret; atque ex litteris, ut hactenus ſemper, voluptatem oblectationemque caperes. Merebatur & virtus tua; qui octennali legatione Byzantina apud Turcarum Imp. Solimanum cognitus probatuſque Ferdinando Cæſari, deinde Maximiliano II. carus acceptuſque liberis ejus præfectus: mox in Galliam Orator miſſus es. quæ omnia præclarè obita nomen & decus cum omni poſteritate

ritate adæquarunt. Deinde quia Bibliothecam tuam patere mihi, libris meis domi relictis, voluiſti; omniaque quæ ex longa & diutina peregrinatione collegiſſes, magniſque ſumtibus paraſſes, libenter communicaſti; monumenta rariſſima, numiſmata, & inſcriptiones. Quis enim neſcit ſtudium in raris & exoticis conquirendis tuum? quibus ſpoliis Chriſtianum orbem ditaſti, collectis herbis peregrinis, medicis ipſis nomine uſuque incognitis, quibus Matthiolum medicorum coryphæum ad Dioſcoridem illuſtrandum mirè juviſti. Taceo amplius ducenta exemplaria Græca calamo exarata, ſumma diligentia, induſtria atque impenſis in Græcia collecta: quorum bona pars aut numquam aut non integrè antehac edita. quæ in Auguſta Bibliotheca Viennæ, dum in Galliam iter adornares, tamquam tuæ in R. P. litterariam voluntatis monumentum ſempiternum, exſtare voluiſti. Qua in re cum Fuggeris, Mendozis atque Sambucis contendiſſe videris. Nihil dicam de tuo in litteratos ſtudio, quorum conatus re conſilioque juvas, & quà potes, promoves: ut certatim tibi lucubrationes meritò offerant homini undequaque doctiſſimo. Quare ſpes habet animum fore, ut noſtros labores boni conſulas, atque ſi tantum ab re tua otii tibi eſt, recenſeas politiſſimo judicio tuo: denique ab invidorum calumniis tuearis atque defendas. Vale.

IDEM AD LIBRVM.

CÆSAREOS proceres, & quîs concuſſa tyrannis
Concidit Imperii divina potentia; quando
In pejus ruere occœpit, retroque referri,
VICTOR habes, tandem fato meliore renaſcens,
Quiſquis es: ambigua nam nomina voce recluſit
Ille mihi nuper Delphis conſultus Apollo:
VICTOR ERIT DOMITIS MONSTRIS, SEU VICTORINUS.
Quare age, ne dubita victor volitare per ora
Docta virûm, auſpiciis Augerî nobilis: hujus
Inclyta fama vehet penna metuente reſolvi:
Jam levior, mendis craſſiſque erroribus actis,
Æthera fer ſuper in dias te luminis oras:
Viciſti: indomitum jacet alto vulnere monſtrum.

[1]DE VITA ET MORIBVS IMPERATORVM ROMANORVM,

Excerpta ex libris [a] Sexti Aurelii Victoris, à Cæſare Auguſto uſque ad Theodoſium Imperatorem.

[b] ANNO *Urbis conditæ ſeptingenteſimo viceſimo ſe-* 1
cundo; ab exactis verò regibus quadringenteſimo
octogeſimoque; mos Romæ repetitus uni prorſus parendi,
pro

SCHOTTI.

1 DE VITA]Vulgatam libri inſcriptionem retinui: non celabo tamen lectorem quam in M. S. Petri Pithœi viri doctiſſimi ἐπιγραφὴν repperi: *Incipit libellus de vita & moribus Imperatorum, breviatus ex libris Sex. Aur. Victor. à Cæſare Auguſto uſque ad Theodoſium.* A quo vetus codex Floriacenſis, qui eſt Pet. Danielis, non admodum variat, niſi quòd *Victorini* pro *Victoris* integrè ſcriberet. Quomodo & Elgaldus cœnobii Floriacenſis monachus, in vita Roberti regis appellat: Sed is bibliothecæ ſuæ librum m. ſ. religiosè ſecutus eſt. Depravatum hoc nomen in Pauli Diaconi vulgatis editionibus, qui lib. De geſtis Longobardorum ſecundo, Apenninas Alpes deſcribens, *Sunt*, inquit, *qui Alpes Cottias & Apenninas unam dicunt eſſe provinciam: ſed hos Victoris* (excuſi quidam

VINETI.

a SEXTI AURELII VICTORIS hiſtoriam Auguſtam, aut ejus ſaltem Epitomen, eodem tempore cum Eutropii breviario, inter conferendos ſcriptores varios diverſaque exemplaria, Burdigalæ

pro rege imperatori vel [2] *ſanctiori nomine* AUGUSTO *appellato.* OCTAVIANUS *igitur patre Octavio ſenatore*

SCHOTTI.

dam *dictores*, malè, meliores lib. *Victorini) revincit hiſtoria, quæ Alpes Cotias per ſe provinciam appellat.* Quæ hodieque in Nerone exſtant novæ veteriſque editionis Aurelii Victoris: de quo quidem auctore plura in Prolegomenis dicere memini. Ceterum antiquiſſ. exemplum, quod nuper Jac. Cujacius J.Conſ. noſtri temporis facilè princeps Biturigibus ad me miſit, SEX. AVR. VICTORINI diſertim præfert: ut fortè Racemator hic à Victore, cujus quædam exſcribebat, Victorinum ſeſe appellarit: quo de alii judicabunt. Mihi certe ſtudio fuit, indicare quàm feliciter Labernæ litaſſet, & unde potiſſimùm uvas decerpſiſſet; à Tranquillo nimirum, Victore, Ammiano, Eutropio, ceteris. Hinc factum, ut major quàm vellem, hic Commentarius appareat.

2 *Sanctiori nomine*] Editio Laur. Abſtemii, quæ eſt Auguſtæ edita, habet, *ſeveriori*: vulgata tamen lectio magis placet, ex Sueton. cap. VIII. ſic enim dicis cauſſa appello. Nam Suetonius ſcriptus, libris ferè, non capitibus, numeriſque diviſus eſt.

VINETI.

digalæ emendavimus. anni ſunt jam plus undeviginti. Eam nunc tandem in lucem emittere viſum eſt, & in ejus editione hæc paucula monere. Exemplaria noſtra fuerunt impreſſa omnia præter unum membraneum: quod nobis commodavit Joſephus Caſſianus, regius conſiliarius. Hoc titulum non habuit. ſed mihi ſcripſit vir doctiſſimus Jacobus Cujacius, antiquum habere ſe codicem, ſic inſcriptum: *Libellus de vita & moribus Imperatorum, breviatus ex libris Sexti Aurelii Victoris à Cæſare Auguſto uſque ad Theodoſium*, ſi quis dubitet de novorum exemplarium titulo. De auctore autem iſtius Breviarii nihil comperi: neque ſatis ſcio quis iſte Victor, qui Romanam hiſtoriam ab Octaviano Auguſto ad Theodoſium Magnum ſit perſecutus. Julius Capitolinus AURELII VICTORIS cognomento PRIMI in Opilio Macrino meminit. *Verba denique* (inquit) *Aurelii Victoris, cui Primo cognomen erat, hæc fuerunt: Macrinum, libertinum hominem, proſtibulum*, &c. ſed Victor hic Primus, & Julius Capitolinus Theodoſium illum multis ſæculis anteceſſerunt. Alius floruit ſub Juliano Auguſto Victor hiſtoricus; quem ſic celebrat Ammianus Marcellinus libro viceſimo primo: *Imperator revertitur Naiſſum, copioſum oppidum: quo inde expeditè cuncta diſponeret ſuis utilitatibus profutura. Ubi Victorem apud Sirmium viſum, ſcriptorem hiſtoricum, exinde venire præceptum, Pannoniæ ſecundæ conſularem præfecit: & honoravit ænea ſtatua, virum ſobrietatis gratia multilaudum, multo pòſt Urbi præfectum.* Inter cujus Juliani principatum, & ejuſdem Theodoſii mortem, quia non ſunt anni plures, quàm triginta duo, poteſt, qui à Juliano ſit ita honoratus, poſt Theodoſium vixiſſe, atque de rebus ſcripſiſſe Theodoſii.

b *Anno urbis conditæ ſeptingenteſimo viceſimo ſecundo, ab exactis verò regibus quadringenteſimo octogeſimoque, mos Romæ repetitus uni prorſus parendi, pro rege imperatori, vel ſanctiori nomine, Auguſto appellato*] Hæc non ſunt in Caſſiani vetuſto codice: qui ſic incipit; OCTAVIANUS *patre*

patre

natore genitus, maternum genus ab Ænea [c] *per Juliam ſamiliam ſortitus, adoptione verò* CAII *Cæſaris* [d] *ma-*

joris avunculi, Caius Cæſar dictus, deinde ob victoriam AUGUSTUS *cognominatus eſt. Iſte in imperio poſitus,* TRIBUNICIAM *poteſtatem per ſe exercuit.* [3] *Regionem*

SCHOTTI.

3 *Regionem Ægypti*] Perturbatus locus; quem ſi lib. M. S S. paterentur, ſic reponerem ex XIIX. Suetonii, unde, ut plerique, tranſcriptus eſt. *in prov. formam redactam, ut annonæ,* &c. vel illa: *inundatione Nili acceſſu difficilem inviamque paludibus,* ſic collocanda: *quam inundatione Nili a. d. i. que p. ut annonæ.* De Ægypto Romanorum horreo multa Geographi.

VINETI.

tre Octavio ſenatore, &c. Quot autem annis regnatum ſit initio Romæ, diſcrepant auctores. Titus Livius annos putat ducentos & quadraginta quatuor. Quem numerum ſi ex ſeptingentis & viginti duobus ſubducas, reliqui fient quadringenti & ſeptuaginta octo anni ab exactis regibus ad monarchiam Auguſti.

c *Per Juliam*] Ita vulgo appellant: ſed vetus liber *Iulam,* quot ſyllabis ille cognominatus fertur apud Virgilium, unde gens hæc appellata.

d *Majoris avunculi*] Sic apud Sueton. Tranquillum, ſed hoc aliquando puto me didiciſſe ex Paullo libro triceſimo octavo Digeſtorum, titulo decimo, & lege decima ejus tituli, quòd matris meæ frater meus eſt AVUNCULUS; & avunculi mei avunculus, meus eſt MAGNUS avunculus: & mei magni avunculi avunculus, meus MAIOR avunculus. OCTAVIANUS autem, id eſt Octavii filius naturalis, in alienam familiam inductus, Auguſtus cognòminatus, matrem habuit naturalem, ATTIAM, filiam Juliæ ſororis Caii Julii Cæſaris à Bruto & Caſſio interfecti: quemadmodum docuimus in iis quæ in Eutropii breviarium ſcripſimus. Interfectus ergo ille Cæſar Julius, Octaviani Auguſti fuit non avunculus major, ſed magnus tantùm avunculus.

gionem Ægypti, inundatione Nili acceſſu difficilem, inviamque paludibus, in provinciæ formam redegit. Quam, ut annonæ Urbis copioſam efficeret, foſſas incuria vetuſtatis limo clauſas, labore militum patefecit. † Hujus tempore ex Ægypto Urbi annua ducenties centena millia frumenti inferebantur. Iſte Cantabros & Aquitanos, [1] *Rhætos, Vindelicos, Delmatas numero provinciarum Populi Romani conjunxit. Suevos, Cattoſque delevit,* [2] *Sucambros in Galliam tranſtulit. Pannonios ſtipendiariis adjecit. Getarum populos, Baſternaſque laceſſitos bellis ad concordiam compulit. Huic Perſæ obſides obtulerunt: creandique regis arbitrium permiſerunt. Ad hunc Indi, Scythæ, Garamantes, Æthiopes legatos cum donis miſerunt.* [3] *Adeò namque turbas, bella, ſimultates exſecratus eſt, ut niſi juſtis de cauſis numquam genti cuiquam bellum intulerit.* JACTANTISQUE ESSE INGENII ET LEVISSIMI *dicebat, ardore triumphandi, & ob lauream coronam, id eſt,* [4] *folia infructuoſa, in diſcrimen per incertos eventus certaminum, ſecuritatem civium præci-*

SCHOTTI.

1 *Rætos*] Alii *Rhætos*, Pithœi codex *Rethos* ſcribit: Floriacenſis *Rhetos*. Et mox, *provinciarum numero populo Rom. conjunxit*. Lege Sueton. XXI. cap.

2 *Sicambros*] Aliter Sueton. Suevos & Sicambros deditos in Galliam traduxiſſe, atque in proximis Rheno agris collocaſſe. cap. XXI. Rectius igitur Auguſtana editio delet *delevit*. Porrò in M. S S. libris lapidibuſque antiquis *Sygambri* appellantur, ut & συγάμβροι à Strabone lib. VII. cui noſtrum, *u*, reſpondet. Mox *ſtipendiarios* M. SS. noſtri præferunt, & *creandique reges* accuſandi caſu utrumque; ut & Veronenſis editio longè optima, quam ego omnium primam typis editam fuiſſe opinor, à Joh. Jucundo, cujus & in Cæſaris Commentarios induſtria exſtat, erutam. Hic mihi quarti manuſcripti inſtar eſt, ita præclara veteris ſcripturæ veſtigia retinet, nihil pænè ab illis evarians.

3 *Adeò namque*] *Denique* habent M. S S. & infrà, *bellum indixerit jactantiſque* melius.

4 *Folia infructuoſa*] In eandem ſententiam apud Macrobium Ciceto VI. de Repub. *Quamquam ſapientibus conſcientia ipſa factorum egregiorum ampliſſimum virtutis præmium eſt; tamen illa divina virtus non ſtatuas plumbo inhærentes, nec triumphos areſcentibus laureis; ſed ſtabiliora quædam & viridiora præmiorum genera deſiderat*. Eidem lib. II. ad Attic. Cato pro centum militibus eſt, qui currum triumphantis ſequebantur.

præcipitare. Neque imperatori bono quicquam minus quàm TEMERITATEM *congruere.* SATIS CELERITER FIERI, [5] QUICQUID COMMODE GERITUR. ARMAQUE *niſi majoris emolumenti cauſſa, nequaquam movenda eſſe: ne compendio tenui, jactura gravi, petita victoria, ſimilis ſit* [6] *hamo aureo piſcantibus: cujus abrupti, amiſsique detrimentum, nullo capturæ lucro penſari poteſt.* † *Hujus tempore trans Rhenum vaſtatus eſt Romanus exercitus, atque tribuni* [1] *& proprætor cæſus. Quod in tantum perdoluit, ut cerebri valido* [2] *incuſſu parietem pulſaret, veſte capilloque, ac reliquis lugentium indiciis deformis. Avunculi quoque inventum vehementer arguebat, qui* [3] *milites commilitones, novo blandoque more appellans, dum affectat carior fieri, auctoritatem principis emolliverat. Denique erga cives clementiſsimè verſatus eſt. In amicos fidus exſtitit. Quorum præcipui erant,* [4] [a] *ob taciturnitatem*

SCHOTTI.

5 *Quicquid commodè geritur*] MS. *gereretur*, & Auguſtana editio *quod*: iidem ſcribunt, ut & Veron. *majoris æmolomenti ſpe.*

6 *Hamo aureo piſcantibus*] Reti aurato, purpura coccoque funibus nexis piſcatum Neronem auctor Sueton. Ner. cap. XXX. & Oroſius lib. VII. cap. 7. Eutropius verò lib. VII. blatteos funes vocat, quos illi purpureos.

1 *Et Proprætor cæſus*] *Cæſus* afuit à MSS. Tres legiones cum duce Quinctilio Varo, legatiſque, & auxiliis omnibus cæſæ. Tranquillus XXIII. cap. & Tiberio XVII. Tacitus de moribus Germanor. Q. Sulpicio Camerino, C. Poppeio Sabino Coſſ. a. d. IV. Non. Sextiles, quo & Cannenſis clades accepta. Dio lib. LVI. L. Annæus Florus lib. IV. Paterculus lib. II. Præter tres legiones totidemque alas, etiam ſex cohortes numerat.

2 *Incuſſu*] MSS. *incurſu*, quomodo & Baſilienſes editiones Frobenii, & Andr. Cratandri & ſup. iidem *in tantum accidiſſe perdol.* Adeò conſternatum ferunt, ut per continuos menſes barba capilloque ſubmiſſo, caput interdum foribus illideret, vociferans, *Quinctili Vare, redde legiones*: diemque cladis quotannis mæſtum habuerit, ac lugubrem. Sueton. c. XXIII. Oroſius lib. VI. c. XXI.

3 *Milites commilitones*] Tranquillus Cæſ. LXVII. Auguſto XXV. cap. Cæſar ipſe III. Commentar. belli civilis. Miſſionem verò cum urbis periculo flagitantes, *Quirites* appellabat. Idem Sueton. Cæſare LXX. cap. Quæ ſequuntur petenda ex cap. LVII. & LXVI. ejuſdem.

VINETI.

a *Ob taciturnitatem Mæcenas*] Neque taciturnus Mæcenas apud Sueto-

tem Mæcenas, ob patientiam laboris, modeſtiamque Agrippa. Diligebat præterea Virgilium. Rarus quidem ad recipiendas amicitias, ad retinendas conſtantiſſimus. Liberalibus ſtudiis, præſertim [5] eloquentiæ intantum incumbens, ut nullus, ne in procinctu quidem, laberetur dies, quin [b] legeret, ſcriberet, declamaret. [6] Leges alias novas, [7] alias correctas protulit ſuo nomine. Auxit, ornavitque Romam [8] ædificiis multis, iſto glorians dicto, Urbem lateritiam repperi, relinquo
4 *marmoream. † Fuit mitis, gratus, [1] civilis animi, lepidi,*

SCHOTTI.

4 *Ob taciturnitat. Mæcenat. ob pat.*] Ἀνιστορήτως hæc dicit, niſi à Suetonio, unde exſcripta ſunt, diſſenſerit. *Deſideravit* (inquit Tranq. LXVI) *nonnumquam & M. Agrippæ patientiam, & Mæcenatis taciturnitatem.* &c. fefellit fortè Racematorem vocis *deſideravit* ἀμφιβολία. Uſitatius enim ille dixiſſet: *Deſideravit in Agrippa patientiam, & Mæcenate taciturnitatem.* Deſideramus enim quibus alii præditi, ipſi caremus: & milites aliquot deſideratos dicimus. Deſideramus verò in aliquo, quæ deficiunt eum. Flaccus tamen nobiſcum facit, qui in reticendis gravioribus Mæcenatis prudentiam laudat lib. II. Satyra VI.

Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.

Ea, inquit, credebat, quæ homini pleno rimarum, hac illac perfluenti, credi tutò poſſent. Tacitus etiam III. Annali Mæcenati ſecreta Auguſti innixa fuiſſe ſcribit: Agrippam verò fortem vocat idem Venuſinus Pindarus Oda VI. & Paterculus virtute, labore, vigilia, periculo invictum. Verùm ita ego Suetonium explicandum puto, taciturnum quidem Mæcenatem, & conſtantem Agrippam fuiſſe; eas tamen virtutes nonnumquam, quòd ab iis receſſiſſent, deſideraſſe: hoc enim vult, cùm *nonnumquam* dicit: quomodo gemina ſcripſerint auctores.

5 *Eloquentiæ*] Sueton. c. LXXXIV. & deinceps. Tacitus XIII. Annali. Mox *in procinctum* legit Auguſtanus codex. Vide Feſtum Pompejum.

6 *Leges alias novas*] Ut de adulteriis & pudicitia: quæ inde Julia dicta. Suet. XXXIV. J. Conſ. lib. XLVIII. Digeſt. tit. V. & de famoſis libellis, cap. LV. Tranq. l. XVI. D. de pœnis. & tit. lib. IX. Cod.

7 *Alias correctas*] Ut ſumptuariam, & de maritandis ordinibus: quæ poſt retractata Papia Poppæa dicta. Tacitus III. Annali. Ulp. Inſtitut. tit. XI. & XIV. videndus Horat. lib. III. Oda VI. & lib. IV. Oda V. & XV. & carmine ſæculari.

8 *Ædificiis multis*] Suet. XXVIII. XXIX. & XXX. de Urbis pomœrio prolato, Tacit. XII. Annali. & Vopiſcus in Aureliani vita.

1 *Civilis animi, lepidi*] Malè vulgò diſtinguunt, *Civilis, animi lepidi*: *Civilis animi, & lepidi* lib. vett. & Flo-

VINETI.

Suetonium, neque patiens modeſtuſque Agrippa.

b *Legeret, ſcriberet, declamaret*] Eadem eodem ordine verba apud Suetonium: ſed in veteri tamen codice, *dictaret* pro *declamaret*. Qui & *nullus* non habet.

lepidi, corpore toto pulcer, ſed oculis magis. Quorum aciem clariſſimorum ſiderum modo vibrans, libenter accipiebat cedi [2] ab intendentibus tamquam [3] ſolis radiis aſpectui ſuo. A cujus facie cùm quidam miles oculos averteret, & interrogaretur ab eo, cur ita faceret, reſpondit: Quia fulmen oculorum tuorum ferre non poſſum. Nec tamen vir tantus vitiis caruit. Fuit enim paululum impatiens; [4] leviter iracundus, occultè invidus, palam factioſus: porrò autem [5] dominandi, ſupra quàm æſtimari poteſt, avidiſſimus, [6] ſtudioſiſſimus aleæ luſor. Cumque eſſet cibi ac vini multum, aliquatenus verò [7] ſomni abſtinens, ſerviebat tamen libidini uſque ad probrum vulgaris famæ. Nam [8] inter duodecim catamitos, totidemque puellas accumbere ſolitus

SCHOTTI.

& Floriac. *Acies* numero multitudinis. Lege Sueton. LXXIX. Plinius verò lib. VII. cap. XXXVII. Nat. hiſt. glaucos oculos illi tribuit, quos diligentius ſpectari iracundè ferebat. Ibidem de Tiberii oculis quibus noctu in tenebris cernebat, & Suet. Tib. c. LXIIX. & Sextus Chæronenſis Philoſoph. lib. I. Pyrrhoniarum hypotheſεῶn cap. XIV.

2 *Ab intendentibus.*] Veron.cod. *ab intuentibus t. S. ra. aſpectu ſuo.* Et mox τὸ *oculos* afuit ab omnibus impreſſis, pro quo Gryphii edit. *ſe* habet. Inf. pro *vir tantus*, Auguſtanus codex habet, *nec tamen virtus vitiis caruit.*

3 *Solis radiis*] Vidi qui Horatiana illa de ſole ad Auguſti oculos referrent, Oda II. & V. lib. IV.

4 *Leviter iracundus*] MSS. duo & Veron. *leniter* rectius. Vide inf. in Theodoſio numero 76. & quæ illic annotavi. Horatius quoque *Iraſci facilis, tamen ut placabilis eſſet.* ut ſolent præſtantiſſima ingenia: bonum enim apud virum, inquit Mimus, citò moritur iracundia.

5 *Dominandi*] Sup. dixit ab ambitione alienum fuiſſe, quòd lauros contemſerit: nihilominus dominandi cupiditate flagrare potuit.

6 *Studioſiſſimus*] *Studioſis* Pithœi codex, & quatuor vulgati quibus uſus ſum, Auguſtanus, Baſilienſes duo, & Gryphii: quòd inciſum addant, non placet: jam enim de diſcendi ſtudio etiam in caſtris dixerat. Sueton. lege cap. LXXI. & LXXXIII. Cui etiam repugnant cap. LXXVI. & LXXVII. quæ ſequuntur; ubi MSS. *multum*, non *multi*: præclarè, ſi rectè interpungas, & cum *abſtinens* conjungas. Hoc enim vult: mirandum magis hominem ſobrium libidini addictum fuiſſe. Non infiteor eleganter dici Horatio, *multi Damalim meri*, Oda XXXVI. & Ciceroni, *hoſpitem multi cibi & joci*: ſed noſter aliò reſpicit.

7 *Somni abſti.*]Tranquill. LXXVIII. vide & LXVIII. & deinceps capitt. aliquot de libidinis infamia. τὸ *vulgaris* in Veron. edit. afuit. rectè.

8 *Inter duodecim Catam.*] Malim *ſex*, ſi libri ſuffragarentur, auctoritate Tranquilli qui cap. LXX. cœnam ejus δωδεκάθεον dictam ait, in qua deorum dearumque habitu diſcubuerint

ſolitus erat. Abjecta quoque uxore Scribonia, amore alienæ conjugis poſſeſſus, Liviam quaſi marito concedente ſibi conjunxit. [9] *Cujus Liviæ jam erant filii Tiberius & Druſus.* † *Cumque eſſet* [1] *luxuriæ ſerviens, erat tamen ejuſdem vitii ſeveriſſimus ultor,* [2] MORE HOMINUM, QUI IN ULCISCENDIS *vitiis, quibus ipſi vehementer indulgent, acres ſunt. Nam & poëtam Ovidium, qui & Naſo, pro eo, quòd tres libellos* [3] *amatoriæ artis conſcripſerat, exſilio damnavit. Quodque eſt læti animi, vel amœni, oblectabatur omni genere ſpectaculorum,* [4] *præcipuè*

SCHOTTI.

cubuerint convivæ: ipſe pro Apolline fuerit ornatus. Fortè ex numerorum compendiis, unde infinita in optimos auctores menda irrepſerunt, corruptum. Mox M. SS. *accubare* legunt.

9 *Cujus Liviæ*] *Cui Liviæ* Veron. cod. Sueton. de his LXII. & LXIII.

1 *Luxuriæ ſerviens*] Familiari ſequioris ævi ſcriptoribus notione utitur, pro *libidini*: ſine Cerere enim & Libero friget Venus. Sup. libidini ſerviiſſe dixit; hic luxuriæ. Intellige legem Juliam de adult. & pudicit. quò reſpexit Lyricus:

Nullis polluitur caſta domus ſtupris.

Oda v. & xv. l. IV. Eleganter Tacit. III. Ann. de Silani exſilio: *Adulteros, inquit, filiæ & neptis morte ac fuga punivit Auguſtus: nam culpam inter viros ac feminas vulgatam gravi nomine læſarum religionum ac violatæ majeſtatis appellando, clementiam majorum ſuaſque ipſe leges egrediebatur.* Vide Suet. Calig. cap. XXIII. Adulatur enim familiæ Auguſtæ Val. Maximus lib. VI. cap. I.

2 *More hominum*] Eleganter hæc Plinius Junior lib. VIII. epiſt. XXII.

3 *Amatoriæ artis conſcripſ. exſ. damnavit*] Hæc abſunt à tribus MSS. & lacunam reliquerant librarii, dubitantes fortè de rei veritate, aut verecundiæ cauſſa. Diſputant etiam docti. Duæ enim exſilii cauſſæ: libri de Arte, & error quem ipſe Naſo ſtudio ſupprimit. II. Triſt.

Perdiderint cùm me duo crimina, carmen & error:
Alterius facti culpa ſilenda mihi eſt.

Et alibi:

Et quid præterea peccarim quærere noli:
Ut pateat ſola culpa ſub Arte mea.

Veron. editio, *quòd tres libellos de Arte amandi ediderat: quodque eſſet læti animi vel amœni in exſilium miſit. Oblectabatur omnium generum ſpectaculis, præcipuè, &c.* Nihil tamen demuto. Sidon. Apollin. Car. IX.

Non qui tempore Cæſaris ſecundi
Æterno incoluit Tomos reatu.

Et carmine XXIII.

Et te carmina per libidinoſa
Notum Naſo tener, Tomoſque miſſum,
Quondam Cæſareæ nimis puellæ
Ficto nomine ſubditum puellæ.

Exſulatum abiit anno Imperii Auguſti ſecundo & quinquageſimo: obiit verò quinto Tiberii, juxta Tomos ſepultus. Euſeb. Chronicis.

4 *Præcipuè ferarum.*] Suet. cap. XLIII. & XLV.

pue ferarum incognita ſpecie, & infinito numero. Annos ſeptem & ſeptuaginta ingreſſus, [5] *Nolæ morbo interiit. Quamquam alii ſcribant* [6] *dolo Liviæ extinctum, metuentis, ne, quia privignæ filium Agrippam, quem odio novercali in inſulam relegaverat, reduci compererat, eo ſummam rerum adepto, pœnas daret.* † *Igitur mortuum, ſeu* 6
necatum, multis noviſque honoribus ſenatus cenſuit decorandum. Nam præter id quòd antea [1] PATREM PATRIÆ *dixerat, templa* [2] *tam Romæ, quàm per urbes celeberrimas ei conſecravit, cunctis vulgo jactantibus,* [3] UTINAM AUT NON NASCERETUR, AUT NON MORERETUR. *Alterum [enim] peſſimi incepti, exitus præclari alterum. Nam & in adipiſcendo principatu oppreſſor libertatis eſt habitus, & in gerendo, cives ſic amavit, ut tridui frumento in horreis quondam viſo, ſtatuiſſet veneno mori, ſi è provinciis claſſes interea non venirent. Quibus advectis,* [4] *felicitati ejus, ſalus patriæ eſt attributa. Imperavit* [a] [5] *annos quinquaginta*

SCHOTTI.

5 *Nolæ interiit*] Sueton. XCIIX. & Paterc. lib. II. extremo. ubi etiam templum ei ædificatum, Sueton. Tiberio cap. XL. & XLVII. Eutropius Atellæ opido Campaniæ mortuum ait, lib. VII. Ceterùm Tranquill. LXXVI. ætatis anno, minus XXXV. diebus periiſſe ait cap. C.

6 *Dolo Liviæ*] Ficu veneno infecta. Dio.

1 *Patrem patriæ dixerat*] Per Valerium Meſſallam. Formulam vide apud Suet. LVIII. Inf. de Trajano nu. 27. Tiberius hoc nomen detrectavit, Suet. Tib. c. XXVII. Tacitus II. Annali. Sup. *honorandum* pro *decorandum* cod. Auguſtanus.

2 *Tam Romæ quàm p. u.*] De honoribus vivo mortuoque habitis Suet. III. LVII. LIX. &c. Quin etiam urbes ei Cæſareæ nomine ab exteris gentibus conditæ, Plinius, Stephan. Tranq. Joſephus & Eutrop.

3 *Utinam aut non*] Non exſtat locus in Suet. niſi quod de Sextili & Septembri, illo funeſto, hoc vero natali menſe, Auguſti nomine appellando contenderint cives: cap. penul. Nova Victoris editio Septimio Severo elogium hoc tribuit, ut & Spartianus. *Quamquam*, inquit, *exacta ætate mortuum, juſtitio elogioque lugendum Patres ſanxere: aſtruentes illum juſtum naſci, aut emori minimè conveniſſe.*

4 *Felicitati ejus*] Rectius MSS. & Veron. auferendi caſu *felicitate ejus ſalus pop.*

5 *Annos LVI.*] Plutarchus lib. de

VINETI.

a *Annos quinquaginta & ſex*] Sine conjunctione numerum hunc notat vetus codex.

ginta ſex, duodecim cum Antonio, quadraginta & quatuor ſolus. Qui certè numquam aut Reipublicæ ad ſe potentiam traxiſſet, aut tamdiu ea potiretur, niſi magnis naturæ & ſtudiorum bonis abundaſſet.

Clau-

SCHOTTI.

de Fortuna Romanorum LIV. tantum numerat. De præſtanti indole morumque integritate Auguſti Suet. c. XXVIII. & LXXII. & alibi.

Tantum de Auguſto: In quo eò prolixiores fuimus, quod nova editio breviter perſtringat. Adhæc digitos in fontes, unde vulgata non ſatis purè hauſta, intendere placuit. Nunc pretium operæ fore credidi, ſi fragmentum Breviarii imperii Auguſti, à nemine, quod ſciam, editum, publici uſus facerem: quod Augerius Busbequius, V. C. in Byzantina legatione Ancyræ in lapides inciſum, quantum à Turcica vaſtatione reliquum factum eſt, deſcribendum curavit; & nobiſcum humaniter communicavit. Ejus ſic meminit extremo Auguſto Tranquillus: *De tribus voluminibus, uno mandata de funere ſuo complexus eſt: altero indicem rerum à ſe geſtarum, quem vellet incidi in æneis tabulis, quæ ante Mauſoleum ſtatuerentur: tertio breviarium totius imperii, quantum militum ſub ſignis ubique eſſet; quantum pecuniæ in ærario, in fiſcis & vectigaliorum reſiduis. Adjicit & libertorum ſervorumque nomina à quibus ratio exigi poſſet.* Meminit ejuſdem, ſi ita placet, formulæ imperii cap. XXVIII. vocatque Rationarium. Et in Caligula XVI. c. *Rationes imperii ab Auguſto proponi ſolitas, ſed à Tiberio intermiſſas publicavit.* Tacitus quoque I. Annali de Tib. loquens: *Proferri libellum recitarique juſſit. Opes publicæ continebantur, quantum civium ſociorumque in armis, quot claſſes, regna, provinciæ, tributa aut vectigalia, & neceſſitates, & largitiones: Quæ cuncta ſua manu perſcripſerat Auguſtus; addideratque conſilium coërcendi intra terminos imperii, incertum metu an per invidiam.* Hæc in foro propoſita fuiſſe veriſimile eſt: poſt Gothica direptione urbis Romæ aliò tranſlata. M. Vellejus Paterculus lib. II. *Divus Auguſtus præter Hiſpanias aliaſque genteis, quarum titulis forum ejus prænitet, penè idem, facta Ægypto ſtipendiaria, quantum pater ejus Galliæ, in ærarium reditus contulit.* Quare quantum quantum id eſt, Busbequio acceptum referatur.

Ancyræ

Ancyræ in ſuburbio.

SERIES I.

RERVM GESTARVM DIVI AVGVSTI QVIBVS ORBEM
TERRARVM IMPERIO POPVLI ROMANI SVBIECIT
ET IMPENSARVM QVAS IN REMPVBLICAM PO-
PVLVMQVE ROMANVM FECIT INCISARVM IN
DVABVS AHAENSIS PILIS QVAE SVNT ROMAE
POSITAE EXEMPLAR SVBIECTVM.

ANNOS. VNDEVIGINTI. NATVS. EXERCITVM. PRIVATO.
CONSILIO ET PRIVATA IMPENSA COMPARAVI (1) TERQVE.
M..... FACTIONIS. OPPRESSAM. IN LIBERTATEM
(2) VINDICAVI.... DECRETIS. HONORIFICIS. ORDINEM.
(3) SVVM. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

LIPSII.

1. TERQ. M..... Palam eſt eum loqui de primo exercitu comparato. Igitur expleam, PERQVE. M. ANTONI. FACTIONIS. quod valet Factiones, ut lapide hoc plerumque ſcriptum. Si placet ternarius numerus: poſſis legere, TERQVE. MEAM. PATRIAM. FACTIONIB. id eſt Factionibus. Ter autem, nempe primo Antoniano bello, Philippico, Actiaco.

2 VINDICAVI .... Expleo, ſi prior noſtra conjectura ſedet, REMP.

3 SVVM. Puto fuiſſe, SVMMVM. Summus ordo, ſenatus eſt.

CASAVBONI.

Vivo Auguſto aras & templa fuiſſe in provinciis poſita teſtantur & hiſtorici & alia priſci ævi monumenta. Primus ipſe hoc in honorem patris ſui vel imperaverat, vel petentibus conceſſerat, ut eſt apud Dionem lib. 11. Quod poſtquam ſemel inſtitutum eſt, pleræque provinciæ exemplum ſecutæ, pro magno beneficio poſtularunt ſibi jus dari aræ ponendæ, aut templi, in aliqua ſuarum urbium, ubi communi nomine populi totius provinciæ honoris ejus cauſſa, & ſacra facerent & ludos ederent: talis in Gallia Lugdunenſis ara, ad quam ſexaginta populos convenire ſolitos refert Strabo: talis in altera Galliæ parte ara Narbonenſis, & in aliis provinciis aliæ, tum Auguſto, tum Julio Cæſari poſitæ: tanto quidem ſtudio & adulatione, ut earum urbium incolæ quæ hujuſmodi templa apud ſe haberent, non alio magis nomine ſuperbirent, quam quod eſſent iſtorum νεοφύτων numinum æditui: quemadmodum olim in ſenatu Romano Lætorium eſſe locutum refert Suetonius lib. 11. capite v. Sic interpretor veteres illos nummos in quibus extat vox ΝΕΩΚΟΡΩΝ. cujuſmodi ſunt cum alii, tum iſti ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΑ. ΝΕΩΚΟΡ. ΙΟΥ-

ΔΙΟΣ ΘΕΟC & ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Antiquarii, quorum diligentiæ & induſtriæ plurimum debemus, falſo exiſtimant, in hujuſmodi nummis vocem *νεωκόρος* idem ſignificare ac *νεόκτιστος*: quæ Græci ſermonis imperitia pluribus arguenda non eſt. Sunt etiam nummi in quibus adjecta particula *δὶς*. ut ΚΝΩΣΙΕΩΝ, ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, & ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Ea vocula putem (ſi ullus in re perobſcura conjecturæ locus) geminum templum notari, alterum D. Julio, alterum D. Auguſto ſacrum. Porro inter alias urbes quæ mature templum Auguſto extruxerunt, urbs Ancyra fuit. Nam ibi divinos honores Auguſto vivo fuiſſe exhibitos, teſtis ipſe in edicto, quod refert Joſephus in Originum lib. XVI. cap. X. verba edicti ſunt, *τό τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ᾽ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Καΐου Μαρκίου Κηνσωρίνου, καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα κελεύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ γενηθέντι μοι* (malim *ἀνατεθέντι μοι*) *ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρῃ. ἐὰν δέ τις παραβῇ τι τῶν προειρημένων, δώσει δίκην οὐ μετρίαν. ἐστηλογραφήθη ἐν τῷ Καίσαρος ναῷ.* Vulgo legitur in Joſephi codd. *ἐν ἀργύρῃ*: nullo ſenſu. Quare etiam Rufinus Joſephi vetus interpres ea verba omiſit. Sed docuit nos in magno opere de emend. temporum Joſephus Scaliger, unicum literarum decus, legendum eſſe *Ἀγκύρῃ*. qua conjectura meo judicio nihil certius. Etſi ſubit mirari, cur commune Aſiæ ei potius civitati illum honorem habuerit, quam Epheſo, quæ erat per illa tempora *πρόσχημα* & velut metropolis Aſiæ. At Ancyra non Aſiæ ſed Galatiæ tantum metropolis erat. Sed cauſſa fortaſſe fuit, quod Auguſtus peculiari cura & amore hanc urbem proſequeretur. Reperio enim etiam conditorem Ancyræ Auguſtum fuiſſe: cujus rei auctorem habeo Johannem Tzetzem, qui id narrat chiliade prima, capite de Mida. Olim non totius Galatiæ, ſed partis tantum Tectoſagum metropolis ea urbs fuit. verum poſtquam tota Galatia per Auguſtum in unam provinciam eſt redacta, totius Galatiæ caput eſſe cœpit: quod non ex *Strabone* diſcas, quem mirari ſatis non poſſum, tam levem harum rerum feciſſe mentionem: ſed ex iſta veteri inſcriptione quam Romæ extare teſtimonio doctorum virorum diſcimus.

Λ. ΦΑΒΙΟΝ.
ΚΕΙΛΩΝΑ
ΤΟΝ. ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ
ΕΠΑΡΧΟΝ ΡΩΜΗC.
ΥΠΑΤΟΝ. ΤΟ Β.
Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC.
ΤΗC. ΓΑΛΑΤΙΑC.
ΑΝΚΥΡΑ.
ΤΟΝ ΕΑΥΤΗC.
ΠΡΟCΤΑΤΗΝ.

Hinc eſt quod legimus apud Suidam, *Ancyranos* dictos eſſe, qui olim appellabantur *Ἑλληνογαλάται*. Auctor Itinerarii antiquiſſimi à Petro Pithœo editi, hanc urbem nunquam Ancyram ſimpliciter: ſed ſemper cum adjectione Ancyram Galatiam aut Galatiæ nominat. Similiter & Græci, *Ἄγκυραν τῆς Γαλατίας*, ut apud Epiphanium lib. III. in Marcello Ancyrano. vel una voce *Ἀγκυρογαλατίαν*, ut apud Athanaſium in epiſtola quadam patrum Sardicenſium. Mortuo Auguſto quin multa ambitioſe decreta in ejus honorem fuerint & Ancyræ & in aliis pleriſque provinciarum, nemo dubitabit qui eorum temporum adulationes noverit. Tunc temporis videntur Ancyrani, & petiiſſe & impetraſſe à Senatu facultatem transferendi in templum

Auguſti

Auguſti quod in ipſorum urbe erat, hunc rerum geſtarum ejus indicem, quem manu Græcorum linguæ Latinæ prorſus imperitorum fuiſſe vel Romæ deſcriptum, vel poſtea ſculptum, res clamat ipſa: adeo multa ſunt perperam & contra omnem Latinitatem expreſſa. Multa in hoc nobiliſſimo vetuſtatis monumento nuper erudite animadverſa ſunt ab eruditiſſimo clariſſimoque viro Iuſto Lipſio; conabimur & nos aliquam illi lucem ex hiſtoria adferre.

ET IMPENSARVM QVAS IN REMPVBL. POPVLVMQVE ROMANVM FECIT] Non parum gloriari ſolitus fuit hoc nomine Auguſtus, ut refert Dio non uno loco: & in teſtamento quoque ſuo fecerat idem harum impenſarum mentionem. Breviter indicant illa apud Suetonium in compendio earum tabularum, *Quod pene omne cum duobus paternis patrimoniis cæteriſque hæreditatibus in Rempubl. abſumpſiſſet.*

ANNOS VNDEVIGINTI NATVS] Vellejus Paterculus lib. II. 61. *C. Cæſar XIX. annum ingreſſus, mira auſus, ac ſumma conſecutus, privato conſilio, majorem ſenatu pro Republ. animum habuit.* ubi vides adulationem hominis: ambitioſe enim uſus eſt voce *ingreſſus.* Melius Auguſtus, *natus:* nam anno qui præceſſit cædem Julii, nono Kal. Octob. ingreſſus annum XIX. erat, ac jam totum ferme confecerat, quando contra Antonium pro optimatibus bellum primum ſuſcepit. Atque hæc Octavii ætas in equeſtri ſtatua fuerat notata, quam ei ſenatus in Roſtris poſuerat, teſte eodem Vellejo. Florus qui Octavium quando furori Antonii cœpit reſiſtere, ait fuiſſe *intra decem & octo annos tenerum*, ad calculum Octavii annos parum exegerat.

EXERCITVM PRIVATO CONSILIO ET PRIVATA IMPENSA COMPARAVI] Florus de Octavio: *revocatis ad arma veteranis, privatus, quis crederet? conſulem aggreditur.* Idem elogium ab hiſtoricis etiam Pompejo non multo natu grandiori tribuitur. Vellejus, II. 20. *Cn. Pompejus XXIII. annos natus, abhinc annos* CXIII. *privatis ut opibus, ita conſiliis magna auſus, magnificeque conata exſecutus ad vindicandam, reſtituendamque dignitatem patriæ, firmum ex agro Piceno, qui totus paternis ejus clientelis refertus erat; contraxit exercitum.*

ORDINEM SVVM] Nihil putem mutandum in his verbis, ſed ſententiam aperte mutilam ita explendam, *ſenatus decretis honorificis ordinem ſuum mihi communicavit*, vel *in ordinem ſuum me adſcivit.* Decreta quæ ait, nota ſunt ex Cicerone & hiſtoricis. Dio inter alia iſtud fuiſſe ait, τὸ βουλεύειν Καίσαρα ἐν τοῖς ταμιευκόσι. quo dicendæ ſententiæ jus inter quæſtorios Octavio tributum.

II.

PATRICIORVM. NVMERVM. AVXI. CONSVL. QVINTVM.
IVSSV. POPVLI. ET. SENATVS. SENATVM. TER. LEGI. ET.
IN. CONSVLATV. SEXTO. CENSVM. POPVLI. COLLEGA. M.
AGRIPPA. EGI. LVSTRVM. POST. ANNVM. ALTERVM. ET.
QVADRAGESIMVM. FECI. (LEGI) QVO. LVSTRO. CIVIVM.
ROMANORVM. CENSITA. SVNT. CAPITA. QVADRAGIENS.
CENTVM. MILLIA. ET. SEXAGINTA. TRIA. . . . . CVM.
NVPER. LVSTRTM. SOLVS. FECI. LEGI. (1) CENSORVM. . . SINIO.
COS. QVO. LVSTRO. CENSA. SVNT. CIVIVM. (2 ROMANORVM. . . .
QVADRAGENS. CENTVM. MILLIA. ET. DVCENTA. TRIGINTA.
TRIA. . . . IN. CONSVLATV. FI. . . . . . CVM. NVPERRIME.
LVSTRVM. (3) CVM. LEGA. TIBERIO. SEXTO. POMPEIO. ET. SEXT.
APVLEIO. COS. QVO. LVSTRO (4) ROM. CAPITVM. QVADRAGENS.
CENTVM. MIL. . . . IGINTA. ET. SEPTEM. MIL. LEGI. PNO.
. . . . EXEMPLA. MAIORVM. EXOLESCENTIA. IAM. EX. NOS. . . . .
MVLTARVM. RERVM. EXEMPLA. IMITANDA. . . . .

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

LIPSII.

1 CENSORVM. Puto ſic: CENSORINO. ET. ASINIO. qui Coss. fuere anno DCCXLVII. Quod Dio ſolitarium hunc cenſum referre videtur ad annum DCCLVII. de recenſu Italico tantum agit.

2 ROMANORVM ..... In hiatu ſcribe, CAPITA.

3 CVM LEGA. Facito CONLEGA.

4 Exple, CENSA. SVNT.

CASAVBONI.

PATRITIORVM NVMERVM AVXI CONSVL QVINTVM] Poſtrema verba non carent difficultate, ſive illa cum præcedentibus conjungas, ſive cum ſequentibus: ſæpius enim Auguſtus & patriciorum numerum auxit, & ſenatum legit. Vide Dionem in ſecundo ejus conſulatu lib. XLIX. & lib. LII. ſub finem in actis anni DCCXXV. qui Coss. habuit Cæſarem V & Sex. Apulejum. De eo anno loquitur hic Auguſtus: nam eodem & ſenatum ordinavit, & patritias gentes ſupplevit.

CONSVLATV. SEXTO. CENSVM. POPVLI. COLLEGA. M. AGRIPPA. EGI] Huc refer notam Euſebii in Chronico ad numerũ MDCCCCLXXXIX. *cenſu Romæ agitato inventa ſunt civium*

vium Romanorum XLI. *centena &* LXIIII. *millia.*

JVSSV POPVLI ET SENATVS] Dio lib. XLIX. ψηφισαμένους τῆς βουλῆς. & lib. LII. τῆς βουλῆς οἱ δῆθεν ἐπιτρεψάσης. de populo altum ſilentium: Tacitus contra,lege Sænia hoc negotium Auguſto fuiſſe mandatum ſcribit. Vere igitur Auguſtus juſſum ſe ait à populo & ſenatu.

IN CONSVLATV SEXTO CENSVM POPVLI COLLEGA M. AGRIPPA EGI] Anno priore conſul quintum cenſuram ſive regimen morum ſuſceperat Auguſtus: ſed cenſus eo anno non eſt actus: cum maximam ejus partem Roma afuerit.

LVSTRVM POST ANNVM ALTERVM ET QVADRAGESIMVM FECI] Tot anni ſunt à noviſſimis cenſoribus Cn. Lentulo & L. Gellio, qui luſtrum condiderunt anno DCLXXXIV ad hoc luſtrum Auguſti anno DCCXXVI factum.

FECI LEGI] *Facere luſtrum & condere luſtrum* Latina ſunt. *Luſtrum legere* quid ſit neſcio. Ita tamen mox iterum ſculptum: meo judicio latet mendum.

CVM NVPER LVSTRVM SOLVS FECI] Si ita ſcripſit, *nuper* poſuit pro poſtea.

ASINIO COS.] Anno vigeſimo poſt luſtrum ſuperius V. C. DCCXLVI.

IN CONSVLATV EI] Hæc verba nihil hic ſignificant: prorſuſque erratum lapicidæ eſſe videntur.

CVM NVPERRIME] Anno uno & vigeſimo poſt proximum luſtrum V. C. DCCLXVII. Ex hoc loco apparet paucis diebus ante ſuum ex Urbe noviſſimum diſceſſum, ſcriptum hoc ab Auguſto breviarium. Suetonius lib. II. cap. XCVII.

CVM LEGA TIBERIO] Suetonius lib. III. cap. XXI.

MIL.... IGINTA ET SEPTEM MIL.] Scr. *millia triginta & ſeptem millia.* Poſtrema vox vacat: non enim ſolet addi à Latine loquentibus: tamen ferri poteſt: & fortaſſe ita paullo ante expleri debent lacunæ poſt vocem tria, duobus locis. Ad hunc porro cenſum pertinent Euſebii verba in Chronico ad numerum MMXXVIII: *Auguſtus cum Tiberio filio ſuo cenſum Romæ agitans invenit hominum nonageſies tercentena millia*, cujus loci immaniſſimum numerum, ex hoc lapide corrigendum eſſe recte obſervat Joſephus Scaliger.

LIGI ENO.... EXEMPLA MAIORVM] *Legi* ad ſuperiora referri non poteſt. Scribo, *lectus Pontifex Max.* Suetonius lib. II. de Auguſto Pontifice maximo: *nonnulla etiam ex antiquis ceremoniis abolita reſtituit, ut Salutis Augurium, Diale Flaminium, Sacrum Lupercale, ludos ſeculares & compitalitios.* De eodem ſtudio Auguſti imitandi exempla majorum vide cap. LXXXIX. Horatius de eodem;

> *Et veteres revocavit artes,*
> *Per quas Latinum nomen & Italæ*
> *Crevere vires, famaque & imperî*
> *Porrecta majeſtas ad ortum*
> *Solis ab Heſperio cubili.*

EX NOS] Scribo *ex noſtra Rep.*

MVLTARVM RERVM EXEMPLA IMITANDA] Sententia tale quid poſtulat, *multarum rerum imitanda propoſui*, aut ſic potius *multa reſtitui, aliaque exempla imitanda propoſui.* Videtur enim duplicem laudem ſibi tribuere; quod fugientia majorum inſtituta revocaverit, quodque multa ipſe egregia inſtituerit, quæ futura ſint exempla poſteris ad imitandum propoſita.

III.

HONORIS. MEI. CAVSA. SENATVS. POPVLVSQVE. RO-
MANVS. ANNVM. QVINTVM. ET. DECIMVM (1) AGENTIS.
CONSVLIS. DESIGNAVIT. VT. (2) CVM. MAGISTRATVM. INIRENT.
POST. QVINQVENNIVM. EX. EO. DIE. (3) DEDVCTI. IN.
(4) EORVMVE. INTERESSENT. CONSILIIS. PVBLICIS. DECREVIT.
SENATVS. EQVITES. AVTEM. ROMANI. VNIVERSI. PRINCIPEM.
(5) . . . HASTIS. ARGENTEIS. DONATVM. APPELLAVERVNT.
LIBRI ROMANI. VIRITIM. (6) . . CENOS. NVMERAVI EX TESTAMEN-
TO. PATRIS. MEI. ET. (7) NOMINI. MEO. (8) . . . . DRINGENOS. EX.
BELLORVM. MANVBIIS. CONSVL. QVINTVM. DEDI. ITERVM.
AVTEM. IN. CONSVLATV. DECIMO. EX. PATRIMONIO. MEO.
EIS. QVADRINGENOS. CONGIARI. VIRITIM. ITERVM. AERE.
MERVI. ET. CONSVL. VNDECIMVM. DVODECIM. FRVMENTATIO-
NES. FRVMENTO. PRIVATIM. (9) COLVMELO. EMENSVS. SVM.
ET. TRIBVNICIA. POTESTATE. DVODECIMVM. QVADRINGENOS.
NVMMOS. TERTIVM. VIRITIM. DEDI. (10) QVALIMEA. CONGIARIA.
FRVMENTI. (11) . . . . . NVM. NVNQVAM. MINVS. QVINQVAGINTA. ET.
DVCENTA . . . . . SIA. (12) DVODEVIGINTESIMVM. CONSVL. TRECENTIS.
ET VIGINTI. MILLIBVS. PLEBIS. VRBANAE. SEXAGENOS. SEX-
AGENOS. DENARIOS. VIRITIM. DEDI. ET. QVINIS. MILITVM.
MEORVM. CONSVL. QVINTVM. EX. MANIBIIS. VIRITIM. MILLIA.
NVMMVM. SINGVLA. DEDI. ACCEPERVNT. ID. TRIVMPHALE.
CONGIARIVM. IN. COLONIAS. HOMINVM. CIRCITER. CENTVM.
ET. VIGINTI. MILLIA. CONSVL. TERTIVM. DECIMVM. SEXAGENOS.
DENARIOS. PLEBI. QVAE. TVM. FRVMENTVM. PVBLICVM. (13) ACCE. DEDI.

LIPSII.

1 Valet, Agentes Conſules: eſtque ſermo de L. & C. Cæſaribus.

2 Puto, EVM.

3 Puto, QVO.

4 Facio, FORVM. & divido, VT INTERESSENT, ſententia longe alia.

5 Explerem IVV. C. id eſt, principem juventutis Cajum.

6 Subſtituo, CENTENOS, VICENOS. ex Dionis XLIV. qui diſerte ſcribit Octavianum ipſum ita tradidiſſe (hic nimirum) etſi alii (inter quos Suetonius) trecenos ſcribant.

7 Valet, Nomine.

8. Scribe QVADRINGENOS. ex Dionis LI. qui exprimit hanc ipſam ſummam congiarii, in eodem V. conſulatu.

9 Fac COEMTO.

10 Puto, QVALIA.

11 Expleo, MEDIMNVM.

12 Erravit ſculptor largiter, faciendumque DVODECIMVM.

13 Facio, ACCEPIT.

CASAVBONI.

ANNVM QVINTVM ET DECIMVM] Hoc fortaſſe verum de Lucio: nam Cajum

Cajum XIV natum annos creatum fuiſſe conſulem ex hiſtoria Dionis & veteri lapide,qui hoc diſerte continet, notum eſt. Quod igitur in altero verum erat,utrique *συλληπτικῶς* Auguſtus tribuit.

AGENTIS] Scribe *agentes filios*.

CONSVLES DESIGNAVIT] Suetonius cap. LXIV. Sed vide hiſtoriam Dionis in anno DCCXLVIII, libro LV.

INTERESSENT CONSILIIS PVBLICIS] Vide ſupra ad cap. XXXVIII.

PRINCIPEM ..... HASTIS ARGENTEIS DONATVM APPELLAVERVNT] Mirum ita Auguſtum loqui, quaſi alter tantum filiorum eo honore fuerit affectus: nam certum eſt, ambos *principes juventutis* eſſe appellatos. etiam de haſtis argenteis diſſentit Dio, qui aureas vult fuiſſe lib. LV.

LIBRI ROMANI VIRITIM] *Pro liberis Romani viritim.* ſed, illud *liberis* emblema eſt aſcititium: nunquam enim Auguſtus ita locutus: verum, civibus Romanis, aut *tribubus Romanis*.

CENOS NVMERAVI EX TESTAMENTO PATRIS MEI] Lego, *Trecenos nummos* (vel *ſeſtertios*) *num. Suetonius in Iulio Cæſare cap.* LXXXIII. *Populo hortos circa Tiberim publice & viritim trecenos ſeſtertios legavit.* Sed notamus ad hæc verba Suetonii Dionem, qui ipſum Octavium laudat, in numero diſſentire, & pro trecenis ponere *centenos vicenos.* quare ita potius hoc quoque loco reſcribendum fortaſſe fuerit.

CONSVL QVINTVM] poſt triumphum Actiacum. vide Dionem lib. LI.

IN CONSVLATV DECIMO] Reverſus ex bello Cantabrico. Dio lib. LIII.

BIS QVADRINGENOS CONGIARII VIRITIM] Dio, τῷ δήμῳ καθ' ἑκατὸν δραχμὰς δώσειν ὑπέσχετο, id eſt, *populo viritim quadringenos nummos daturum ſe promiſit.* Quare *bis* hoc loco, ſi ita ſcripſit Auguſtus, valet, iterum, *πάλιν*.

ITERVM. AERE. MERVI. ET. CONSVL. VND.] Aſſentior viris eruditis, qui corrigendum putant, *iterum ære meo viritim conſul undecimum.*

DVODECIM FRVMENTATIONES] Videtur dicere toto illo anno ſe privatis ſumptibus aluiſſe turbam frumentantium: nam in anno duodecim frumentationes, id eſt, frumenti largitiones fiebant. Vide cap. XI. De his gratuitis frumentationibus intelligit Suetonius cap. XLI.

EMENSVS SVM.] Suetonius dict. cap. *viritim admenſus eſt.*

TRIBVNITIA POTESTATE DVODECIMVM] Is fuit annus V. C. DCCLI, quo rediit Auguſtus Romam ex itinere Gallico, triennio ante ſuſcepto. Eodem anno ludi votivi pro reditu Auguſti à Tiberio Nerone COS. ſunt editi, & Auguſtus in locum Lepidi demortui Pont. Max. creatus, ludos Pontificales ut videtur edidit. Hæ fuere cauſſæ liberalitatis hoc tempore collatæ. Vide Dionem lib. LIV.

QVALIMEA CONGIARIA FRVMENTI.... NVM] Conclamatus per me locus, ad cujus lucem, neque nos olim, neque alii poſt nos efferre quicquam potuimus quod videatur vel mediocriter probandum. Omnino apparet Ancyranos uſos eſſe in monumento hoc in ſaxum incidendo opera lapicidæ & negligentiſſimi & linguæ Latinæ ignariſſimi: quod in urbe Aſiæ ita accidiſſe, ubi nulla admodum Latinæ linguæ notitia erat, mirari nemo debet; quum etiam Romæ & in Italia ab id genus hominibus ſimilia perſæpe peccarentur. Hæc ſunt quæ Cicero appellat *errata fabrilia* ad Atticum lib. VI. epiſtola prima.

FRVMENTI. . . . NVM] Lego cum Lipſio, *frumenti medimnum:* ſed hæc verba importune huc intruſa ſunt: nam oratio ita fuerat continuanda,

Qualia mea congiaria nunquam minus quinquaginta & duo.

DVODECIMVM CONSVL] Hoc anno Cajum filium Auguſtus die tirocinii in forum ſolemni cum pompa deduxit: quæ fortaſſe occaſio fuit hujus liberalitatis: nam ita ſolitum fieri, ſequentium principum hiſtoriæ docent. Suetonius cap. XXVII.

TRECENTIS ET VIGINTI MILLIBVS PLEBIS VRBANAE] Hæc fuit frumentantium turba ante Julii Cæſaris recenſum & ordinationem, qui ad centum quinquaginta millia eam redegit, ut narrat Sueton. lib. I. cap. XLI. Auguſtus, ut mox ſequitur, & Dio teſtatur, τὸ σιτοδοτούμενον πλῆθος εἰς εἴκοσι μυριάδας κατέκλεισε. Verum ad congiarium accipiendum quam ad frumentationes major, uti videtur, numerus admittebatur. Fortaſſe tamen etiam frumentum accipientium ante Auguſti conſtitutionem hic numerus fuit, eſtque hoc illud πλῆθος ἀόριστον quod vocat Dio lib. LV.

SEXAGENOS SEXAGENOS DENARIOS VIRITIM DEDIT] Tolle alterum *ſexagenos*, vel fac *ſexagenos ſenos*, aut *ſeptenos*. Sic Claudius congiarium dedit, τοῖς σιτοδοτουμένοις denarios ſeptuagenos quinos: Dio lib. LVIII.

ET QVIVIS MILITVM MEORVM CONSVL QVINTVM] Intelligit donativum quod dedit poſt illos tres triumphos, quos egit anno V. C. DCCXXV. Vox *quivis* ſine dubio corrupta ex numero militum qui congiarium acceperunt: qui cum expreſſus non ſit ab hiſtoricis, jure tantum arbitrario conſtitui hujus loci lectio poteſt. Lego autem, *Et quinquag. mill. militum meorum.*

IN COLONIAS HOMINVM CIRCITER CENTVM ET VIGINTI MILLIA] Deeſt verbum. Scribo *millia miſi.* vide ſuprà, cap. XLVI. non ſolum autem numerum deductarum coloniarum annotabant: ſed etiam civium qui id beneficium acceperant. Sic in Julio Suetonius: *Octoginta civium millibus in colonias diſtributis.*

CONSVL TERTIVM DECIMVM] Eo anno Lucium filium in forum deduxit, ut biennio ante Cajum, ſicut modo diximus.

III. Seriei

III. Seriei continuatio.

EA. MILLIA. HOMINVM PAVLLO. PLVRA. QVAM. DVCENTA. FVERVNT. (1) AGRIS. QVOS. IN. CONSVLATV. MEO. QVARTO. ET. POSTEA. CONSVLIBVS (2) MARCO. ET. CN. LENTVLO. AVGVRE. ADSIGNAVI. MILITIBVS. SOLVI. MVNICIPIIS. PA..... (3) ERTIVM. CIRCITER. SEXGENSIM. ITINERIS. EMIT. QVAM. ROMANIS. (4) ERAE.... NVMERAVI....... QVOD. PRO. AGRIS. PROVINCIALIBVS. SOLVI. VNVS. ET. SOLVS. OMNIVM. QVI. DEDVXERVNT. COLONIAS. MILITVM. IN. PROVINCIIS. AD. MEMORIAM. AETATIS. MEAE. FECI. POSTEA. NERONE. ET. CN. PISONE. CONSVLIBVS. ITEMQVE. (5) GANTISSIMO. ET. D. LELIO. CONSVLIBVS. ET. (6) L. CANINIO. ET. Q. FABRICIO. CONSVLIBVS. (7) QVOS. EMERITIS. STIPENDIIS. IN. SVA. MVNICIPIA (8) PRAEM.... PERSOLVI. QVAM. (9).... INSESTMILI..... IMPENDI.

QVATER. (10) AVI. AERARIVM. ITA. VT. SESTERTIVM. MILLIA. ...... QVINGENTA. DED....... RAVI. AERARIO. DETVLI..... QVOD. EX. CONSILIO. . . . . MILITIBVS. QVIN. . . . . MERVISSENT. HS. MIL.. . . . . O. DETVLI. . . . . (11) CN. P. LENTVLO. . . . VLES. FVERVNT. CVM. D. . . . . . . CERENT. . . . . CENTVM. MILLIBVS. HOMINVM. . . . . O. . FRV. . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

LIPSII.

1 Videtur legendum, PRO. AGRIS.

2 Intellegit M. Licinium Craſſum.

3 Fuit, SESTERTIVM.

4 PRAETORIBVS, exple. Nam hi tunc Ærario præerant.

5 C. ANTISTIO. reponito.

6 Horum alter hodie non in Faſtis, & male hunc C. prænominant.

7 Expleam MILITIBVS.

8 Malim REMISI.

9 Fuit, QVAM. IN. REM.

10 Anne ADMINISTRAVI?

11 Intelligit duos Lentulos una conſules, an. DCCXXXVI.

CASAVBONI.

IN CONSVLATV MEO QVARTO] Videtur referendum ad hiſtoriam quam refert Suetonius cap. XVII. cum Auguſtus Brunduſium venire

coactus eſt, & deſideria militum tumultuantium ordinare.

CONSVLIBVS MARCO ET CN. LENTVLO] Male ſculptum pro *M. Craſſo & Cn.* non enim ita ſcripſerat Auguſtus, ut eſt expreſſum. Horum conſulatus incidit in annum DCCXI. Vide Dionem lib. LIV. In cujus verbis obſcuram harum impenſarum Auguſti mentionem reperio : ὁ Αὔγουστος, inquit, πολλὰ μὲν ἀναλώσας ὡς ἑκάστοις, πολλὰ δὲ παρ' ἑτέρων λαβὼν ἀνεκομίσθη.

CIRCITER SEXGENSIM] Scribe *circiter ſexagiens* IM. hoc eſt, ſexagies & ſemel centum millibus. *Sexagiens* pro ſexagies, ea conſuetudine ſcribendi qua *totiens*, *quotiens*. Quia tamen hic numerus videtur infra modum pecuniæ expenſæ in emptionem agrorum, fortaſſe ſcribendum *ſexcenties*, aut *ſeptingenties* I.

ITINERIS EMIT] Nihil hic video quod ad verborum reſtitutionem: ſententiam quidem ſatis certo aſſequi mihi videor. commemorat enim agros à ſe militibus ſuis emptos, partim de municipiis, partim de ipſo pop. Rom. qui, ut videtur, agros publicos nondum diviſos aliquos habuit. Hos Auguſtus veteranis & legionariis ſuis diviſit, & pretium illorum prætoribus qui ærarium adminiſtrabant numeravit. Hoc ni fallor Auguſtus voluit: ſed videntur omiſſa quædam verba. *Emi* ſaltem legendum, non *emit*.

ROMANIS. . . . . . ERAE] Aliorum deſcriptio habet, *præ.* quod firmat emendationem Lipſii *prætoribus.* Sed an ita locutus Auguſtus *Romanis prætoribus*? non videtur, potius *Romæ* ſcripſiſſe eum putem.

QVI DEDVXERVNT COLONIAS MILITVM] Ut Sulla, Julius Cæſar, & triumviri. coloniarum militarium meminit Vellejus lib. priore.

QVATER. . . . . . AVI AERARIVM] Lego, *Quater levavi ærarium*, aut *ſuſtentavi.* vult dicere quod Dio in actis anni DCCXXVI. initio libri LIII. ἐπειδὴ χρημάτων τὸ δημόσιον ἐδεήθη, ἐδανείσατό τινα, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. *Levare ærarium*, pro inopiam ærarii levare, breviter & eleganter dictum.

SESTERTIVM MILLIA. . . . QVINGENTA] Scripſerat fortaſſe, *millies & quingenties.*

Oppoſito

Oppoſito latere.

SERIES I.

CVRIAM. ET. CONTINENS. ET. (1) CHALCIDICVM. TEMPLVMQVE.
APOLLINIS. IN. PALATIO. CVM. PORTICIBVS. AEDEM. DIVI. IVLII.
LVPERCAL. PORTICVM. AD. CIRCVM. FLAMINIVM. QVEM. SVM.
APPELLARI. PASSVS. EX. NOMINE. EIVS. QVI. PRIOREM. EODEM.
IN. SOLO. FECERAT. OCTAVIANI. PVLVINAR. AD. CIRCVM.
MAXIMVM. AEDES. IN. CAPITOLIO. IOVIS. FERETRII. ET. IOVIS.
TONANTIS. AEDEM. QVIRINIS. AEDES. MVNDO. ET. IVNONIS.
(2) .... ET. IOVIS. LIBERTATIS. IN. AVENTINO. AEDEM. LARVM.
IN. SVMMA. SACRA. VIA. AEDEM. DEVM. PENATIVM. IN VELIA.
AEDEM. IVVENTATIS. AEDEM. MATRIS. MAG. DEIAE. IN. PALACIO. FECI.
(3) SERTORIVM. ET. POMPEIVM. THEATRVM. VTRVMQVE.
OPVS. IMPENSA. GRANDI. REFECI. SINE. VLLA. INSCRIPTIONE.
NOMINIS. MEI. RIVOS. AQVARVM. COMPLVRIBVS. LOCIS. VETVSTATE.
LABENTES. REFECI. ET. AQVAM. QVAE. (4) MARIA. APPELLATVR.
DVPLICAVI. FONTE. NOVO. IN. RIVVM. EIVS. IMMISSO. FORVM.
IVLIVM. ET. BASILICAM. QVAE. FVIT. INTER. AEDEM. CASTORIS.
ET. AEDEM. SATVRNI. CAEPTA. PROFLIGATAQVE. OPERA. A.
PATRE. MEO. PERFECI. ET. EANDEM. BASILICAM. (5) CONSVMATAM.
IN. .... AMPLIATO. EIVS. SOLO. SVB. TITVLO. .... (6) NOMINIS.
FILIORVM. (7) ... VIVVS. NON. PERFECISSEM. PERFECI. AB. HAE-
REDIBVS (8) ..... VIRGINE. EXEMPLVM. DEVM. IN. VRBE. CONST...
FECI. FLVVIO. PRAETERMISSO. QVOD. TEMP .... ET. ....

LIPSII.

1 *Dionem* vide LI. in actis anni DCCXXV.

2 Forte MINERVAE, quia jungi hæc tria numina Romanis ſolita.

3 Plane non capio.

4 MARTIA.

5 Eſſe debeat CONSVMPTAM INCENDIO. AMPL.

6 Puto, C. & L.

7 CVM.

8. AQVA.

CASAVBONI.

CVRIAM. ET. CONTINENS. ET. CHALCIDICVM] Dio in quinto Augusti conſulatu lib. LI. *ἐπεὶ δὲ ταῦτα διετέλεσε, τό, τε Ἀθήναιον, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν ὠνομασμένον καθιέρωσε.* hoc ædificium poſtea Domitianus refecit, ut eſt auctor Euſebius in Chronico, ad numerum MMCV. ubi de Chalcidico plura beatæ memoriæ vir, Joſephus Scaliger, *ὁ πάνσοφος.*

CVM PORTICIBVS] Ex iſto loco ſcribimus apud Suetonium cap. XXIX, quod fugit nos monere, *Addit porticus cum bibliotheca Latina Græcaque.* ſic codd. Memmianus, Viterb. & Groſlotii,

Groſlotii, non ut vulgo, *Addita porticus.*

PORTICVM AD CIRCVM FLAMINIVM, QVEM SVM APP. P.] Leve mendum falſi notam Auguſto inurit. Lege *quam.* & de porticu CN. Octavii accipe, quam refeciſſe ait, & ſiviſſe appellari veteri nomine. Ea fuit regione urbis nona ad Circum Flaminium, ut hic Auguſtus narrat. & confirmat P. Victoris deſcriptio. Scribo deinde *Octaviam*, non *Octaviani.* pulvinar Octaviani nuſquam legi: nec puto ſic accipiendum.

AEDES IN CAPITOLIO IOVIS FERETRII ET IOVIS TONANTIS] Hanc fecit primus: Suetonius, Dio. illam vetuſtate dilapſam rèfecit. Livius libro quarto.

AEDEM QVIRINIS] Barbare, pro *Quirini.* Dio in actis anni DCCXXXIX. τὸ δὲ Κυρίνου ναὸν καθιέρωσεν ἐκ καινῆς οἰκοδομήσας.

AEDEM DEVM PENATIVM IN VELIA] Hanc quoque refecit non fecit. Dionyſ. Hal. lib. I. loquens de penatibus, νεὼς ἐν Ῥώμῃ δείκνυται τῆς ἀγορᾶς οὐ πόρρω, κατὰ τὴν ἐπὶ Καρίνας φέρουσαν ἐπίτομον ὁδὸν ἱδρυμένος, ὑπεροχῇ σκοτεινός, οὐ μέγας. λέγεται δὲ κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν Οὐέλιαι τὸ χωρίον: ita ſcribi debet hic locus: nam olim falſus ſum, cum ex vulgata lectione corrupta ὑπελαίαις, emendabam ὑποπελαίαις. nihil quidem inepti continet ea conjectura, ut illa fatua quorundam & veſana hariolatio, quam refutabamus: vera tamen non eſt. Varro, De vita populi Rom. lib. I; *Tullium Hoſtilium in Veleis, ubi nunc eſt ædes Deum Penatum.* Meminit etiam Feſtus, in voce *Mutium.*

SERTORIVM] Lego *Diribitorium.* quod mirandum ædificium ab Agrippa inchoatum, perfecit poſt illius obitum Auguſtus, & publicavit, ſine ulla nominis ſui inſcriptione: Lege Dionem in anno DCCLVII, lib. LV. Hoc niſi eſt, putem intelligi aliquam ex aſtructis ædibus Pompejano theatro, de quibus fecimus mentionem ad caput XXXI. Ea ædificia ſæpe incenſa, ſæpe reſtituta. Vellejus de Tiberio; *Quam magnifico animi temperamento, Cn. quoque Pompeji munera abſumta igni reſtituit.*

DVPLICAVI, FONTE NOVO IN RIVVM EIVS IMMISSO] Julius Frontinus De aquæ ductibus Urbis Romæ. *Auguſtus in ſupplementum Martiæ quoties ſiccitates egerent, auxilio aliam aquam ejuſdem bonitatis opere ſubterraneo perduxit uſque ad Martiæ rivum, quæ ab inventore appellatur Auguſta.*

Con-

Continuatio I. Seriei,

Oppoſito latere.

VLTORIS. TEMPLVM. (1) QVORVMQVE. AVGVSTVM. ET. TEMPLVM.
APOLLINIS. IN. SOLO. MAGNAM. PARTEM. (2) .... EMTO. FECI.
QVOD. (3) SVO. NOMINE. M. MARCELLI. (4) VENERI.... MANIBVS.
IN. CAPITOLIO. ET. IN. AEDE. DIVI. IVLII. ET IN AEDE.
APOLLINIS. ET. IN. AEDE. VESTAE. ET. IN. TEMPLO. MARTIS.
(5) VICTORIS. CONSECRAVI. QVAE. MIHI. CONSTITERVNT. CIRCITER.
MILLENIS. AVRI. CORONARI. PONDO. TRIGINTAQVINQVE.
MILLIVM. MVNICIPIIS. ET. COLONIIS. ITALIAE. CONFERENTIBVS.
(6) AC. TRIVMPHOS. MEOS. QVINTVM. CONSVL. (7) REMISI. ET. POSTEA.
QVOTIESCVNQVE. IMPERATOR. M. .... AVRI. CORONARIVM.
NON. ACCEPI. DECERNENTIBVS. MVNICIPIIS... QVAE. ANTE. DECREVERAM.
TEMPVS. DEFVNCTARVM. AFRICANARVM.
MEO. NOMINE. AVT. FILIORVM. MEORVM.
ET. NEPOTVM. IN. CIRCO. .... AVT. IN. FORO. AVT. IN.
AMPHITHEATRIS. POPVL..... QVIBVS. CONFECTA. SVNT. BESTIARVM.
CIRCITER. TRIVM. MILLIVM. ET. QVINGENTA. NAVALIS. PRAELII.
SPECTACVLVM. (8) POPVL.... LIBERVM. IN. QVO. LOCO. NVNC.
NEMVS. EST. CAESARVM. CAVATO. (9.) .... LONGITVDINE. MILLE.
ET. OCTINGENTOS. PEDES. IN. LATITVDINE. PEDES. DVCENTI.
IN. QVO. TRIGINTA. ROSRATAE. NAVES. TRIREMESQVE. PLVRIMAE.
(10).... RVMORES. INTER. SE. CONFLIXERVNT. (11) .... RVNT.
PRAETER. REMIGES. MILLIA...... CIRCITER......

LIPSII.

1 FORVMQVE.
2 A. ME.
3 SVB.
4 Reſtituo hæc : GENERI. DEDICAVI. E. MANIBIIS.
5 VLTORIS.
6 AD.
7 Hoc ipſum Dio notat in iſto ipſo conſulatu, LI.
8 E Suetonio legam POPVLO. EXHIBVI. AD. TIBERIM. IN. QVO. LOCO.
9 SOLO. IN.

10. Lego:

10 Lego: PRAETER. MINORES. INTER.

11 CECIDERVNT.: vel OCCVBVERVNT.

12 P. . . . . ET. Anne fuit, PELOPONNISI. ET? credo. Ea enim loca maxime vaſtavit Antonius.

13 TEMPLIS. . . . Expleo, ANTONIVS. furta enim ejus & ſacrilegia notat.

14 Hæc legam, PLVRES. QVADRINGENIS. ARGENTEAE.

15 Lego: ILLORVM. QVI.

CASAVBONI.

QVOD SVO NOMINE] Quo refertur iſtud *quod?* manifeſtiſſime deeſt in fine ſuperioris verſus aliquid. Lego totam ſententiam hoc modo, *Theatrum quoque ſub nomine M. Marcelli generi ex manubiis.* Suetonius: *Quædam opera ſub nomine alieno fecit, ut theatrum Marcelli.* repete ex proximo, *feci.* nam ut alii deſcribunt nobis hoc marmor, minimum intervallum relictum eſt vacuum ante vocem *manibus.* quod eo libentius amplector, quia neceſſario poſt hanc dictionem apponenda alia eſt: aperte enim ſequentia manca ſunt & claudicant.

IN CAPITOLIO] Scribe *dona in Capitolio.*

QVAE MIHI CONSTITERVNT CIRCITER MILLENIS AVRI CORONARI PONDO, TRIGINTA QVINQVE MILLIVM] Donaria Auguſti partim ex auro conflata erant, partim margaritis gemmiſque maximæ indicaturæ ornata. Vtrumque hic ab eo fuerat expreſſum: & auri inquam, pondus, quod in ἀναθήματα impendiſſet, & pecunia qua conſtarent, tum manupretium, tum ornamenta alia. Auri ait fuiſſe circiter mille pondo: reliquam impenſam triginta quinque millium: hæc vero ſumma depravatiſſime & ineptiſſime notata eſt. taceo quod Latinitas eam lectionem non patitur. Omnino ſcripſerat Auguſtus, XXXV. HS. quod eſt *tricies quinquies* HS. faber ſculptor, vel is potius qui Romæ deſcripſit, & in numerorum interpretatione peccavit inſulſe, & in nota HS, quam putavit millenarii numeri eſſe indicem. Stabilimus hanc noſtram & emendationem & interpretationem auctoritate Suetoniani loci, qui iſti plane geminus eſt, cap. XXX. *Ædes ſacras opulentiſſimis donis adornavit: utpote qui in cellam Capitolini Iovis ſedecim millia pondo auri, gemmaſque ac margaritas quingenties* HS, *una donatione contulerit.*

QVOTIESCVNQVE IMPERATOR M. . . . . . . AVRI CORONARIVM NON ACCEPI] Lego, *quotieſcunque Imperator ſum appellatus, aurum coronarium non accepi.* Moris veteris fuit, ut quotieſcunque duces exercituum re feliciter geſta Imperatores ſalutarentur à ſuis, provinciæ & ſociæ civitates ac reges dono darent illis coronas aureas, vel auri tot pondo: quod appellatum eſt *aurum coronarium.* Sub Impp. retenta eſt conſuetudo: nam illi toties ſalutabantur Imperatores quoties ipſorum auſpiciis hoſtis inſigni clade afficiebatur: vide quæ notamus ad lib. I. cap. LXXVI. & ſalutato aurum coronarium ex ritu offerebatur, non ſolum à provincialibus, ſed etiam ab Italiæ còloniis & municipiis: à quibus ſe non accepiſſe gloriatur Auguſtus. Dio in quinto conſulatu Auguſti, lib. LI. παρὰ τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τὸ χρυσίον τὸ τοῖς στεφάνοις προσῆκον οὐκ ἐδέξατο. Simile eſt quod narrat Spartianus de Hadriano: *Aurum coronatum Italiæ remiſit, in provinciis minuit.* idem eſſe factum aliquando & à Juliano teſtis Ammianus Marcellinus.

TEMPVS DEFVNCTARVM AFRICANARVM] Non ſolum corrupta ſunt iſta, ſed etiam mutila, & perturbata. ſententia tamen non obſcura: narrat enim magnificentiam ſuam in venationibus exhibendis. qua de

re libro ſingulari plura, ubi hunc locum tractamus. Fortaſſe autem ſcripſerat Octavius: *Spectacula amplius mille ducentarum Africanarum.* ut in unam ſummam contrahatur numerus Africanarum, ad populi voluptatem exhibitarum. quem quidem numerum vereor ne juſto minorem longe faciam. quum certum ſit, unis aliquando ludis ſexcentas Africanas Auguſtum exhibuiſſe: ut in commiſſione ludorum quibus Marcelli theatrum dedicabat, Dio lib. LIV. κἀν τῇ πανηγύρει τῇ διὰ τοῦτο γενομένῃ, καὶ θηρία Λιβυκὰ ἑξακόσια ἀπεσφάγη.

IN TEMPLIS] Pridem quo iſta pertinerent indicavimus ad lib. XIII. Strabonis. notat diligentiſſimus ille ſcriptor de quibuſdam ſignis furto Antonii ſublatis, ab Auguſto reſtitutis. Plinius quoque lib. XXXIV. cap. VIII. *Fecit Myro & Apollinem, quem à Triumviro Antonio ſublatum reſtituit Epheſiis divus Auguſtus, admonitus in quiete.* Exemplum hujus æquitatis à P. Scipione, quem Siculis ablata ſigna & Romam illata, reſtituiſſe Plutarchus ſcribit in Apophthegmatis: ὁρῶν, ait, τὴν πόλιν ἀνδριάντων Ἑλληνικῶν καὶ ἀναθημάτων ἀπὸ Σικελίας μεστὴν οὖσαν ἐκήρυξε τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων παρόντας ἐπιγινώσκειν καὶ κομίζεσθαι.

STATVAE] Adi caput LII. de iis enim ſtatuis intelligit Auguſtus, de quibus ibi Tranquillus.

II.

MARE PACAVI. A. PRAEDONIBVS. . . . . . . DOMIBVS. . . . . .
. . . . SVIS. . . . . . . (1) CONTRA. REM. . . . . .
. . . . DOMINI. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

LIPSII.

1 Puto hæc fuiſſe de ſervis, quos coërcuit, ne contra rem famamve domini venirent, ut audirentur.

CASAVBONI.

MARE PACAVI A PRAEDONIBVS] Vide ad illa cap. XCVIII. *per illum ſe vivere: per illum navigare.*

III. RE-

III.

REGIS. PARTHORVM. . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

A. ME. GENTES. P. . . . . THORVM. ET. MEDORVM. . . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

IN. CONSVLATV. . . . .

Cætera quoque corroſa & corrupta.

CASAVBONI.

REGIS PARTHORVM] Pertinet ad miſſos obſides, & reddita ſigna à Parthis, quæ M. Craſſo & M. Antonio ademerant. Nota hiſtoria: ſupra cap. XXI.

A ME GENTES . . . . THORVM ET MEDORVM] *Parthorum & Med.* loquebatur de Parthis & Medis qui regem ab ipſo petierunt. Strabo, Tacitus, Suetonius, Dio, alii.

Cluſius amicus noſter de hoc lapide ſic ad me ſcripſit.

Antonii Verantii, Archiepiſcopi Strigonienſis exemplar (quod, dum Cæſarei Legati munere apud Turc. Imp. fungeretur deſcripſit) ſequutus ſum, uti ab ejus nepote Fauſto Verantio (qui nunc ſupremus Ungariæ Secretarius eſt) accepi anno 1576. *propterea verſuum in ſingulis paginis numerum, characterum formam, vocabulorum diviſiones, atque interdum repetitiones, ut in ipſius exemplari erant, obſervavi, exiſtimans expreſſum eſſe ad normam Tabularum quæ Ancyræ ſunt. Verùm alterum exemplar quod apud D. I. Sambucum poſtea vidi, nullum verſuum numerum, nihil quidquam ſimile obſervatum habere deprehendi. Anno autem* 1584. *proficiſcenti Conſtantinopolim, V. C. Lewenclawio cum Mag. D. Henrico de Liechtenſtain Cæſareo Legato, Verantii exemplar dedi, ipſum pro noſtra amicitia obnixè orans, ut ſi per occaſionem Ancyram proficiſceretur, diligenter cum Tabulis illis conferret, & an per omnia reſponderet, obſervaret. Ille quidem, ob gravem Legati morbum, quo etiam iſtic extinctus eſt, id præſtare non potuit: ſed binos Nobiles Germanos Byzantii invenit, qui ſuperiore hyeme Ancyræ fuerant, & quæ in Tabulis inciſa diligenter exceperant. Cum iis contulit Verantianum exemplar, per omnia reſpondere deprehendit, niſi quòd pro* COLLEGA. *ſerie* II. *verſu* 3. CONLEGA *habuerunt, & in Continuatione* I. *ſeriei oppoſito latere verſu* 10. QVOTIESCVMQVE. *pro* QVOCIESCVMQVE. *Alioqui eorum exemplar minus integrum fuit Verantiano: corrumpuntur enim quotidie Tabularum characteres Turcarum militum inſolentia; præſertim cum Chriſtianos eas inſcriptiones excipere conſpiciunt, quod binis illis nobilibus Germanis deſcribentibus accidit.*

Cùm illuſtris Heros Augerius Busbequius Viennæ ageret, meo rogatu omnes ſchedarum faſciculos evolvit, ut Ancyranarum Tabularum exemplar ab ipſo, dum Cæſ. Legatus ad Turc. Imp. eſſet, exceptum, inveniret, quod mihi traderet, ſed fruſtra: poſtea enim ſuccurrit, id alicui, cujus nomen excidiſſet, mutuo datum, & non reſtitutum. Illius ſanè exemplar eo libentius habuiſſem, quoniam minus mendoſum exiſtimaſſem quàm reliqua.

CLAU-

CLAUDIUS TIBERIUS *Liviæ filius, Cæſaris Octaviani privignus imperavit* [1] [a] *annos viginti tres. Iſte,* [2] *quia Claudius Tiberius Nero dicebatur, eleganter à jocularibus, Caldius Biberius Mero ob vinolentiam nominatus eſt.* [3] *Satis prudens in armis, ſatiſque fortunatus ante ſummum imperium ſub Auguſto fuit: ut non immeritò Reipublicæ dominatus ei committeretur.* [4] *Inerat ei ſcientia litterarum multa. Eloquio clarior; ſed* [5] *ingenio peſſimo, truci, avaro, inſidioſo, ſimulans ea ſe velle, quæ nollet: his quaſi infenſus, quibus conſultum cupiebat: his verò, quos oderat, quaſi*

SCHOTTI.

1 *Annos* XXIII.] Suet. Tib. c. LXXIII. Tacit. VI. Annal. extr. ubi & de Tiberio ſummatim quædam.

2 *Quia Claudius Nero*] Ita excuſi omnes: adde ex M. SS. & Veron. *Tiberius*: cui *Biberius* altera ex parte reſpondeat. Nero autem lingua Sabina fortem ſignificat. Suet. cap. I. & Agellius lib. XIII. cap. XXI. Noct. Attic. *Caldius* verò, quòd calidis ' potiſſimùm potionibus Rom. veteres delectarentur. Hinc Thermopolia Plautina. Lege Suet. cap. XLII. Tiber.

3 *Satis prudens.*] Suet. IX. XVI. XVII. XIX. & XXI.

4 *Inerat ſcientia.*] Tranqu. LXX. & LXXI. Mathematicæ quoque addictus c. LXIX. De eloquentia Tacitus Annal. XIII. *Tiberius artem quoque callebat, qua verba expenderet tam validis ſenſibus, aut conſulto ambiguus: Clarior tamen eloquio Germanicus, Tiberii adoptione filius, Claudii Imp. frater.* Idem Tacit. Annal. II. extremo, & Suet. initio Caligulæ. Ceterum τὸ *multa* afuit ab editis libb. omn. dempto Veronenſi.

5 *Ingenio peſſ. truci*] Sueton. cap. XLVI. & deinceps. rurſum LVIII. & LXI. Eutrop. & Oroſ. lib. VII.

VINETI.

a *Annos viginti tres*] Ita vetus codex. Alii *viginti quatuor* numerant. Vide Eutropium noſtrum de his temporibus, ſicubi hæres.

quaſi benivolus apparens. [6] *Repentinis reſponſionibus aut*
8 *conſiliis melior, quàm meditatis.* † *Denique* [1] *delatum à patribus principatum (quod quidem aſtu fecerat) fictè abnuere, quid ſinguli dicerent, vel ſentirent atrociter explorans: quæ res bonos quoſque peſſum dedit. Æſtimantes enim ex animo eum longa oratione imperialis moleſtiæ magnitudinem declinare, cùm ſententias ad ejus voluntatem promunt,* [a] *inceſſère exitia poſtrema. Iſte* [2] *Cappadocas in provinciam, remoto Archelao rege eorum, redegit. Getulorum latrocinia repreſſit.* [b] *Maraboduum Suevorum regem callidè circumvenit. Cùm immani furore inſontes,* [3] *[noxios] ſuos pariter externoſque puniret,* [4] *reſolutis militiæ artibus, Armenia per Parthos, Mœſia à Dacis, Pannonia à Sarmatis, Gallia à finitimis gentibus direptæ ſunt. Iſte poſt* [5] *ſeptuage-*

SCHOTTI.

6 *Repentinis reſponſ.*] Etiam in ſtylo ex tempore quam à cura præſtantior habebatur. Suet. c. LXX. Moriens tamen Auguſtus dicebat miſerum pop. Rom. qui ſub tam lentis maxillis eſſet futurus.

1 *Delatum à patribus*] Tranqu. XXIV. & XXV. Poſt paullo, vulg. legunt *perfecerat* & *bonos quoque* Veron. præfert. ut & inf. *incidêre* pro *inceſſère*. quæ & ſcripta lectio eſt & Auguſtani cod.

2 *Cappadocas*] Suet. c. XXXVII. extr. ubi & de Maraboduo Gèrmano, quem *Marabodum* ſcribunt Cujacii & Pithœi codd. M. SS. *Marobodum* verò Floracen. Accidere hæc an. V. C. DCCLXX. De his lege Tacitum II. Annali, ubi Archelaum quinquaginta jam annos in Cappadocia regnaſſe ſcribit.

3 *Noxios ſuos*] τὸ *noxios* redundat, & abeſt à M. SS. & nova editione: rectè. Veronenſis verò *& noxios*. De crudelitate Tiberii Suet. cap. L. uſque ad LXVIII.

4 *Reſolutis*] Melius *ſolutis* nova editio; Auguſtana *relictis*. Corrupta autem diſciplina militaris per Piſonem largitione, ambitu, licentia, abſente Germanico. Tacitus II. & III. Annali ſæpius. Lege Sueton. c. XLI.

5 *Septuag. oct.*] Sic Tacitus extremo VI. Annali, & Suet. LXXIII. cap. ſine menſibus. M. SS. duo & Veron. legunt, *poſt octogeſimum octavum annum*. Cujacii verò ſcriptus cod. *poſt octogeſimum annum*. Novus Victor, vel potius Vetus veruſque *octogeſimum uno minus* illi tribuit. Eutropius Eliæ Vineti LXXXIII. niſi mendum

VINETI.

a *Inceſſere exitia*] Vetus codex, *incidère in exitia*.

b *Maraboduum*] Et apud Suetonium & Cornelium Tacitum libro ſecundo, *Maraboduum* & *Maroboduum* imprimunt, quem quatuor tantum ſyllabis *Marobodum* vetus liber appellat. Originis autem non diverſæ, ut ſuſpicor, fuit *Merobaudes*, nomen ejus magiſtri militum, qui Gratianum Auguſtum prodidit apud Pariſios.

ptuageſimum octavum annum, & menſem quartum, [6] *inſidiis Caligulæ* [7] *extinctus eſt.*

CALIGULA *imperavit* [1] *annos quatuor.* [2] *Iſte filius Germanici, quia natus in exercitu fuerat, cognomentum calciamenti militaris, id eſt* CALIGULÆ *ſortitus eſt.* [3] *Ante principatum omnibus carus, acceptuſque fuit: in* 9

SCHOTTI.

mendum eſt typographi. Nata varietas ex notis quibus numeri exprimuntur. quæ res infinitis auctorum vett. locis corrumpendis anſam dedit. Mortuus autem tertio & viceſimo Imperii anno, decimo ſeptimo Kal. April. Cn. Acerronio Proculo, C. Pontio Nigrino Coſſ. qui eſt, ut puto, V. C. IↃccxc. Tacitus Annali VI. & Sueton. LXXIII. cap. ubi Coſſ. nomina, quia corruptè leguntur, ita ex antiquis inſpectionibus, Corn. Tacito, & Faſtis Capitolinis reſtituenda.

6 *Inſidiis Calig.*] Dio à Cajo lento ac tabifico veneno. Suet. ibidem & Calig. cap. XII. Tacitus VI. Annali extremo: *Intercluſa anima traditus eſt mortalitatem expleviſſe.*

7. *Exſtinctus eſt*] Miſeni in villa Luculliana. Suet. XXXIX. LXXIII. & LXXV. & Tacit. VI. Annali. In Campania, omnium gaudio, Eutropius lib. VII.

1 *Annos quatuor*] Vixit annos XXIX. imperavit triennio & X. menſibus, diebuſque octo. Suet. cap. LIX. Natus annis quinque & XX. menſibus quinque & diebus quatuor exceptis, imperium arripuit. Xiphilinus ex Dione.

2 *Iſte filius Ger.*] Ita vulg. M.SS. & Veronenſis exc. *Iſte filius fuit Germanici, & quia.* & mox *id eſt, Caligula ſortitus eſt* τεχνικῶς, ut dialecticorum filii loquuntur. De cujus nominis cauſſa Tacitus I. Annali, Suet. c. IIX. IX. & XXII. initio, & LII. Caligam Dio lib. XLVIII. στρατιωτικὸν ὑπόδημα vocat, unde *Caligatus* militis epitheton factum Jur. Conſ. & Suetonio Auguſto c. XXV. Vitellio VII. extr. Veſpaſiano VIII.

3 *Ante principatum*] Lege Suet. c. XIII. XIV. & XV.

in principatu verò talis, ut non immeritò vulgaretur, atrociorem illo [4] *dominum non fuiſſe. Denique* [5] *tres ſorores ſuas ſtupro maculavit. Incedebat* [6] *habitu deorum ſuorum.* [a] *Jovem ob inceſtum,* [7] *è choro autem bacchanali Liberum ſe aſſerebat. De quo neſcio an decuerit memoriæ prodi, niſi forte* [8] *quia juvat de principibus noſſe omnia, ut improbi ſaltem famæ metu talia declinent. In palatio* [9] *matronas nobiles publicæ libidini ſubjecit.* [10] *Primus diademate capiti impoſito, Dominum ſe juſſit appellari.* [11] *In ſpatio trium*

SCHOTTI.

4 *Dominum*] Nam ſe Dominum inviſo ea tempeſtate nomine, juſſerat appellari, ut & conſulari dominatione Regis nomen odioſiſſimum Pop. Rom. fuit. Tranq. x. ſic jactatum fuiſſe ait; *nec ſervum meliorem ullum, nec deteriorem dominum fuiſſe.*

5 *Tres ſorores*] Agrippina, Druſilla, Livilla, Suet. VII. c. & XXIV. ex una etiam, filia inceſtu nata eſt. Eutrop. lib. VII.

6 *Habitu Deorum*] Jovis, Veneris, Neptuni, Mercurii, Bacchi, Herculis. Suet. XXII. & LII. cap. & Dio.

7 *E choro autem*] In ſcr. Cujacii præpoſitio afuit. Alii codd. *E choro autem Bacchanali.* Choros vocat Sueton. XXXVII. Veronenſis verò ſic totum hunc locum legit: *Induens ſe habitu Deorum ſuorum Iovem ob inceſtum, choro bacchantium Liberum ſe aſſeruit.* Porrò autem Xiphilinus auctor eſt finxiſſe, rem ſe cum lunâ habuiſſe.

8 *Quia juvat*] Tacitum III. Annali eſt imitatus: *Præcipuum,* inquit, *munus Annalium reor, ne virtutes ſileantur: utque pravis dictis factiſque ex poſteritate & infamia metus ſit.* Et ſanè is eſt Hiſtoriæ fructus uberrimus, ut ex aliorum erratis diſcamus in melius vitam moreſque ad bene beateque vivendum componere. Lege elegantiſſ. epiſtolam Plinii lib. IX. quæ eſt XXVII.

9 *Matronas nobiles*] Suet. XLI. & Xiphilinus.

10. *Primus diademate cap.*] τὸ *capiti* afuit à libris calamo exaratis, & qui cum his ferè conſpirat, Veron. cod. optimo. Atqui Suetonius impoſuiſſe negat, ſed amicorum ſuaſu deterritum; Dei tamen Dominique nomen aſſumſiſſe. cap. XXII. & Vitellio cap. II. Euſebius verò Chronicis Domitianum Domini Deique nomen primum vindicaſſe affirmat. Vide inf. numerum 23. & 50. Ubi ſui oblitus auctor Aurelianum Imperatorem primum apud Romanos diadema capiti innexuiſſe ſcribit.

11 *In ſpatio*] A Suetonio eſt, ex quo locus hic quia laborat, medica manu perſanari poteſt. Natum autem mendum conjicio, quòd ſcripſerit Racemator, *inſignis quercea:* Imperitus librarius fecit *inſigniſque ærea.* hic igitur, ſi meo arbitratu res agatur, legendum hunc locum paucis additis immutatiſque cenſeo: *ſolidatam. Primo die phalerato equo inſignis quercea corona quaſi triumphans: Poſtridie indutus aureo paludamento*

VINETI.

a *Iovem ob inceſtum, è choro*] Vetus codex, *Iovem ob inceſtum inter matronas, choro autem.*

trium millium, quod in ſinu Puteolano inter moles jacet, duplici ordine naves contexens, arenæ aggeſtu ad terræ ſpeciem viam ſolidatam, phalerato equo inſignis quercea corona, quaſi triumphans indutus aureo paludamento, curru bijugi decucurrit. dehinc à militibus confoſſus interiit.

[1] CLAUDIUS TIBERIUS, *Druſi, Tiberii fratris,*

SCHOTTI.

mento curru bijugi decucurrit. Sic ferè Suet. c. XIX. Xiphilinus ex Dione: *in mari*, inquit, *equitare cupiebat ponte inter Puteolos & Baulos facto, qui locus oppoſitus civitati diſtat ab ea amplius tria milia paſſ.* Tranquill. verò ſinum Puteolanum trium millium & ſexcentorum ferè paſſuum intervallo patuiſſe: non ut Dio, ab Urbe quem ponte, Xerxis exemplo, ſtraverit. Aſſentior itaque Lævino Torrentio viro doctiſſimo, qui *ad Puteolanas moles* leg. cenſet potius, quàm *& Puteol. moles.* Quem autem aggerem terrenum Suet. vocat, noſter arenæ aggeſtum: quare tentanda lectio non eſt. Hunc vide & cap. XXXII. Calig. Rurſum III. cap. de Alexandri thorace, quem Xiphil. in hoc ſpecioſo triumpho induere ſolitum refert. Non celabo Veronen. editionem, *curuli jugo decucurrit*, & Auguſtanum cod. *quaſi triumphantis* legere, & ſup. *arenæ adgeſtæ, terræ ſpeciem.* Seneca videndus lib. De brevitate vitæ cap. XVIII: quo loco & ægrè illi eſt quod vidit & Torrentius: cui medicinam facere poſſe videor, ſi, quod eſt in vulgaris etiam optimis, *gratiſſime* in *graviſſime* commutem, & pro *potens pontes* reponam. M. S. tamen qui apud me eſt *potens navibus jugis* diſertim ſcribit. Cùm dicit *quod decedebat populo Rom. ſuperſtite*, alludit ad illam vocem Tyrannicam, *Vtinam pop. Romanus unam cervicem haberet.* Suet. cap. XXX. Non diſſimilis eſt illa Neronis, nec minus exſecranda, apud Sueton. cap. XXXVIII. Neron. & Senecam quoque lib. II. De clementia, ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί, *me mortuo vel terra igni conflagret.*

1 *Cl. Tiberius*] Cujacii, Pithœi & Danielis M. SS. & de vulgatis Veron. & Auguſtanus *Claudius Titus* integrè præferunt, fortè quòd *Ti.* compendio ſcriptum reperiſſent,

quod

triſ, filius, [2] Caligulæ patruus, imperavit annos quatuordecim. Iſte, cùm ſenatus cenſuiſſet, gentem Cæſarum exterminari, deformi latebra latens, repertus à militibus, quia vecors erat, [&] mitiſſimus videbatur imprudentibus, imperator effectus eſt. Hic [3] ventri, vino, libidini fœdæ obediens, vecors & prope hebes, [4] ignavus ac pavidus, libertorum & conjugis imperiis ſubjectus fuit. Hujus tempore [5] Scribonianus Camillus intra Delmatias imperator creatus, continuò occiditur. [6] Mauri provinciis acceſſere. [a] Cæſa Muſulamiorum manus eſt. [7] Aqua Claudia Romæ inducta.

Hujus

SCHOTTI.

quod tamen *Tiberius* valet. Mox *Decimi Tiberii* pro *Druſi* Gryph. & Baſil. editt. Neutrum placet, nec me libb. conſenſus deterret, quòd fortè ex eodem exſcripti ſint.

2 *Caligulæ patr.*] Sueton. Calig. c. XXIII. extr. mox legunt M. SS. *gentem Cæſarum exterminare, deformi latebra latere repertus:* non *exterminari* & *latens.* pòſt paullo, *& mitiſſ.* conjunctio redundat in iiſdem ſcriptis lib. & ſanè abeſſe poteſt, ſi commodè interpungatur.

3 *Ventri, vino*] Tranqu. Claudio c. XXXII. & XXXIII. *fœdè* in vulg. legitur non generandi caſu. De ingenii hebetudine animique conſternatione cap. XXXVI. & deinceps uſque ad XLI. Mirandum tamen, licet tardi ingenii eſſet, neque infacundum neque indoctum fuiſſe, pertinaciter liberalibus ſtudiis deditum. Idem cap. XL. & ſequent. Tacitus XIII. Annali, *Nec in Claudio*, inquit, *quoties meditata diſſereret, elegantiam requireres.* Idem ſup. paullo de libertorum dominatione, *Claudius libertos, quos rei familiari præfecerat, ſibique & legibus adæquavit.* Vidi qui *libertorum conjuges* impreſſit. Nihil muto. vide Tranqu. Vitellio cap. II.

4 *Ignavus*] Tacit. XII. Annali de Julio Peligno ob ignaviam animi Claudio Imp. caro acceptoque. *Erat Claudio perquàm familiaris cum privatus olim converſatione ſcurrarum iners otium oblectaret.* Quem locum eo profero, quòd hactenus mutilum rectè amiciſſ. Lipſius reſtituerit.

5 *Scribon. Camillus*] Eadem Sueton. XIII. & XXXV. *Furius* prænomine. intra quinctum diem oppreſſus. Tacit. I. Hiſtor. extremo: *Scriboniani contra Claudium incepta ſimul audita & coërcita.* De pſeudo-Camillo idem lib. II. hiſtor.

6 *Mauri provinciis acc. Cæſa.*] Baſil. duo & Gryphii *Mauri provinciis à Cæſare pulſi: cæſa Muſulam. manus eſt.* Auguſtan. codex, *Mauri provincias à Cæſare cæſa inſulanorum manus eſt:* verùm corruptè, & Veron. *Mauri provinciis acceſſere. Cæſa uſu laniorum manus.* Cujacii ſcriptus lib. *Muſulaniorum* per n habet & *acceſſere,* unde vulg. *à Cæſare.*

7 *Aqua Claudia*] Malim *introducta,* quod in M. SS. repperi & aliis. A. V. C. IↃCCC. Sulla & Tutiano Coſſ. *Claudius conſummavit duos aqua-*

VINETI.

a *Cæſa Muſulaniorum*] De hujus vocabuli corruptione monuimus in commentario Flori.

Hujus uxor Meſſallina primo[8] *[clam, mox] paſſim, quaſi*
jure, adulteriis utebatur. Ex quo facto plures metu abſti-
nentes, extincti ſunt. Dehinc atrocius accenſa, nobiliores
quaſque nuptas & virgines, ſcortorum modo ſecum propo-
ſuerat: coactique mares, ut adeſſent. Quòd ſiquis talia hor-
ruerat, adficto crimine, in ipſum, omnemque familiam ejus
ſæviebatur: ut magis videretur[9] *ſub imperatore, viro*
quàm imperatori, nupta eſſe. † Ita liberti ejus[1] *poteſta-* 11
tem adepti, ſtupris, exſilio, cæde, proſcriptionibus, omnia
fœdabant. Ex quibus[2] *Felicem legionibus*[3] *Judææ præfe-*
cit:[4] [a] POSIDIO *eunucho poſt triumphum Britanni-*
cum,

SCHOTTI.

aquæductus à Caligula inchoatos; Vnum vocavit Anionem novum; alterum aquam Claudiam. Julius Frontinus de aquæductibus. Lege Sueton. c. xx. & quæ annotavi ad Victor. De viris illuſtr. in Appio Claudio & Curio Dentato: nam Victoris eſſe dubitent alii, equidem ambigere deſino auctoritate librorum M. ſcr.

8 *Clam mox*] Has duas voces, quæ in vulg. ſunt, eo ſuſtuli, quòd neque erant in ullo vetere libro, & hiſtoriæ veritati repugnent: neque certè in Victore ipſo comparent: qui omnes & *adulteris* legunt, non *adulteriis*. De Valeriæ autem Meſſallinæ inexplebili libidine copioſe Tacitus XI. Ann. Dio lib. LVIII. Sueton. XXVI. alibi. & Juven. Satyr. VI. Mox pro *adeſſent* neſcio cur *a'iſſent* M.SS. tres ſcripſerint & τὸ *talia* afuit à Ver. quidã & *ſæviebat* excuderunt.

9 *Sub Imperatore viro quàm*] Alii ſic interpungunt: *ſub Imperat. vir, quàm.* Frobenii editio, *ut magis videretur ipſa imperare viro, quàm imp. nupta eſſe:* nec deſunt qui legant: *ſub imperatore vir quàm ſub imperatore nupta eſſe.* Editio nova: *Et hinc notior, dum mirum videtur apud Imperatorem virum, viro quàm imperatori nupta eſſe.*

1 *Poteſtatem adepti*] *Poteſtat. ſummam adepti*, M. SS. & Veronenſ.

2 *Felicem*] Qui Pallantis viri antiquæ parſimoniæ & moderationis frater, diſſimilis ingenii, Judææ impoſitus cuncta malefacta impunè ſibi ratus eſt, tanta potentia ſubnixo. Tacit. XII. Annal. Porrò Antonius Felix appellatus. Huic Hieroſolymæ Præfecto ſtitit ſe Divus Paullus de hæreſi accuſatus. D. Lucas Actorum Apoſt. cap. XXIV. ubi & Druſillam uxorem ejus nominat.

3 *Iudææ præfecit*] Quam cum Ventidio Cumano (qui Galilæam curabat, ut Samaritani Felici parebant) orta inter eos contentione, turbavit: damnatuſque pro utriuſque flagitio Cumanus, opera Quadrati Syriæ Rectoris: qui belli incendium, quod pæne eruperat, reſtinxit, quietemque provinciæ reddidit. vide Joſephum & Tacit. XII. Ann. extr. Tumultuata quoque Judæa ſub Caligula eſt. auctor Dio lib. LX. Tacitus V. Hiſt.

4 *Poſidio Eun.*] *Poſidonio* inflectunt M. SS. omn. *Poſidioni* cod. Veron.

VINETI.

a *Poſidio Eunucho*] *Poſidum* apud Suetonium appellant.

cum, inter militarium fortiſſimos, arma inſignia tamquam participi victoriæ dono dedit. [5] POLYBUM *inter conſules medium incedere fecit. Hos omnes anteibat* [6] NARCISSUS *ab epiſtolis, dominum ſe gerens ipſius domini,* PALLASQUE *prætoriis ornamentis* [7] *ſublimatus, adeò* [8] *divites, ut cauſſante eo inopiam fiſci, lepidiſſimè famoſo elogio vulgatum ſit, Abundè ei pecuniam fore, ſi à duobus libertis in ſocietatem reciperetur. Hujus temporibus viſus eſt apud Ægyptum* PHOENIX, *quam ferunt volucrem anno* [9] *quingenteſimo ex* [10] *Arabia memoratos locos advolare: atque*

SCHOTTI.

Veron. *Poſſidio* Baſil. *Poſidæ poſt triumphum* Auguſt. abſque *eunuchum.* Ceterum Poſidem Spadonem vocat Tranqu. c. XXVIII. & Juvenalis Satyr. XIV. *Ut ſpado vincebat Capitolia noſtra Poſides.* Verùm à Poſidio Poſidianæ aquæ dictæ in ſinu Bajano ſunt, Plinio l. XXX. c. II. Arma autem inſignia, haſtam puram idem vocat Sueton.

5 *Polybum*] A ſtudiis. *Poliibium* M. SS. & Veron. præferunt geminata jota; cum y in ſecundo ſyllaba Dio. Ad hunc exſtat hodieque Senecæ conſolatio in morte fratris. Habuit & Auguſtus libertum cognominem. meminit Sueton. Octavio cap. CI.

6 *Narciſſus: Pallas*] Hic à rationibus; ille ab epiſtolis: hic cum Agrippina, tanquam nuptiarum cum patruo conciliator; ille cum Meſſallina, quam tandem interficiendam curavit, conſueverat. Tacit. XI. XII. & XIV. Annali, & Juvenalis Sat. XIV. Huic prætoria; illi quæſtoria inſignia, S. C. decerni paſſus. Tacit. XI. Ann. extr. & Tranqu. XXVIII. De his ornamentis erit, cùm dicere licebit copioſè. De Pallante lege ſi vacat, Plinii epiſt. XXIX. libri VII. & ſextam libri VIII.

7 *Sublimatus*] Pro ornatus dixit. Vide Sex. Pompejum de verborum ſignif. Limen etiam ſuperum dicitur Plauto Bacchidibus, Sce. Atridæ, & Mercatore: *Limen ſuperum inferumque ſalve, ſimul autem vale.* Factum id autem A. poſt V. C. IↃCCV. Tacit. XII. Ann.

8 *Dives*] Scriptum fortè erat *dites*, unde inepti librarii audacter ſuo more *dives* fecerunt: ſic enim contaminare tamquam Harpyiis unguibus optimos libb. ſolent. Jac. Cujacii & Pithœi codex diſertim, cum quo & Veron. facit, *divites:* probè: inf. enim, dicto famoſo ſparſum de duobus libertis: & horum divitiæ Adagioni locum fecerunt. Ad hæc Tranqu. unde ferè ſumpta hæc quæ de XII. Cæſaribus referuntur, hos ut in præmiis ingentibus ornamentiſque; ita & in fortunis quo jure quaque injuria quæſitis conjungit, *ut querente*, inquit, *eo quondam de fiſci exiguitate, non abſurdè ſit dictum, abundaturum ſi à duobus libertis in conſortium reciperetur.* Porrò de fiſco inf. num. 66.

9 *Quingenteſimo*] *Quinquageſima* tantùm eſt in Victore, ubi de Phœnice quædam notare memini.

10 *In Arabia memoratos locos*] Alii. Pithœanus & Cujac. cod. *ex Arabia.*

atque in Ægæo mari repentè [12] *inſula emerſit.* [12] *Hic Agrippinam Germanici fratris ſui filiam uxorem duxit: quæ filio imperium procurans, primo privignos inſidiis multiformibus, dehinc ipſum conjugem veneno interemit. Vixit annos ſexaginta quatuor: cujus funus, ut quondam in Tarquinio Priſco, diu occultatum. Dum arte muliebri corrupti cuſtodes ægrum ſimulant, Nero privignus ejus imperii jura ſuſcepit.*

DOMITIUS NERO, [1] *patre Domitio Aenobarbo genitus, matre Agrippina, imperavit annos tredecim. Iſte quinquennio tolerabilis viſus. Unde quidam prodidere, Trajanum* 12

SCHOTTI.

Arabis. Floriacenſis verò *ex Arabum memoratis locis.*

10 *Inſula emerſit*] Anno imperii ejus quinto inter Theram & Theraſiam inſula de profundo emicuit triginta ſtadiorum ſpatio extenta. Oroſius lib. VII. cap. VI. De Vulcani inſula, quæ anno circiter IↃLXIIX. V. C. apparuit, idem lib. IV. cap. XX.

11 *Hic Agripp.*] Conjeceram leg. *Hinc.* Quam lectionem poſtea ab Auguſtano cod. confirmatam libenter accepi. De Agrippina quæ Neronem flagitium hominis protulit, multa Tacit. Dio, alii. De ejus verò morte Sueton. Neron. cap. XXXIV. De Tanaquilis induſtria Livius lib. I. Annal. & Victor noſter De viris illuſtr. cap. VII.

1 *Patre Domitio*] *Cnæi* prænomine, Sueton. Neron. cap. V. in Galba verò malè *Lucius* appellatur c. VI. Avus enim L. Domitius erat. *Ahenobarbus* rectius ſcribunt aſpirationis nota libri calamo exarati, numi vett. &c, ut Plautino verbo utar, lapides litterati, & marmora, quæ in Capitolio Romæ bono publico effoſſa faſtos conſulares exhibent. vide Plutarchum in vita Paulli Æmilii.

Trajanum ſolitum dicere, procul diſtare cunctos principes [à] Neronis quinquennio. Hic in urbe amphitheatrum & lavacra conſtruxit. Pontum in jus provinciæ, [2] Polemonis reguli permiſſu redegit, à quo Polemoniacus Pontus appellatus eſt: itemque Cottias Alpes, Cottio rege mortuo. Eo namque dedecore reliquum vitæ egit, ut[3] pudeat memorare hujuſcemodi quemquam. Eò progreſſus eſt, ut neque ſuæ, neque aliorum pudicitiæ parcens, ad extremum amictus nubentium virginum ſpecie, palam convocato ſenatu dote dicta, cunctis feſta de more frequentantibus, nuberet. Pelle tectus feræ, utrique ſexui genitalia vultu contrectabat. Matrem etiam ſtupro contaminavit: quam poſtmodum interemit. Octaviam & Sabinam[4] cognomento Poppæam, in matrimonium duxit, viris earum trucidatis.

13 † *Tunc Galba in[1] Hiſpania procul & Cajus Julius imperium*

SCHOTTI.

2 *Polemonis*] Eadem Suet. c. XVIII. Eutrop. l. VII. Euſebius Chronicis, & Vopiſcus Aureliano. Malè qui cum diphthongo impreſſerunt; Græcis enim ſcribitur Πολέμων, ὤνος. Malè quoque *Gothias Alpes* quidam ediderunt. Duplici Tau plerique ſcribunt. Cottius autem rex dicebatur, quòd in Alpibus Cottiis regnum obtinuerat, & vias ita dictas muniverat. De his copioſè Ammian. Marcellinus lib. XV. Urbes XII. quarum Plinius meminit lib. III. cap. XXX. Nat. hiſtor. cis Alpes nobis ſitæ in Pedemontana regione, quæ hodie duci Allobrogum, vulgò Sabaudiæ paret. Illud non prætereundum cenſeo, citari à Paullo Diacono de geſtis Longobardorum locum hunc, & *Victorinum* in pleriſque libris nominari: qua de re initio dicere memini.

3 *Niſi pudeat m. h. q.*] Lacuna ſubeſt; nam in nova Victoris editione, unde hæc, ut pleraque, ad verbum mutuatus hic, quiſquis auctor eſt, addit *hujuſcemodi quemquam nedum rectorem gentium fuiſſe:* quamquam de induſtria fortè truncavit. probum enim adhuc ſenſum retinet. Verecundiam enim in hiſtorico deſiderat, qui hujuſmodi ἄχθος ἀρούρης nefanda flagitia commemorare vereatur, niſi publicè intereſſet vitia detegendo notari. Sup. noſter in Calig. numero 9. & in eundem ſenſum Zoſimus auctor elegans de hoc ipſo Nerone loquens.

4 *Cognomento Poppæam*] Suetonio tamen vocatur *Poppæa Sabina*, Nerone cap. XXXV. & Othone cap. III. & Tacito XIV. Ann. ext. & I. Hiſt. niſi fortè ſic interpungendum, *Sabinam cognomento, Poppæam.*

1 *In Hiſpania procul & Cajus*] Ita vulg. omn. corruptè. repone ut in III. M. SS. & Veronen. optimo repperi, *Hiſpaniæ proconſul & Cajus.* Sic ferè germanus Victor, *Ac ni Galba qui Hiſpaniæ præſidebat.* Antea C. Julius Vindex Gallos adverſus Neronem commoverat, Suet. XL.

Deinde

rium corripuere. ubi adventare Nero Galbam didicit, ſenatuſque ſententia conſtitutum, ut [2] *more majorum collo in furcam conjecto, virgis* [3] *ad necem cæderetur: deſertus undique, noctis medio, egreſſus Urbem,* [a] *ſequentibus* [4] *Phaône, Epaphrodito, Neophytoque, & ſpadone Sporo, quem quondam [Nero] exſectum formare in mulierem tentaverat, ſemet ictu gladii tranſegit, adjuvante trepidantem manum impuro, de quo diximus,* [5] *eunucho [Sporo:] cùm ſanè prius nullo reperto, à quo feriretur, exclamaret,* [6] *Itáne nec amicum habeo, nec inimicum? dedecoróſe vixi, turpius*

SCHOTTI.

Deinde Galba Hiſpanias cap. XLII. poſt ceterorum exercituum defectio inſecuta eſt. c. XLVII.

2 *More majorum collo*] Ex Sueton. XLIX. qui Claudio cap. XXXIV. antiqui moris ſupplicium vocat.

3 *Ad necem cæderetur*] Addit Eutropius, *atque ita præcipitaretur de ſaxo*, lib. VII. Vide aliud inf. in Didio Juliano, numero 35. Hæc autem olim à Romulo pœna in perduelles conſtituta lege horrendi carminis apud Livium, qui arborem infelicem appellat, velato capite, cervice in furcam inſerta virgis ad necem cædi.

DVVMVIRI. PERDVELLEM. IVDICENT. SI. A. II. VIRIS. PROVOCARIT. PROVOCATIONE. CERTATO. SI. VINCENT. CAPVT. OBNVBITO. ARBORI. INFELICI. SVSPENDITO. VERBERATO. VEL. INTRA. POMOERIVM. VEL. EXTRA. POMOERIVM.

4 *Faone Epafroditoque*] Per f. litteram & jota *Neophitoque* præferunt M. SS. Mirum profectò præteritum ſilentio Dorophorum libertum, ſcelus hominis, cui etiam, ſicut ipſi Sporo, denupſit. Suet. cap. XXIX. quem tamen alii Pythagoram appellant. Illud *Nero* ut gloſſema ſtylo verſo fodiendum cenſeo: quamobrem uncis incluſi. Nec enim comparet in M. SS. tribus, &, quam ſæpius laudo, Veron. editione, optimæ fidei proximè ſcriptos codd.

5 *Eunucho Sporo*] Dele τὸ *Sporo*, cùm quòd à libris vett. ſcriptis afuit & Veron. tum quia Suetonius, unde hæc ferè ſumta, Epaphrodito à libellis tribuit cap. XLIX. & Domitiano cap XIV. extr. Et fortè oblitterandum utrumque *Eunucho Sporo*, quod ex voce Epaphrodito, quem tantùm libertum fuiſſe didici, fictum factumque ab imperitis librariis puto: propterea quòd proximè de Sporo mentionem habuiſſe, & impurum appellare viderent, acuti ſcilicet homines: ſed eruditi lectoris judicium facio.

6 *Itáne*] Totidem verbis Tranqu. cap. XLVII. extr. quod ſequitur, *dedecoroſè vixi, turpius peream*, aut malè exſcripſit centonum confarcinator, aut tunc aliter, atque hodie, lectum in Sueton. XLIX. *Vivo deformiter, ac turpiter*; ubi fortè addendum *morior, pereo*, &c. De imperii ætatiſque annis idem cap. XL. & LVII. Periit A. V. C. ut opinor, ICCCCXXI.

VINETI.

a *Sequentibus Phaône*] Hunc ita declinat Dio. *Phaontem* typographi apud Suetonium.

turpius peream. Periit anno ætatis triceſimo ſecundo. Hunc Perſæ intantum dilexerunt, ut legatos mitterent, orantes copiam conſtruendi [7] *monumenta. Cæterùm adeò cunctæ provinciæ omniſque Roma interitu ejus exſultavit, ut plebs* [8] *induta pileis manumiſſionum, tanquam ſævo exemta domino, triumpharet.*

14 [1] GALBA *nobili* SULPICIORUM *genere progenitus, imperavit menſes ſeptem, dieſque totidem. Iſte in adoleſcentes infamis, ad veſcendum intemperans fuit: trium*

amicorum

SCHOTTI.

ɔɔcccxxi. M. Trachalo Turpiliano, C. Silio Italico poëta Coſſ. Quorum hic ut noviſſimus à Nerone factus eſt Conſul; ita reliquis omnibus quos Nero conſules fecerat, ſuperſtes fuit. Plinius Cæcilius lib. III. epiſt. VII.

7 *Monimenta*] Al. *monumenti* generandi caſu & per u in ſecunda ſyll. Parthorum autem regem Vologeſum per legatos Senatum oraſſe de inſtauranda ſocietate colendaque memoria Neronis, Suet. auctor eſt cap. LVII. ubi & de pſeudo-Nerone & Parthorum in eum ſtudio, quo de Tacit. lib. I. hiſtor. Auguſtæ ſub initium, & copioſè libro ſequ.

8 *Induta pileis*] Ibidem Tranquill. & Tib. cap. IV. Vide quæ notavi olim ad Viros illuſtres in Cinnam cap. 69. pòſt paullo ſic interpungo: *tamquam, ſævo exemta domino, triumpharet*: ut tamquam triumphaſſe intellegas, ſpeciemque triumphi exhibuiſſe: in quo raſo capite pileis induti comitabantur. Sueton. enim plebem pileatam tantùm tota urbe diſcurriſſe ait.

1 *Galba*] Prænomen ei *Servii*, non *Sergii*, quod gentile nomen eſt. Hoc alii ante nos ex lapidibus litteratis, libb. vett. & numiſmatis docuerunt.

amicorum conſilio, id eſt [2] *Vinii,* [3] *Cornelii,* [a] *& Iceli cuncta diſponens, adeò ut intra Palatinas ædes pariter habitarent, & vulgo pædagogi dicerentur. Hic ante ſumtam dominationem* [4] *multas provincias egregiè adminiſtravit,* [5] *militem ſeveriſſimè tractans, ita ut ingreſſo eo caſtra, vulgaretur ſtatim,* [6] Diſce miles militare, Galba eſt, non Gætulicus. *Cùm ſeptuageſimum tertium ætatis annum ageret, dum factione Othonis accenſas legiones* [7] *lorica tectus lenire contenderet, ad lacum Curtium cæſus eſt.*

SAL-

SCHOTTI.

2 *Innii*] M. SS. o. diſertè *Vinnii* duplici n n. Lege littera tranſpoſita *Vinii*, non *Iunii*, qui Plutarcho eſt Τίτος Οὔινιος vel Οὐΐνιος, ut & in marmoribus antiquis, *V. Vinius*. Repoſitum igitur nomen à doctis in veterem poſſeſſionem, unde furcis exturbatum erat, in Tacito I. hiſtoriæ Auguſtæ, & Tranqu. Galba cap. XIV.

3 *Cornelii & Icelii*] Gallica editio Gryph. *Cælii*. malè. *Icelii* M.SS. rectius. Dictus autem Cajus Icelius, Martiani cognomine ornatus. Quamquam Vertranius Maurus *Hicellium* aſpit. nota ſcribendum putet, & geminato ll. ad I. lib. hiſt. Taciti: qui de his libertis, nequiſſimis. flagitiorum ſervis legendus: alter Corn. Laco. ex aſſeſſore Præfectus prætorii. Ibidem Sueton. & Tacitus. Mox *intra* repoſui ex M.SS. Veron. & Suetonio. Ruſticè enim *inter ædes* antea legebatur in vulg. omn.

4 *Multas provincias*] Aquitaniam, Sueton. cap. VI. Africam VII. cap. & Hiſpaniam cap. IIX. & IX. Tacit. I. hiſtor. Aug.

5 *Militem ſeveriſſimè tractans*] Laudata olim & militari fama celebrata ſeveritas ejus. Erat & vox ejus pro Repub. honeſta, ipſi anceps, legi à ſe militem, non emi. Tacitus initio I. hiſt. Auguſtæ, & Tranq. cap. XVI.

6 *Diſce miles mil.*] Sic & Sueton. Trochaicum extulit. M. SS. noſtri, *Diſce militare miles*. ſed nihil intereſt, neque, ut ille dicebat, in eo poſitæ fortunæ Græciæ.

7 *Lorica tectus*] Lintea, Sueton. XIX. Tacitus & Plutarchus thoracem vocant. De linea lorica plura ad Corn. Nepotem, qui vulgò malè Æmilio Probo inſcribitur, in vita Iphicratis. Ceterùm Otho lorica ferrea tectus occurrit: diſertè Tacitus II. Hiſtor.

VINETI.

a *Et Iceli*] Pro *Cælii*: *Icelii* vetus liber. Ita apud Suetonium & Tacitum hic triſyllabus & tetraſyllabus eſt.

15 [1] SALVIVS OTHO [2] *ſplendidis ortus majoribus, ex opido Ferentino, imperavit* [3] *menſes quatuor, vita omni turpis, maximè adoleſcentia.* [a] *Hic à Vitellio primum* [4] *apud Placentiam, dehinc apud Bebriacum victus, ſemet gladio transfixit anno ætatis triceſimo ſeptimo. adeò amabilis*

SCHOTTI.

1 SALVIVS OTHO] Qui *Sylvius* imprimunt, imperitè faciunt.

2 *Splendid. majo. ex.*] Origo illi è municipio Ferentino, pater Conſularis, avus Prætorius: maternum genus impar, nec tamen indecorum. &c. Tacit. II. hiſt. Aug. Idem ſup. paullo. Vitellius ventre & gula ſibi ipſi hoſtis, Otho luxu, ſævitia, audacia, maximè in juventa, Reipub. exitioſior ducebatur. M. SS. tamen, & Veron. *Ferentano* per primam vocalem efferunt, & opidum non municipium faciunt. In Etruria collocat Plinius lib. III. & Strabo v. qui Φερεντῖνον ſcribit. Inf. *Betriacum*, non *Bebriacum* rectè ſcribunt iidem, ut in optimis Suetonii codd. Plutarcho etiam Βητριακόν. In nonnullis *Bedriacum* reperias per delta, ob affinitatem mutarum t & d.

3 *Menſes quatuor*] *tres*, Veronenſis, & ita notis Romanis ſcripſerant omn. ſcripti codd. III. Pronus error typographorum, ut ſolet, addita littera. Tranq. & Eutropius nonageſimo & quinto imperii die, voluntaria morte obiiſſe affirmant, ætatis triceſimo octavo. Noſter vero ſeptimo. Tacitus à nobis ſtat, lib. II. hiſt. ubi & de juſtis & inferiis illi datis, *Quidam*, inquit, *militum juxta rogum interficere ſe, non noxa, neque ob metum; ſed æmulatione decoris, & caritate Principis* Lege & Suet. cap. XII.

4 *Apud Placentiam*] Atqui Spurinna Placentiam tenens Cæcinnam Vitellianum ducem oppugnantem ſuſtinuit, & obſidionem ſolvere coëgit. Tac. II. Hiſt. & viciſſe Othonem diſertum, Suetonius cap. IX.

VINETI.

a *Hic à Vitellio*] Vicit Vitellium Otho apud Placentiam, ſi quid Suetonio credimus. Sed vide & Corn. Tacitum libro decimo octavo.

bilis militibus propriis, ut plerique corpore ejus viſo, ſuis manibus interierint.

VITELLIUS *ortus familia nobili, patre Lucio Vi-* 16
tellio [1] *ter conſule, imperavit* [2] *menſes octo.* [3] *Iſte mente crudelis avaruſque* [4] *cum profuſione fuit. Hujus tempore Veſpaſianus in Oriente* [5] *principatum arripuit: à cujus militibus certamine ſub muris Urbis habito, ſuperatus, è palatio, quò ſe abdiderat Vitellius,* [6] *vinctis à tergo manibus; productus, circumducitur ad ſpectaculum vulgi. Ac ne homo*

SCHOTTI.

1 *Ter conſule*] *Tertiò* Gryphius excudit. In Faſtis Capitol. Conſul fuit ſemel cum Claudio, & Cenſor anno, ut opinor, ɪɔcccɪ. poſt v. c. Avus eques Romanus, domo Nuceria, & rerum Auguſti procurator. Suet. Vitell. ii. cap.

2 *Menſes octo*] & diem unum Eutrop. lib. vii. De ætate lege Tac. iii. Hiſt. extr. qui liber in Vitellii vita conſumitur.

3 *Iſte mente crud.*] M. SS. & Veron. *Iſte tumens, crudelis.* placet: ſuperbiæ enim exempla congeſſit Tranqu. cap. x.

4 *Cum profuſione.*] Luxuriæ enim ſævitiæque deditus. Suet. xiii. cap. Tacit. ii. Annali. *Prorſus*, inquit, *ſi luxuriam temperaret, avaritiam non timeres.* Epularum fœda & inexplebilis libido: ideò etiam in inferiorem Germaniam miſſum à Galba ſperante provincialibus copiis profundam ejus gulam poſſe expleri, auctor idem Tranquillus cap. vii. Vitellii. De hoc ventre lege Tacitum ii. iii. & iv. Hiſt. Aug.

5 *Principatum arripuit*]Lege Suet. cap. xv. *primatus* codex Veron.

6 *Vinctis à tergo*] *Vinctus* ſcripſit Pithœi codex. *religatis poſt terga manibus*, &c. Suetonius cap. xvii. Tacit. iii. Annali extr. *Pudenda latebra ſemet occultans, ab Iulio Placido Tribuno cohortis protrahitur: vinctæ ponè tergum manus, laniata veſte, fœdum ſpectaculum ducebatur.*

homo impudens, in extremis ſaltem, malorum, quæ geſſerat, rubore faciem demitteret, ſubjecto in mentum gladio, ſeminudus, multis cœno, fimo, & cæteris turpioribus dictu purgamentis vultum ejus inceſſentibus, per ſcalas Gemonias trahitur: ubi Sabinum Veſpaſiani fratrem necari permiſerat. [7] *Numeroſis ictibus confoſſus interiit. Vixit annos quinquaginta ſeptem. Hi omnes, quos paucis attigi, præcipuè Cæſarum gens, adeò* [8] *litteris culti, atque eloquentia fuere, ut ni cunctis vitiis, abſque Auguſto,* [9] *nimii forent, profectò texiſſent immodica flagitia.*

17 VESPASIANVS *imperavit annos decem. Hujus inter*

SCHOTTI.

7 *Numeroſis ict.*] *Minutiſsimis ictibus excarnificatus cum fratre L. Vitellio & filio Germanico.* Sueton. XVIII. *Iugulatus in Tiberim dejectus communi caruit ſepultura.* Eutropius lib. VII. & Oroſ. *Ad Gemonias ubi corpus Flavii Sabini jacuerat, propulere.* Tacit. III. Hiſt. Idem ſup. paullò capite truncatum Sabinum, in Gemonias tractum ſcribit. Sueton. verò Capitolio, quò cum Flavianis confugerat, incenſo oppreſſum: noſter verò Oroſium fortè ſecutus, vivum ad ſcalas protractum, ibique interfectum.

8 *Litteris culti*] Ex Corn. Tacito ſub initium tertiidecimi Annalis. Memini videre ab Had. Barlando viro, ut tum tempora ferebant, eloquenti libellum editum De litteratis urbis Romæ principibus.

9 *Nimii forent*] Floriac. *dediti forent.* omnes verò M. SS. *modica* præferunt, non *immodica*, & rectè. Confirmat eam lectionem & novus Victor, in quo vocis *Abſque* notitiam ex antiquis auctoribus explicavi. Porrò *traxiſſent immod. flag.* Gryphius edidit. Et ſup. *Vixit annos* LXXII. Auguſtanus codex; Veron. verò LXVII. neutrum probo: ex compendiis notiſque numerorum menda nata, ut fere in antiquis auctoribus.

inter cetera bona illud ſingulare fuit, INIMICITIAS OBLIVISCI, *adeò, ut Vitellii*[1] *hoſtis ſui filiam locupletiſſimè dotatam, ſplendidiſſimo conjungeret viro. Ferebat patienter*[2] *amicorum motus, contumeliis eorum, ut erat faceti ſſimus, [dictis] jocularibus reſpondens. Namque*[3] [a] *Licinium Mucianum, quo adjutore ad imperium pervenerat, fiducia meritorum inſolentem, lepidè flectebat, adhibito aliquo utrique familiari, id unum dicens, Noſti me virum eſſe. Sed quid mirum in amicis, cùm etiam cauſſidicorum*[4] *obliqua dicta, & philoſophorum contumaciam contemneret? Iſte exſanguem diu, feſſumque terrarum orbem brevi refecit. Namque primùm ſatellites tyrannidis, niſi qui fortè atrocius longè proceſſerant, flectere potius maluit, quàm excruciatos delere, prudentiſſimè ratus, nefaria miniſteria à pluribus metu curari. Præterea legibus æquiſſimis monendo, quodque vehementius eſt, vitæ ſpecie, vitiorum plura aboleverat. † Infirmus tamen,*[1] *uti* 18
quidam pravè putant, adverſus pecuniam, cùm ſatis conſtet ærarii

SCHOTTI.

1 *Hoſtis ſui filiam*] Pronomen afuit à Floriac. & Veron. & tollerem, niſi in melioribus Suetonii libris eſſet totidem verbis cap. XIV. ubi vulg. *ſibi* non ita rectè. Filium tamen Mucianus interfici juſſerat, manſuram diſcordiam obtendens, ni femina belli reſtinxiſſet. Tacitus IV. Hiſt. Aug. extr.

2 *Amic. motus*] *Monitus* codex Veron. ſed illud malo, aſſentiente Tranq. XIII. Quod ſequitur *dictis* rectè abeſt à M.SS. omn. & Veron. De jocis (ſic enim inf. appellat) idem cap. XXII. & XXIII. Plautus *ridicularia* vocat Truculento.

3 *Lic. Mucianum*] M. SS. ſcribunt per t *Mutianus*. lapides tamen litterati per c, & Græcis Μȣκιανὸς eſt: quo inſtigante & adjuvante arripuit Veſpaſ. imperium. Legendus Tacit. lib. II. III. & IV. Hiſt. & Sueton. VI. cap. & XIII. apud quem ita hoc extulit: *Ego tamen vir ſum.* erat enim Mucianus impudicitia infamis. Jocus igitur ex ambiguo.

4 *Obliqua dicta*] *Figuras* Sueton. cap. XIII. & Domit. X. *Morſus figuratos* Macrob. lib. VII. Saturn. vocat. De Demetrio Cynico philoſopho Tacit. IV. Hiſt. Sueton. Dio.

1 *Uti quidam pr. put.*] In his Corn. Tacit. II. Hiſt. Aug. *Prorſus, ſi avaritia abeſſet, antiquis ducibus par.*

VINETI.

a *Licinium Mucianum*] Hunc Licinium, *Licinum* tribus ſyllabis quædam ex noſtris exemplaribus ſcribunt. Alterum nomen eſt Μȣκιανὸς apud Dionem, id eſt *Mucianus*: ſicut MVCIVS non per T, ſed per C ſcribi debet.

ærarii inopia, & clade urbium, novas eum neque poſtea habitas vectigalium penſiones exquiſiviſſe. Hic Romam [2] deformem incendiis veteribus ac ruinis, permiſſa, ſi domini deeſſent, volentibus ædificandi copia, Capitolium, ædem Pacis, Claudii monumenta reparavit: multaque nova inſtituit. Per omnes terras, quà jus Romanum eſt, renovatæ urbes cultu egregio: viæ operibus maximis munitæ ſunt. Tunc cavati montes per Flaminiam ſunt prono tranſgreſſu, quæ vulgariter Pertuſa petra vocitatur. Mille gentes compoſitæ, cùm ducentas ægerrimè reperiſſet, extinctis ſævitia tyrannorum pleriſque. Rex Parthorum [3] Vologeſes metu ſolo in pace coactus eſt. [4] [a] Syria ſeu Palæſtina, nec non Cilicia

SCHOTTI.

2 *Deformem incendiis*] Iiſdem verbis Sueton. IIX. & IX. cap. De Capitolii varia fortuna primaque origine Plutarchus, Poplicola, & Tacitus III. Hiſtor. Auguſtæ legendi. inf. *prono tranſgreſſui* Cujacii codex, & *Pertunſa petra* conſtanter omn. ſcribunt.

3 *Vologeſus metu ſolo in pacem coactus*] Accuſandi caſu M. SS. quæ lectio nimiùm quantum præſtat. In Sueton. VI. *Vologeſus* optimi libb. inflectunt.

4 *Syria ſeu Palæſtina, nec non Cilicia Trachea*] Sic vulg. ferè omnes, niſi quòd *Tracheta* Cratandri editio præferat; M. SS. verò noſtri, & Veron. *Syria cui Palæſtina nomen eſt, Ciliciaque ac Trachia & Comagene:* quam lectionem in ſuis M. SS. etiam repperit doctiſſ. Vinetus. Floriacenſis tamen *Tracia & Commagena* ſcribit per primam vocalem. Eutropius *Trachiam Ciliciam, Tracheam Commagenem, quæ ſub regibus amicis erant, in provinciarum formam redegit.* Apud Sueton. quoque cap. VIII. *Trachiam* in antiq. libris ſcriptum fuiſſe teſtatur Th. Pulmannus noſter, qui jam diu ſuam in emendandis auctoribus fidem diligentiamque doctis probavit. Atqui ea jam inde à Claudii imperio in ditionem pop. Rom. conceſſerat. Euſebius Chronic. Ciliciam verò multo antè Servilius domuit, de eaque & Iſauris triumphavit, & Iſauricus dictus. Aſſentior itaque L. Torrentio, qui *Trachiam* in Eutropio expungit, & doctiſſ. Turnebo qui *Tracheam Ciliciam* in Sueton. legendum cenſet, quòd duplex ea Geographis ſit: & Claudius Imperator Polemoni, ademta Boſporo Thracio, Ciliciæ partem attribuerit: auctor Dio. Confirmatur & auctoris noſtri auctoritate: cujus tamen M. SS. *Ciliciaque ac Trachia* ſcribunt. Illud non celabo, perpetuò ita ſcribere eoſdem, tametſi *Thraciam* ſignificare vellent, ex hoc fortè loco erroris origine imperitis librariis objecta.

VINETI.

a *Syria ſeu Palæſtina, nec non Cilicia Trachea & Commag.*] Vetus codex, *Syria, cui Palæſtina nomen eſt, Ciliciaque ac Thracia & Commagene.* Locus etiam apud Eutropium corruptus.

Cilicia Trachea, & Commagene, quam hodie Auguſto-
phratenſem nominamus, provinciis acceſſere. Judæi quo-
que additi ſunt. Hic monentibus amicis, ut caveret [b] *à*
Metio Pompoſiano, de quo ſermo percrebuerat [5] *regnatu-*
rum, conſulem fecit, alludens tali cavillo, quandoque me-
mor erit tanti beneficii. † Inſtitutum verò uniforme omni 19
imperio tenuit. [1] *Vigilare de nocte, publiciſque actibus*
abſolutis caros admittere, dum ſalutatur calceamenta ſu-
mens & regium veſtitum. Pòſt autem negotiis [2] *quæcum-*
que adveniſſent, auditis, exerceri vectatione, deinde re-
quieſcere: poſtremò ubi laviſſet, remiſſiore animo convi-
vium curabat. Plura dicere ſtudium coëgit imperatoris
bòni, quem ab Auguſti morte poſt annos ſex & quinquagin-
ta, Romana reſpublica exſanguis ſævitia tyrannorum, quaſi
fato quodam, ne penitus rueret, aſſecuta eſt. Itaque [3] *an-*
num agens vitæ abſque uno ſeptuageſimum, ſeriis joca,
quibus delectabatur, admiſcens, interiit. Quippe primo
cùm [4] *crinitum ſidus apparuiſſet, Iſtud, inquit, ad regem*
Perſarum

SCHOTTI.

5 *Regnaturum*] Sueton. *geneſim habere imperatoriam*, cap. XIV. & Domit. cap. 10. iccirco interfectum ait. Ceterùm *Mettium* & *percrebuerat* geminatis conſonantibus ſcribunt: De hoc certant Manutius & Lambinus. Hæc autem periodus, ut quod ſentio dicam, ſup. collocanda erat poſt Mucianum. Sed centones conſarcinavit, & Suetonii ferè ordinem in deſcribendo ſecutum apparet.

1 *Vigilare de nocte*] Noctibus uti ſolitum Veſpaſianum teſtis quoque Plinius Cæcilius lib. III. ubi de avunculo agit, qui ante lucem ad eum commeare ſolitus erat.

2 *Quæcumque adveniſſent*] Ex Tranq. ſumta, qui tamen *obveniſſent* dixit, rectius, & pro *auditis*, *deciſis*. quod amplius: geſtationi & deinde quieti vacabat. cap. XXI. Porrò de Caligula idem cap. III. *uſum aſſidua equi vectatione poſt cibum.* Sic enim interpungendum rectè docuit Lævinus Torrentius, de Domitiano verò cap. XIX.

3 *Annum agens vitæ*] Exſtinctus eſt IIX. Kalend. Julii, annum gerens ætatis ſexageſimum ac nonum, ſuperque menſem ac diem ſeptimum. Sueton. cap. XXIV.

4 *Crinitum ſidus*] A Sueton. eſt XXIII. Cometam vocant Phyſici, de quo Plinius lib. II. cap. XXV. & Seneca quæſt. Natur. lib. VII. *Summis poteſtatibus exitium portendere vulgò putatur.* Idem Suet. Nerone cap. XXXVI. & Claudio cap. XLVI. Tacitus

VINETI.

b *A Metio Pompoſiano*] Sic ſcribitur apud Suetonium. in Dionis epitome eſt Μέτιος Πομπυσιανός. extraordinarius conſul fuit.

Perſarum pertinet, cui capillus effuſior. Deinde[5] *ventris eluvie feſſus, & aſſurgens,* [6] *Stantem, ait, imperatorem excedere terris decet.*

20 Titvs *vocabulo patris etiam* Vespasianvs *dictus,* [1] *matre liberta* [a] Domitilla *nomine genitus, imperavit annos duos, & menſes duos, dieſque viginti. Iſte à puero præclaris ſtudiis, probitatis, militiæ, litterarum inſtantiſſimè deditus, quò contenderit, animi & corporis muneribus oſtendit. Hic ubi patriæ curam ſuſcepit, incre-*

SCHOTTI.

Tacitus de Neronis ætate Annali XIV. *Sidus Cometes effulſit, de quo vulgi opinio eſt tamquam mutationem regnis portendat.* Romanos barbam ponere, in luctu verò ſummittere ſolitos; contrà Regulos externos feciſſe conſtat: Suet. Calig. cap. VI. Xiphilin. in Trajano (qui tamen Hadrianum Imper. mentum non raſiſſe ait) Tacitus Hiſt. IV. de Civili. & lib. de Moribus German.

5 *Ventris eluvie*] Alvo uſque ad defectionem ſoluta. Suet. Quare non placet Germanicorum & Gallicorum exemplarium τῷ *ingluvie.*

6 *Stantem Imp.* Hinc Julius Cæſar repentinum inopinatumque vitæ exitum, tamquam commodiſſimum præferebat. Sueton. Cæſare LXXVII. cap. Quod dictum & Turbo uſurpavit apud Hadrianum Imper. teſte Xiphilino è Dione.

1 *Matre liberta*] Sueton. Veſp. cap. III. ubi *libertam delegatam* legendum conjectat doctiſſimus Torrentius, quod & hoc loco probatur, & L. antiqui pro *liberto* vel *liberta* ſæpe ſcribebant. De Titi eloquentia virtuteque bellica, quibus domi militiæque claruit, Plinius avunculus in eleganti illa præfatione operis Natur. hiſt. ad Titum, & Sueton. Tito III. & IV. cap.

VINETI.

a *Domitilla*] *Domitius, Domitianus, Domitilla,* quintam litteram T, non c, debent habere.

incredibile eſt, quantum quos imitabatur, anteierit, præ-
cipuè clementia, liberalitate, honorificentia, ac pecuniæ
contemptu: quæ eo amplius grata fuere, quòd ex nonnullis
à privato adhuc [2] *patratis, aſperior, luxuriæ & avaritiæ*
amans credebatur fore. Namque præfecturam prætoria-
nam patre imperante adeptus, ſuſpectum quemque & oppo-
ſitum ſibi, immiſſis, qui [3] *per theatra & caſtra invidioſa*
jactantes ad pœnam poſcerent, quaſi criminis convictos op-
preſſit. [4] [b] *In quibus Cæcinam conſularem adhibitum cenæ,*
vix dum triclinio egreſſum, ob ſuſpicionem [c] *ſtupratæ* [5] *Be-*
renices [6] *uxoris ſuæ, jugulari juſſit.* ✝ [7] *Jurgia autem ſub* 21
patre venumdata. rapinarum cupidum: unde Neronem
cuncti [8] *vocantes opinanteſque ſummam rerum nactum*
graviter acceperant. Sed hæc in melius converſa adeò ei
immortalem gloriam contulere, ut DELICIÆ AT-
QVE AMOR *humani generis appellaretur. Denique*
ut

SCHOTTI.

2 *Patratis*] *Paratis* M. SS. *privatis aſperior.* vulg. ferè omn. quaſi *à privato* ita dictum ſit, ut *à pueris.* Mox *luxuriæque & avaritiæ amans credebatur,* Veron. edit. ut abſit *fore:* vide inf. num. 77. de Theodoſio, & Sueton. cap. VI. &, unde hæc ſumta ad verbum ſunt, VII. qui *ſubmiſſis & depoſcerent* habet, ubi noſter *immiſſis,* & pòſt paullo *poſcerent*, non ita rectè.

3 *Per theatra & caſtris*] In Veron. & M. SS. vario caſu.

4 *In quibus*] M. SS. antiquè *in queis* & ſimplici n. *Cæcinam* rectè ſcribunt. Dictus enim *A. Licinius Cæcina.* Rurſum hæc à Suetonio ſunt; qui tamen tamquam conjurationis, non adulterii reum, confodi juſſum ait.

5 *Berenices*] *Berenicis* lib. vett. inflectunt. Uxoris eam nomine dignabatur, nuptias tantùm pollicitus. Sueton. VII. cap. Tacit. II. hiſt. Auguſtæ.

7 *Iurgia*] id eſt, jura: ſic Catullus & inf. Nerva jurgiorum diſceptator dicitur. Divinè igitur Torrentius, qui in Suetonio *cognitionibus patriis* repoſuit, ita flagitante hiſtoriæ veritate, pro quo vulgò *concionibus:* corruptè haud dubiè.

8 *Vocantes, opin.*] M. SS. & Veron. optimè *opinantes vocanteſque,* quos ſequor. & Sueton. *Propalam alium Neronem & opinabantur, & prædicabant*, cap. VII.

VINETI.

b *In quibus Cæcinam*] Hic eſt Aulus Cæcina apud Suetonium. Cæcina autem variè ſcribitur in noſtris exemplaribus, Cæcinna, Cecina, Cecinna.

c *Stupratæ Berenicis*] *Berenices* legendum puto, ſicut apud Suetonium ſcribitur. Effertur enim *Berenice* ſicut *Penelope.* ea eſt *Beronice,* o pro e, in ſecunda ſyllaba apud Dionem; idemque nomen *Veronica.*

ut ſubiit pondus regium, Berenicen nuptias ſuas ſperantem regredi domum, & [3] enervatorum greges abire præcepit. Quo facto, quaſi [4] ſignum protulit mutatæ intemperantiæ. Dehinc cùm donata conceſſáve à prioribus principibus firmare inſequentes ſolerent, ſimul [ut] imperium cepit, talia poſſidentibus edicto ſponte cavit. Quadam etiam die, recordans veſperi nihil ſe cuiquam præſtitiſſe, venerando cœleſtique dicto, AMICI, *ait,* PERDIDIMUS DIEM: *quia erat magnificæ liberalitatis. Clementiam verò uſque eò perduxit, ut [6] ampliſſimi ordinis duo cùm adverſus eum conjuraſſent, neque abnuere cogitatum ſcelus quirent, monuerit primò: pòſt [7] deductos in ſpectaculum ſecum, utrimque aſsidere juſſerit: petitoque ex induſtria Mirmillonum, quorum pugnæ viſebantur, gladio, quaſi ad explorandam aciem, uni atque alteri commiſerit: quibus perculſis & conſtantiam mirantibus diceret, Videtíſne* POTESTATES *fato dari, fruſtraque tentari facinus*
22 *potiundi ſpe, vel amittendi metu? † Fratrem quoque Domitianum*

SCHOTTI.

3 *Enervatorum greges*] *Delicatorum.* Idem Tranqu. qui tamen ſpectare tantùm eos deſiiſſe Titum ſcribit, non ejeciſſe; Domitianum verò ſcena hiſtrionibus interdixiſſe; in Domitiano cap. VII. Quid ſi eunuchos non hiſtriones intellegas? quibus Reginæ, Ægypti præſertim, uti ſolent. Terent. Eunucho. *Contaminatum congregem turpium virorum* vocat Horat. I. Carminum; ita enim reſtituit doctiſſ. Scaliger.

4 *Signum protulit*] Non malè etiam *prætulit:* ſic facem novæ nuptæ præferebant: & vide Servium ad initium VIII. Æneid. Illud *ſoleret* quamvis in ſcriptis codd. comparet, non placet: ſed illud, *ſimul imperium.* Venuſtum, Horatii more. Res nota ex Sueton. cap. VIII. Addit Cratandti editio *cavit vel conceſſit.* Auguſtanus cod. initio *damnata conceſſave* pro *donata*: & hic *conceſſit* pro *cavit.*

5 *Perdidimus diem*] Laudat aureum hoc dictum præter Tranquillum cap. IIX. Auſonius in Panegyrico. Scitum illud Apellis: *Nullam hodie lineam duxi.*

6 *Ampliſſ. ord. duo.*] *Patricii generis*, inquit Sueton. IX. Simile factum Nervæ tribuit Xiphil. ex Dione, in quem Craſſus Calpurnius Craſſorum nepos conjuraverat: cujus & in Trajano idem meminit.

7 *Deductos*] *Eductos* Veron. illud malo. Mox *ſecum utrumque aſsidere* idem conjungit. ceteri vulg. omn. *ſe utrimque.* Et pòſt paullo, *poteſtatem* Veron. De inſidiis Domitiani Sueton. IX. & Domit. II. cap.

mitianum parantem inſidias, militumque animos ſollicitantem, flens ſæpius obteſtatus eſt, ne parricidio aſſequi cuperet, quod & ſe volente eſſet obventurum ei, & jam haberet, cùm ſit particeps poteſtatis. Hujus tempore mons[1] *Veſuvius in Campania ardere cœpit: incendiumque Romæ ſine nocturna requie per triduum fuit. Lues quoque, quanta vix umquam antea, [fuit.]*[2] *Quibus malis nonnullis vexatis, pecunia propria ſubvenit, cunctis remediorum generibus, nunc ægrotantes per ſemetipſum reficiens, nunc conſolans ſuorum mortibus afflictos. Vixit annos quadraginta unum: & in eodem, quo pater, apud Sabinos agro, febri interiit. Hujus mors, credi vix poteſt, quantum luctus Urbi, provinciiſque intulerit, adeò ut eum delicias publicas, ſicut diximus, appellantes, quaſi perpetuo cuſtode orbatum terrarum orbem deflerent.*

DOMI-

SCHOTTI.

1 *Veſuvius*] Variè appellatur & ſcribitur mons ille Plinii avunculi morte & incendio nobilis. *Veſubius* ſcriptum habent codd. quibus uſus ſum, calamo exarati, ex frequenti commutatione b & u; ut Hiſpanis vonum bonum ſapit. Vidi qui *Veſevius* vel *Viſebius* ſcriberent. Eſt apud me vita Plinii majoris Suetonio inſcripta M. S. ex bibliotheca Pithœi, ubi *Veſuium* appellatum video, extrita tertia u littera. juxta Neapolim eſt, ad mare vergens. Eleganter incendium hoc deſcripſit Dio, qui βέσβιον appellat, ut *Veſevum* Maro. Vide Sueton. IIX. cap. & Abrahami Ortelii amiciſſ. civis mei Synonymiam Geographicam, accuratè diligenterque concinnatam.

2 *Quibus malis nonn. vexat.*] Sic quatuor vulgati Gallici & Germanici. Veron. & M. SS. *Quibus tamen malis nullo vexato.* verè, ad Suetonii, unde exſcripta ſunt, ſenſum. Aliò reſpexerunt emendatores illi, aut aliud agebant.

23 DOMITIANVS [1] VESPASIANI & DOMITILLÆ *libertæ filius, germanus Titi, imperavit annos quindecim. Iſte primò clementiam ſimulans, neque adeò iners, domi bellique tolerantior videbatur: idcircoque Cattos Germanoſque devicit. jus æquiſſimè dixit. Romæ multa ædificia vel cœpta, vel à fundamentis conſtruxit.* BIBLIOTHECAS [2] *incendio conſumtas, petitis undique, præſertim Alexandria, exemplis, reparavit.* [3] *Sagittarum tam doctus fuit, ut inter patentes digitos extentæ manus viri procul poſiti ſpicula ejus tranſvolarent. Dehinc atrox cædibus, bonorum ſupplicia agere cœpit: ac* [4] *more Caligulæ dominum ſeſe deumque dici coëgit:* [5] *ſegniſque ridi-*

SCHOTTI.

1 *Veſpaſiani*] Afuit à vulg. omn. Nos è M. SS. & Veronenſi repoſuimus, niſi *etiam* pro & legere mavis, qui & *Domitillæ* ut *Domitianus* per t ſcribunt, & nunii qui ſunt Augerii Busbequii V. C. Editi libri *Domicillæ.* Inf. illud *vel cœpta* requiro in Veron. libro, & certè abeſſe poteſt, ut patet ex Sueton. cap. v.

2 *Incendio conſumtas*] Tralata huc ad verbum ex Sueton. cap. xx. niſi quòd *abſumtas* habet, melius. Atqui bello Alexandrino bibliotheca ea conflagrarat: quomodo ergo inde allati libri? Suſtineo.

3 *Sagittarum*] Rurſus à Suetonio eſt XIX. qui tamen *pueri* habet, non *viri.* Pronomen *ejus* adſcripſi ex Veronenſi. Idem de ſævitia cap. x. & XI. *τὸ cædibus* afuit ab eodem Veron.

4 *More Caligulæ*] C. prænomen addunt M.SS. Euſebius verò Chronicis Domitianum primum ſibi Domini nomen vindicaſſe ait ſup. 9. num.

5 *Segniſque*] Pithœi codex *digniſque.* quod fortè non rejiciendum, ut de honoratioribus aulicis accipiamus.

ridiculè, remotis omnibus, muſcarum agmina perſequebatur. Furens libidine: cujus fœdum exercitium, Græcorum lingua [6] κλινοπάλην *vocabat. Hinc percontanti cuidam, quiſquamne in palatio eſſet,* [7] *reſponſum [eſt,] Ne muſca quidem. His ejus ſævitiis, ac maximè injuria verborum, qua [ſe]* [8] *ſcortum vocari dolebat, accenſus Antonius curans Germaniam ſuperiorem, imperium corripuit. Quo* [a] *per* [9] *Norbanum Appium acie ſtrato Domitianus longè tetrior, in omne hominum genus, etiam in ſuos, ferarum more graſſabatur. Igitur metu crudelitatis, & conſcientiæ ſuæ conjuravere plerique, impulſoribus Parthenio procurante cubiculum, &* [10] *Stephano, & tum ob fraudem interceptæ*

SCHOTTI.

piamus. Cujacii & P. Danielis *ſign'ſque*, quomodo & Veron. At quare *ſegnis* qui horas diligenter operi faciundo publiciſque negotiis agendis partiebatur? Lævin. Torrentius in Suet. de ingenio *ſtyliſque* tentabat: quam lectionem utinam confirmarent libr. vett. Favet ſatis, unde hæc tranſcripta ſunt, Tranq. codex. *Muſcas*, inquit, *captare ac ſtylo præacuto configere.* cap. III.

6 Κλινοπάλην] Latinis litteris M. SS. duo *clinopalen.* Cujacii κλινπάλην. Veron. verò καινομύην; quæ vox neſcio an alibi exſtet, à καίνομαι facta. Mendæ occaſionem dedit Græcarum litterarum capitalium ſimilitudo A & Λ. Martialis lib. XIIII. Epigrammatum, qui & ipſe Domitiani æqualis;

> *Non amo qui vincit, ſed qui ſuccumbere novit:*
> *Et didicit melius* τὴν ἀνακλινοπάλην.

7 *Reſponſum*] A Vibio Criſpo, de cujus jocis etiam Xiphilinus. Rurſum locus hic mutilus eſt & malè conſarcinatus; addendum enim erat, *ne muſca quidem niſi apud palæſtram.* Quod ſi non impetro; tranſpoſita quædam eſſe nemo non videt: quid enim iis quæ de libidine interjecta ſunt, reſpondet?

8 *Scortum*] Pro puero meritorio. Utitur Suetonius quoque Vitellio cap. III. & Victor noſter De viris illuſtr. Catone.

9 *Norbanum Appium*] Poſtulat ſuſceptum negotium, ut quæ in vett. exemplaribus repperi, bona fide repræſentem, etiam quæ damnem, ut aliis etiam anſa detur verum exſculpendi. Floriac. *Narbonum Lappium* vocat. Veron. *Norbanum Lappium*: *Normanium Appium* Germanicæ & Gallicanæ editiones. Hujus nomen in Sueton. non exſtat, niſi quòd cujuſdam Norbani conſulatus meminit Vitellio cap. III. Ille verò L. Antoninus Saturninus dictus, in quem lepidè luſit Martialis lib. IIII. epigram. XI.

10 *Stephano*] Procuratore Domitillæ.

VINETI.

a *Per Norbanum Appium*] *Lapium Norbanum* ſcribit vetus codex. Dio *Lucium Maximum* vocat, qui Lucium Antonium Germaniæ præſidem interfecit, qui bellum civile moverat.

terceptæ pecuniæ ſupplicium ſuſpectante, Clodiano, adſcitá etiam in conſilium tyranni uxore Domitia, ob amorem Paridis hiſtrionis à principe cruciatus formidante. Domitianum multis vulneribus confodiunt, poſt annum quintum & quadrageſimum vitæ. At ſenatus gladiatoris more funus [11] *efferri, radendumque nomen decrevit. Hujus tempore* [12] *ſæculares ludi celebrati ſunt.*

24 *Hactenus Romæ, ſeu per Italiam orti imperium rexere: hinc advenæ. Unde compertum eſt, urbem Romam externorum virtute creviſſe. Quid enim Nerva prudentius aut* [1] *moderatius? quid Trajano divinius? quid præſtantius Adriano?*

COCCEIVS NERVA *opido Narnienſi genitus, impe-*

SCHOTTI.

mitillæ. Sueton. XVII. Zonaras interfectum ait, patrata cæde Tyranni, ab iis qui conjurationis conſcii non erant. de hoc inf. numero 25. Clodianus verò Cornicularius fuit; de quo officio militari dicere memini ad Viros illuſt. in Æmilio Scauro. De Domitio & Paride hiſtrione ejuſque diſcipulo Sueton. cap. III. & X.

11 *Efferri*] Per veſpillones populari ſandapila: & Senatus eradendos ubique titulos, abolendamque omnem memoriam decrevit. Sueton. XVII. & XXIII.

12 *Sæculares ludi*] Computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proximè, ſed quo Auguſtus olim ediderat. Suet. IIII. cap. Tacitus XI. Annali, ſe iis intentius adfuiſſe ſcribit ſacerdotio XV. Virali præditum, pòſt Prætorem. Dolendum verò libros quibus res Imp. Domitiani compoſuit, intercidiſſe. Annus hic, opinor, fuit V. C. ɪↄcccxʟɪ.

1 *Moderatius*] Lætior Reipub. ſtatus

imperavit[2] menſes tredecim, dies decem. Iſte cùm imperium ſuſcepiſſet, mox rumore orto, vivere atque aſſore Domitianum, perinde trepidavit, ut colore mutato, [3] verbis amiſſis, vix conſiſteret. Sed à Parthenio confirmatus, recepta fiducia, ad ſolemne delenimentum converſus eſt. Qui cùm in curiam à ſenatu gratanter exceptus eſſet, ſolus ex omnibus [4] Arrius Antoninus vir acer, eique amiciſſimus conditionem imperantium prudenter exprimens, amplexus eum, gratulari ſe ait ſenatui & populo, provinciiſque; ipſi autem nequaquam: cui ſatius fuerat malos ſemper principes eludere, quàm tanti oneris vim ſuſtinentem, non moleſtiis modò & periculis ſubjici, ſed famæ etiam inimicorum pariter & amicorum: qui cùm ſe mereri omnia præſumunt, ſi quicquam non extorſerint, atrociores ſunt ipſis quoque hoſtibus. Iſte quicquid antea pœnæ nomine tributis acceſſerat, indulſit: afflictas civitates relevavit: puellas, pueroſque natos [a] parentibus egeſtoſis ſumtu publico per Italiæ opida ali juſsit. † [1] Hic ne acceſſum malignorum terreret, [b] Junii Maurici conſtantis viri dicto [ita] admonetur,

Qui

SCHOTTI.

ſtatus evenit abſtinentia & moderatione inſequentium Principum. Suet. Domit. extr.

2 *Menſes tredecim*] *Menſes* XVI. *& dies* X. ſic M. SS. om. rectius: tot enim numerant Xiphilinus & Eutropius: qui tamen in ætate diſcrepant. Hic ſeptuageſimo, & altero anno mortuum ſcribit; ille quincto & LX. additis menſibus & diebus X.

3 *Verbis amiſſis*]. Ita repoſui ex M. SS. *amicis*, quod eſt in Vineti editione, vereor ne operarum ſomnium ſit. Adjuvat & Veron. qui etiam ſup. *trepidavit mente* addit.

4 *Arrius Ant.*] In vulg. quibuſdam *Arius Antonius* appellatur. Inf. *non moleſtiis*, M. SS. & Veron. *haud moleſt.* unde codd. quidam. *aut* malè impreſſerant. Inſignis hic locus communis neſcio unde exſcriptus.

1 *Hic ne acceſſum malignorum terreret*] Ita Vinetus edendum curavit, neſcio quos libros ſecutus. M. SS. noſtri & vulgati, quotquot vidi, omnes ſine ulla varietate, *Hic ne acceſſu malivolorum terreretur, Iunii Maurici.* non improbo. exſtat hiſtoria apud Plinium Cæcil. lib. IIII. epiſtola XXII. quem locum felici interpunctione idem Vinetus emendat.

VINETI.

a *Parentibus egeſtoſis*] Antiquus liber habet *egeſtuoſis*. Inſolens utrumque ſatis.

b *Iunii Maurici*] Triſyllabus hic *Mauricus*, tetraſyllabus eſt *Mauritius* in vetuſto codice: ſed Mauricum

cum

Qui convivio familiari adhibitus, cùm Vejentonem conſulari honore functum quidem apud Domitianum, tamen multos occultis criminationibus perſecutum, adeſſe vidiſſet; inter colloquia [c] mentione Catulli facta calumniatoris præcipui, dicente Nerva, quid nunc faceret, ſi Domitiano ſupervixiſſet? [d] Nobiſcum, inquit Mauricus, cenaret. Hic jurgiorum diſceptator & ſcientiſsimus & frequens fuit. Calpurnium Craſſum, promiſsis ingentibus animos militum pertentantem, detectum, confeſſumque, Tarentum cum uxore removit, patribus lenitatem ejus increpantibus. Cumque interfectores Domitiani ad exitium poſcerentur, tantum eſt conſternatus, ut neque vomitum, neque impetum ventris valeret differre. & tamen vehementer obſtitit, dictitans æquius eſſe mortem ſubire, quàm auctoritatem imperii fœdare, proditis potentiæ ſumendæ auctoribus. Sed milites neglecto principe, requiſitos, [2] Petronium, [*Stepha-*

SCHOTTI.

2 *Petronium, Stephanum*] τὸ *Stephanum* in nullo M. SS. compareret nec in Veron. Auguſtano & Gryphii, & rectè. quis enim duos uno ictu interemtos credat? Suſpicor ſup. adſcriptum *Secundum*: indeque factum ab aliquo ludimagiſtro *Stephanum*, quòd eum ſup. inter percuſſores Domitiani nominatum recordaretur. Atqui Zonaras non malus auctor, in cæde ipſa Imperatoris Stephanum quoque interfectum refert ab ignaris conjurationis. Non igitur à Neronis militibus. Eutropius ſanè *Petronium Secundum* Præfectum prætorio nominat, cùm de Nervæ auxiliatoribus ad regnum adipiſcendum loquitur ſub initium lib. VIII. & Parthenium interfectorem Domitiani: quem Oroſius ſpadonem facit lib. VII. cap. II. Tranqu. verò *Maximum* dumtaxat libertum inter ejus percuſſores numerat, in Domitiano cap. XVII.

VINETI.

cum etiam appellant epiſtolæ Plinii, tribus tantum ſyllabis. Eſt autem fortaſſe Mauricus, unde iſti Mauririi dicti ſint, ut imperator Mauricius, qui à ſuis militibus interfectus traditur anno Chriſti ſexcenteſimo tertio: quare non *Mauritii* per τ, ut in vetere libro, ceterùm per c *Mauricii*, dicendi videantur: quomodo illos Græci per κ Μαυρίκιος ſcribunt, & vetuſta marmora *Mauricios*. De Caſperio autem lege Dionem.

c *Mentione Catuli*] Geminari debere liquidam in hoc nomine, monuimus in commentario Eutropii. Juvenalis ſatyra quarta:

Et cum mortifero prudens Vejento Catullo.

d *Nobiſcum, inquit Mauricus, cenaret*] Reſpondit Mauricus Nervæ, Cenaret hìc nobiſcum Catullus Meſſallinus, ſi nunc viveret. Sic ergo diſtingue apud Plinium in epiſtola viceſima ſecunda libri quarti: *quid*

[Stephanum] uno ictu: Parthenium verò demtis prius genitalibus, & in os conjectis, jugulavere, redemto magnis ſumtibus [3] *Caſperio: qui ſcelere tam truci inſolentior, Nervam compulit referre* [4] *apud populum gratias militibus, quia nefandos peſſimoſque omnium mortalium peremiſſent. Hic Trajanum in liberi locum, inque partem imperii adoptavit: cum quo* [5] *tribus vixit menſibus. Qui dum ſuggerente ira, voce quam maxima, contra quendam Regulum nomine inclamaret, ſudore correptus eſt.* [6] *Quo refrigeſcente, horror corporis nimius initium febri fuit: nec multo pòſt, vitam finivit,* [c] *anno ætatis ſexageſimo tertio. Cujus corpus* [7] *à ſenatu quondam auguſto honore delatum in ſepulcro Auguſti ſepultum eſt. Eoque die quo interiit, ſolis defectio facta eſt.*

VLPIVS

SCHOTTI.

3 *Caſperio*] Sic vulgati. *Caſperi* M.SS. 2. inflectunt. *Caſpari* Veron. à quo fortè Chriſtianum nomen ortum. *Emperio* Auguſtana edit. habet. *Ælianum Caſperium* Dio vocat, Præfectum prætorio, quam etiam dignitatem ſub Domitiano geſſerit.

4 *Apud pop.*] Veron. *ad pop.* & mox *quod peſſimos nefandoſque omnium:* quomodo & M. SS. Iidem *cooptavit* pro *adoptavit.* Obſerva verò Liberi ſingulari numero dici, ut & in Victoris Gordiano. vide Notas. Unam filiam liberos vocat contrà Terent. numero multitudinis, Hecyra, & Cicero De aruſpicum reſponſis.

5 *Tribus vixit menſibus*] *Annis* M. SS. Veron. & Auguſtanus codex. Mox Baſil. Cratandri, *Suggerente ira, nocte voce quàm maxima.*

6 *Quo refrigeſcente*] Hæc abſunt uſque ad *Eo die* in utraque Baſil. Auguſtana, & Lugd. editt. M. SS. verò *Horror corporis nimium initia febri præbuit.* Veron. à Vineto nihil variat, niſi quod *præbuit* legit. Pithœi M. S. *refrigerante* præfert.

7 *A Senatu quondam*] Aliter libri ſcripti & Veron. *ut quondam Auguſti honore delato in ſepulcro Auguſto.* Floriacenſis tamen *relato*, Cujacii *relicto.*

VINETI.

quid putas paſſurum fuiſſe, ſi viveret? & Mauricus: Nobiſcum cenaret.

c *Anno ætatis ſexageſimo tertio*] In commentario Eutropii monuimus diſcrepare auctores de ætate Nervæ.

26 VLPIVS TRAIANVS *ex urbe Tudertina, Ulpius ab avo dictus, Trajanus à Trajo paterni generis auctore, vel de nomine Trajani patris ſic appellatus, imperavit* [1] *annis viginti. Iſte talem ſe Reipublicæ præbuit, qualem vix ægreque exprimere valuerunt* [2] *ſummorum ſcriptorum miranda ingenia. Hic imperium apud Agrippinam nobilem Galliæ coloniam ſuſcepit, habens diligentiam in re militari, in civilibus lenitatem, in ſublevandis civitatibus largitionem. Cumque duo ſint, quæ ab egregiis principibus exſpectentur,* SANCTITAS DOMI, IN ARMIS FORTITVDO, VTROBIQVE PRVDENTIA: *tantus erat in eo maximarum rerum modus, ut quaſi temperamento quodam virtutes miſcuiſſe videretur: niſi quia* [3] *cibo, vinoque paululum deditus*

SCHOTTI.

1 *Annis viginti*] XIX. Oroſius lib. VII.

2 *Summorum ſcriptorum*] Explebit lectorem vel unus Plinii Panegyricus. Dolendum eos intercidiſſe qui Trajani vitam copioſè in litteras miſerunt, Marium Maximum, Fabium Marcellinum, Aurelium Verum, Statium Valentem: quos laudat Lampridius in Alexandro Severo. Ceterùm poſtea in Senatu Principibus felicis ominis & augurii cauſſa acclamabatur: *Eſto felicior Auguſto, melior Trajano.* S.C. quoque factum eſt ut *Optimus* appellaretur. Dio, Eutrop.

3 *Cibo vinoque*] De vinolentia inf. quoque in Theodoſio num. 76. Scitum illud Catonis, *Unum Cæſarem ſobrium ad Rempub. acceſſiſſe.* Sueton. Cæſare IIII. Herba parietina dictus inf. numero 60. De Pompeia Plotina num. 66. & in Theodoſio plura.

ditus erat. Liberalis [4] *in amicos: & tamquam vitæ conditione par, ſocietatibus perfrui. Hic ob honorem Suræ, cujus ſtudio imperium arripuerat, lavacra condidit. De quo ſupervacaneum videtur cuncta velle nominatim prodere, cùm ſatis ſit excultum atque emendatum dixiſſe.* † *Fuit* 27
enim patiens laboris, ſtudioſus optimi cujuſque, ac bellicoſi; magis [que] ſimpliciora ingenia aut eruditiſſimos, quamvis ipſe parcæ eſſet ſcientiæ, moderateque eloquens, diligebat. JVSTITIÆ *verò, ac* [1] IVRIS HVMANI *divinique tam repertor novi, quàm inveterati cuſtos. Quæ omnia eò majora viſebantur, quo[niam] per multos atque atroces tyrannos perdito atque proſtrato ſtatu Romano,* [2] *in remedium tantorum malorum divinitus credebatur opportunè datus; uſque eò, ut adveniens imperium ejus pleraque mirifica denunciaverint.* [3] *In quibus præcipuum, cornix è faſtigio Capitolii Atticis ſermonibus effata,* καλῶς ἔϛαι. *Hujus exuſti corporis cineres relati Romam, humatique Trajani foro ſub ejus columna: & imago ſuperpoſita, ſicuti triumphantes ſolent, in Urbem invecta, ſenatu præeunte & exercitu. Eo tempore, multo pernicioſius, quàm ſub Nerva,* [4] *Tiberis inundavit, magna clade ædium: & terræmotus gravis per provincias multas, atroxque peſtilentia,*

SCHOTTI.

4 *In amicos*] Quamobrem in amicos comis eſſet, rationem ipſe reddit apud Eutropium. Mox *promere* ſcriptum habeo: vulgò *prodere.*

1 *Iuris humani*] Teſtis liber x. epiſt. Plinii, ſi illius eſt; qui ad illum omnia retulit.

2 *In remedium*] Moviſſe lacertos Remp. ſub Trajano inquit L. Annæus Florus, & Sex. Rufus in Breviario. *Electus* pro *datus* eſt in Auguſtano cod.

3 *In quibus*] Aliter hic locus in M. SS. Veron. & Baſil. utroque legitur, *in queis præc. cornicem è faſtigio Capitolii Att. ſerm. effatam eſſe* καλὸς *hujus.* Auguſt. codex *affata* καλὸς. *Cujus.* Suet. verò extr. lib. XII. Domitiani temporibus accidiſſe ait. Inf. *invehi* Veron. & M. SS. pro *invecti.*

4 *Tiberis inundavit*] Vide Plinium lib. III. c. V. Nat. hiſtor. Inundavit & ſub Othone, Suet. cap. VIII. Tacitus I. Hiſt. Auguſtæ. Mox, *ædium proximarum* amplius eſt in M. SS. quibus ferè Veron. exemplar conſentit. De terræ motu, fame, & peſte Dio Caſſius, Oroſius, alii.

lentia, fameſque, & incendia facta ſunt. Quibus omnibus Trajanus per exquiſita remedia plurimum opitulatus eſt; [5] *ſtatuens, ne domorum altitudo* [a] *ſexaginta ſuperaret pedes, ob ruinas faciles, & ſumtus, ſiquando talia contingerent, exitioſos. Unde merito* PATER PATRIÆ *dictus eſt. Vixit annos* [6] *ſexaginta quatuor.*

28 ÆLIVS ADRIANVS [1] *ſtirpis Italicæ, Ælio Adriano Trajani principis conſobrino Adriæ orto genitus, quod opidum agri Piceni, etiam mari Adriatico nomen dedit, imperavit* [2] *annis vigintiduobus. Hic Græcis litteris impenſius eruditus, à pleriſque Græculus appellatus eſt. Athenienſium ſtudia, moreſque* [3] *hauſit non ſermone tantùm,*

SCHOTTI.

5 *Statuens ne domorum*] Auguſtus P. Rutilii Rufi exemplo ædificiis modum impoſuit, ne ædes altius LXX. pedes tollere liceret. Trajanus ad LX. revocavit. Sueton. Octavio cap. LXXIX. Strabo lib. V. Geograph. Exſtat Neapoli in marmore lex ædificantium, cujus prima pars truncata eſt.

6 *Sexag. quatuor*] Variant Hiſtorici. Sexageſimo ſecundo ætatis, ventris profluvio, imperii undevigeſimo, additis menſibus & diebus XV. mortuum, auctor eſt Dio, Eutropius, & Oroſius.

1 *Stirpis Italicæ*] Legitur in M. SS. *Italæ*, quod tamen abjudico. Italica enim Hiſpaniæ urbs, quæ & Trajani patria. An verò & Silii poëtæ? ἐπέχω & AMPLIUS pronuncio.

2 *Annis* XXII.] Vulgati tres XII. dumtaxat numerant.

3 *Hauſit*] *Auxit* editi omn. Cujacii & Veron. addit. *potitus, non ſermone.*

VINETI.

a *Sexaginta ſuperaret pedes*] Notatum numerum hîc reperimus, in aliis *ſexagintà*, in membraneo codice *quadraginta.*

tùm, ſed & ceteris diſciplinis, canendi, pſallendi, [4] *meden-*
dique ſcientia, muſicus, [5] *geometra, pictor, fictor ex ære vel*
marmore proximè Polyclétos & Euphránoras. Perinde
omnino ad iſta erat factus, ut elegantius numquam quic-
quam humanæ res expertæ videantur. [6] *Memor ſupra*
quàm cuiquam credibile eſt, locos, negotia, milites, abſen-
tes quoque nominibus recenſere. Immenſi laboris, quippe
qui provincias omnes pedibus circumierit, agmen comitan-
tium prævertens, cùm opida univerſa reſtitueret; augeret
ordinibus. Namque ad ſpecimen legionum militarium,
fabros, perpendiculatores, architectos, genuſque cunctum
exſtruendorum mœnium, ſeu decorandorum in cohortes
centuriaverat. Varius, multiplex, multiformis: ad vitia
atque virtutes quaſi arbiter genitus, [7] *impetum mentis*
quodam artificio regens, ingenium invidum, triſte, laſci-
vum, & ad oſtentationem ſui inſolens, callide regebat,
continentiam, facilitatem, [8] *clementiam ſimulans, con-*
traque diſſimulans ardorem gloriæ, quo flagrabat. Acer-
rimus ad laceſſendum pariter & reſpondendum ſeriis, joco,
maledictis: referre carmen carmini, dictum dicto: prorſus
ut meditatum crederes adverſus omnia. † *Hujus uxor* 29
Sabina, dum propè ſervilibus injuriis afficitur; ad mortem
volun-

SCHOTTI.

ſermone. Mox *Muſicis*, *Geometria.* Frobenianus verò, *peritus non ſermone.* Cratandri, Gryphii & Auguſtana editio, *poëtico non ſermone tantùm.*

4 *Medendique ſcientia*] Vereor ne legendum ſit *numerandique* ex Spartiano, qui & Matheſeos peritum facit in Ælio Vero.

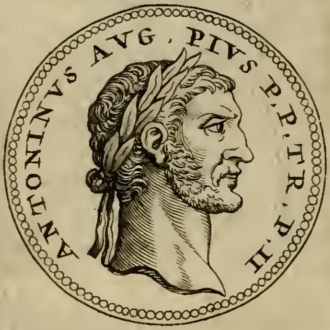
5 *Geometra*] M. SS. conſentiunt niſi quòd *Geometer* declinant. & inf. *fictorque:* excuſi tres addunt *fictor æmulatorque.* Pòſt paullo, *Proinde omnino ad iſta & facetus, ut eleg. umquam rarò quicquam;* M. SS. præferunt & Veron. Quidam pro *erat factus* legunt *effectus:* alii *effictus.*

6 *Memor*] Uno eodemque tempore ſcripſit, dictavit, audivit, & cum amicis conlocutus eſt. Spart. Pro *pedibus*, *paſſibus* libb. ſcripti & Veron.

7 *Impetum mentis*] *Impetus* M.SS. Auguſt. *imperii*, quod non placet, niſi *ac vitia atque virtutes* legas.

8 *Clementiam ſimulans*] Veron. & Froben. *clementiamque ſimulans ardore gloriæ*, reliqua abſunt. Et mox *acer nimis ad laceſſ.* M.SS. & Veron. Deinde pro *dicto*, *dictui* iidem: & ſup. *tegebat* Cujacii codex; vulg. *regebat.*

voluntariam compulſa eſt. [1] *Quæ palàm jactabat, quàm immane ingenium pertuliſſet: & elaboraſſe, ne ex eo ad humani generis perniciem gravidaretur. Hic morbo ſubtercutaneo, quem diu placidè pertulerat, victus, dolore ardens, impatienſque, plures è ſenatu extinxit. A regibus multis pace occultis muneribus impetrata, jactabat palàm plus ſe otio adeptum, quàm armis ceteros. Officia ſanè publica, & palatina, nec non militiæ in eam formam ſtatuit, quæ paucis per Conſtantinum immutatis hodie perſeverat. Vixit annos ſexaginta duos: dehinc miſerabili exitu conſumtus eſt, cruciatu membrorum ferè omnium confectus, intantum ut crebrò ſeſe interficiendum miniſtrorum fidiſſimis precans offerret: ac ne in ſemetipſum ſæviret, cuſtodia cariſſimorum ſervaretur.*

30 ANTONINUS FULVIUS, *ſeu* BOIONIUS *dictus, poſtea etiam* PIUS *cognominatus, imperavit*

SCHOTTI.

1 *Quæ palam*] Aliter 3. ſcripti codd. *Quæ palam jactabat ſe, quòd immane ingenium probaviſſet, elaboraſſe, ne.* Sic & Auguſtanus, niſi quòd *perſuaſiſſet* non *probaviſſet* habuit longè alio ſenſu. & Veron. *geſtabat* pro *jactabat.* Vidi qui, *ne ex eo humani generis pernicies gravidaretur,* excuderunt. Mox in eodem & M. SS. *ſuccutaneus morbus* appellatur; *& dolore arduus*, pro quo vulg. *ardens.* Rurſus *occultius* pro *occultus* iidem: ut inf. *perſeverant* numero multitudinis. Ceterum Indicem dignitatum Romanarum & adminiſtrationum, tam civilium, quàm militarium in Occidentis regionibus Hadriano imperante, edidit Georgius Fabricius Chemnicenſis, unà cum Antiquitatum monumentis, urbeque Roma.

ravit annos viginti tres. Iſte ab Adriano in filium adoptatus, cujus gener fuerat, tantæ bonitatis in principatu fuit, ut haud dubiè ſine exemplo vixerit.[1] *Quamvis eum Numæ contulerit ætas ſua, cùm orbem terræ nullo bello per annos viginti tres auctoritate ſola rexerit, adeò trementibus eum atque amantibus cunctis regibus, nationibuſque, & populis, ut parentem ſeu patronum magis quàm dominum*[2] *imperatoremve reputarent: omneſque*[3] *uno ore in cæleſtium morem propitium optantes, de controverſiis inter ſe judicem poſcerent. Ad quem etiam Indi, Bactri, Hyrcani legatos miſere, juſtitia tanti imperatoris comperta, quam ornabat vultu ſereno & pulcro, procerus membra, decenter validus. Prius quàm ſalutandus prodiret, deguſtans panis aliquantulùm, ne frigeſcente circum præcordia per jejunium ſanguine, viribus exeſis interciperetur, eoque*[4] *actuum publicorum laboribus minimè ſufficeret. Quæ incredibili diligentia ad ſpeciem optimi patrisfamiliâs exſequebatur. Appetentia gloriæ carens, & oſtentatione: adeò manſuetus, ut inſtantibus Patribus ad eos qui contra eum conjuraverant, perſequendos, compreſſerit quæſtionem, præfatus* NECESSE NON ESSE, SCELERIS IN SEMETIPSUM CUPIDOS, *pertinacius indagari: ne ſi plures reperirentur, quantis odio eſſet,*

SCHOTTI.

1 *Quamvis eum*] Abſunt à Veron. uſque ad, *adeò trementibus eumque amantibus*. ſic enim quidam legunt.

2 *Imperatoremve putarent*] Ita Colinæus excudit. Veron. *& imperatorem verè putarent*: unde noſtra lectio cuſa eſt, quæ tamen non diſplicet. Habebat autem frequenter in ore Scipionis illud: *Malle ſe unum civem ſervare, quàm mille hoſtes perdere.* Jul. Capitolinus.

3 *Uno ore in cæleſtium morem*] Ita vulg. quos quidem viderim omnes, excepto uno Veron. qui cum ſcr. libris legit, *in morem cæleſtium*. Nam illa *uno ore* ſuperant, facta ex illo *in morem*. Mox quoque *quinetiam* pro *ad quem etiam*, & *Bactriani* populi in iiſdem: & *vultu ſeriè pulcro*, pro quo vulg. *ſereno & pulchro*.

4 *Actuum publicorum*] Veron. & M. SS. *Actui publicorum minimè ſuffic.* deeſt *laboribus*. Sup. verò *panis aliquantum*. Inf. pro *inſtantibus*, *inſtigantibus* excudit Frobenius.

eſſet, intelligeretur. Igitur [5] cùm eſſet annorum ſeptuaginta duorum, apud Lorios villa propria, [6] millibus paſſuum duodecim ab Urbe, febri paucorum dierum poſt tres atque viginti annos imperii conſumtus eſt. Ob cujus honorem, templa, ſacerdotes, atque infinita alia decreta ſunt. Uſque eò autem mitis fuit, ut cùm ob inopiæ frumentariæ ſuſpicionem lapidibus à plebe Romana perſtringeretur, maluerit ratione expoſita placare, quàm ulciſci ſeditionem.

31 [1] Marcus *autem* Antoninus *imperavit annos decem & octo. Iſte virtutum omnium, cæleſtiſque ingenii exſtitit, ærumniſque publicis quaſi defenſor objectus eſt.*

SCHOTTI.

5 *Cùm eſſet ann. ſept. du.*] Abſunt hæc à M. SS. & Veron. & certè librarii non auctoris manum olent. Eutropius enim LXXI. habet. Capitolin. ſeptuagenarium tantum facit. Novus Victor vel vetus potius, ætatis ſeptuaginta quinque annos illi tribuit, imperii viginti dumtaxat.

6 *Mill. paſſ. duodecim*] Ita repoſui ex Eutropio lib. VIII. & Oroſ. VII. aſtipulantibus vulg. optimis. Et mox *tres atque viginti*. Sic enim paullo antè Victor: & in numeris minor numerus cum Articulo, non digito vel compoſito numero, ut Arithmeticorum filii appellant, cohæret. Abſurdè igitur in quibuſdam *tres atque duodecim*, & ſup. *viginti* tranſpoſitis vocibus: valde ut mirer in ſecunda edit. Vineti, hominis alioqui perſpicaciſſimi, oculos hæc fugiſſe.

1 *Marcus autem*] *M. Aur.* melior codicis Pithœi noſtri ſcriptura, quod & in Floriacenſi alia manu erat emendatum. Scripſerat auctor *Aũr.* una commutata littera ſic factum *aũt.* Mox iidem *publicis* rectiùs quàm *plurimis*; & Veron. qui & *quies numquam erat.* & inf. *locuſtarum ſpecies infeſtæ prorſus; ut nihil,* ſic interpungit.

eſt. Etenim niſi ad illa tempora natus eſſet, profectò quaſi uno lapſu ruiſſent omnia ſtatus Romani. Quippe ab armis nuſquam quies erat: perque omnem Orientem, Illyricum, Italiam, Galliamque bella fervebant: terræmotus non ſine interitu civitatum, inundationes fluminum, lues crebræ, locuſtarum ſpecies agris infeſtæ, prorſus ut propè nihil, quo ſummis angoribus atteri mortales ſolent, dici ſeu cogitari queat, quod non illo imperante ſævierit. Credo divinitus attributum, UT DUM MUNDI LEX, SEU NATURA [2] ALIUDVE QUID HOMINIBUS INCOGNITUM *ea mala gignit, rectorum conſiliis tamquam medicinæ remediis leniatur. Is propinquum*

ſuum, [3] LUCIUM ANNIUM VERUM, *ad imperii partem novo benivolentiæ genere aſcivit.* [4] *Qui Verus inter Altinum atque Concordiam iter faciens,* [5] *ictu ſanguinis,*

SCHOTTI.

2 *Aliunde quid*] Sic vulgati. M. SS. *aliudve* & Veron. additque *ea mala gignit*. Præclarè ſic Cicero Paradox. *Cùm tibi ſive Deus, ſive mater, ut ita dicam, rerum omnium Natura dederit animum, quo nihil eſt præſtantius, neque divinius; ſic te ipſum abjicies atque proſternes, ut nihil inter te, atque inter quadrupedem aliquid putes intereſſe.*

3 *L. Annium Verum*] Capitol. nunc *L. Aurelium Verum Commodum*, nunc *L. Ælium* vocat; *L. Annæum Verum* Veron. liber appellat.

4 *Qui Verus inter*] Auguſtanus codex, *Qui Veronam inter atque Concordiam* corruptè, ut patet ex Capitolino.

5 *Ictu ſanguinis quem*] Ab Eutropio mutuatus hæc; quæ qiàm

guinis, quem morbum Græci ἀποπληξιν vocant, undecimo imperii anno extinctus eſt. Carminum maximè [Tragi-
32 *corum] ſtudioſus, ingenii aſperi atque laſcivi.* † *Poſt cujus obitum Marcus Antoninus Rempublicam ſolus tenuit.* [1] *A principio vitæ tranquilliſſimus, adeò, ut ab infantia* [2] *[vultum] nec ex gaudio, nec ex mærore mutaverit. Philoſophiæ ſtudens, litterarumque Græcarum peritiſſimus. Hic permiſit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu, quo ipſe, &* [a] *miniſtris ſimilibus, exhiberent. Hic cum ærario exhauſto, largitiones, quas militibus impenderet, non haberet, neque indicere provincialibus, aut ſenatui aliquid vellet: inſtrumentum regii cultus, facta in foro Trajani ſectione, diſtraxit, vaſa aurea, pocula cryſtallina & murrhina, uxoriam ac ſuam ſericam & auream veſtem, multa ornamenta gemmarum: ac per duos continuos menſes venditio habita eſt, multumque auri redactum. Poſt victoriam tamen emtoribus pretia reſtituit, qui reddere comparata voluerunt.* [3] *moleſtus nulli fuit, qui maluit ſemel*

emta

SCHOTTI.

vera ſint, viderit S. P. Q. Medicus; nam mihi N. L. *Amplius* igitur pronuncio. Si quis conjecturæ locus, *ictu ſanguinis* ſupereſſe videtur, leg. que *morbo quem Græci ἀποπληξιν* (Veron. ἀποπληξίαν) *vocant*. Sic ferè ex Eutropio, Oroſius lib. VII. cap. XV. *caſu morbi quem apoplexian Græci vocant, ſuffocatus interiit.* De Valentiniani interitu ſimile quid Divus Hieronym. Chronicis. Niſi fortè perſuaſum Epitomæ auctori, quod vulgò, cùm quis repentina morte corruit, evenire id gutta ſanguinis è capite in cor delata: ideoque ictum ſanguinis vocaſſe. Capitolinus certè detracto ſanguine Altinum perductum, triduoque mutum vixiſſe auctor eſt. ἀποπληξία autem ſtupor corporis mentiſque vertitur & languor. Galeno autem libro Definitionum, ἐστι κατοχὴ διανοίας μετὰ ἀναισθησίας καὶ παρέσεως τοῦ σώματος. Qui & libro περὶ τοῦ προγινώσκειν copioſè de morte L. Veri.

1 *A principio*] Rurſus ab Eutropio eſt, & Julius Capitol. iiſdem verbis in Antonino medio. Cum utroque igitur tota hæc pagina comparanda eſt: inde enim ad verbum tranſcripta: diſces denique quantum hic Racemator ſibi permiſerit.

2 *Vultum*] Abeſt à Veron. ut antiquè dictum ſit quemadmodum apud Salluſt. *vertit* pro *vertitur*: ceteraque apud Priſc. Abeſt & *peritiſſimus* quod ſequitur.

3 *Moleſtus nulli fuit*] Sic jubet lex ult. de quadr. præſcript. & Inſtitut. de uſucap. & longi temp. præſcript.

VINETI.

a *Miniſtris*] *Miniſteriis* apud Julium Capitolinum.

emta retinere. Hujus tempore [4] Caſſius tyrannidem arripiens, extinctus eſt. Ipſe vitæ anno quinquageſimo nono, [b] apud Vendobonam morbo conſumtus eſt. De ejus morte nuntio Romam pervecto, confuſa luctu publico Urbe, ſenatus in curia [5] veſte tetra amictus; lacrymans convenit. Et quod de Romulo ægrè creditum eſt, omnes pari ſenſu præſumſerunt, Marcum cœlo receptum eſſe. Ob cujus honorem templa, columnæ, multaque alia decreta ſunt.

AURELIUS COMMODUS *Marci Antonini filius, Antoninus & ipſe dictus, imperavit annos tredecim. Hic qualis futurus eſſet, in ipſo primordio oſtendit. Nam cùm in ſupremis moneretur à parente, attritos jam Barbaros ne permitteret vires recipere: reſpondit, [1] Ab incolumi quamvis paulatim, negotia perfici poſſe; à mortuo [verò] nihil. Sævior omnibus libidine atque avaritia, crudelitate.* 33

SCHOTTI.

4 *Caſſius*] Avidius Caſſius Cyprius fuit, quem depinxit Vulcatius Gallicanus.

5 *Veſte tetra amictus*] *Veſte trita indutus* Veron. non malè. quid ſi *atrata?* Inf. lege *pari conſenſu*, ex eodem & M. SS.

1 *Ab incolumi quamvis*] Veron. *ab incolumi vis paulatim.* Capitolinus extremo Antonino, ubi hæc narrat, ita corruptus, ut nullum ſenſum elicere potuerim: adeoque ſine veteri codice ſanari poſſe deſperem.

VINETI.

b *Apud Vendobonam*] Antiquus codex B pro V, hic habet. In Pannonia obiviſſe mortem anno Chriſti centeſimo & octogeſimo ſecundo, in Euſebii Latinis chronicis legimus.

te. nulli fidus: magiſque in eos atrox, quos ampliſſimis honoribus doniſque ingentibus extulerat. Intantum depravatus, ut gladiatoriis armis ſæpiſſimè in amphitheatro dimicaverit. Huic Marcia generis libertini, forma tamen meretriciiſque artibus pollens, cùm animum ejus penitus devinxiſſet, egreſſo è balneo, [2] *veneni poculum obtulit. Ad extremum ab immiſſo validiſſimo palæſtrita, compreſſis faucibus exſpiravit, anno vitæ triceſimo ſecundo.*

34 [1] HELVIUS PERTINAX *imperavit dies octoginta quinque Iſte coactus [imperavit :]* [a] *repugnanſque Imperium ſuſcipiens,* [2] *tale cognomentum ſortitus eſt.* [3] *Origine*

SCHOTTI.

2 *Veneni poculum*] Quod cùm minus operaretur, per Athletam cum quo exerceri ſolebat, eum ſtrangulaverunt. Lampridius Commodo. Athletam autem hunc Eclectum Ælii Veri libertum vocat Capitol. in Vero extr. Spart. autem Severo Narciſſum quendam Commodi ſtrangulatorem facit, quem hoc nomine leonibus objecerit Severus, qui & Divum appellare auſus eſt Commodum, ut ſe de Senatu ulciſceretur. Vivus tamen etiamnum hoſtis generis humani judicatus. Oroſ. qui & in domo Veſtiliani ſtrangulatum ait.

1 *Helvius Pertinax*] *Ælius Pertinax* vocatur Oroſio, & menſes ſex imperaſſe. Lib. VII. cap. XVI. *τὸ imperavit* huc ex præcedenti linea odioſè inculcatum. Exturbandum igitur & obelo fodiendum.

2 *Tale cognomentum*] Aliter Capitolinus initio: Ex continuatione lignariæ negotiationis, quòd pertinaciter eam rem gereret, patrem ei hoc cognomentum impoſuiſſe.

VINETI.

a *Repugnanſque*] Aliam cauſam nominis tradit Capitolinus.

[3] *Origine gentis ſordida, præfecturam Urbi agens, imperator effectus, ſcelere Juliani multis vulneribus obtruncatur, annos natus* [4] *ſeptem atque ſexaginta. Hujus caput tota Urbe circumvectum eſt. Hoc exitu obiit vir ad humanæ converſationis exemplum per laboris genera univerſa* [5] *aſſumtus, provectuſque eò, ut* FORTUNÆ *vocaretur* PILA. *Nam libertino genitus patre apud Ligures in agro ſqualido Lollii Gentiani, cujus in præfectura quoque clientem ſe eſſe libentiſſimè fatebatur, fuit doctor litterarum,* [6] *quæ à Grammaticis traduntur. Blandus magis quàm beneficus: Unde eum Græco nomine* [7] χρηστόλογον *appellavere. Numquam injuria accepta ad ulciſcendum ductus. Amabat ſimplicitatem:* [8] *communem ſe affatu, convivio,*

SCHOTTI.

3 *Origine gentis*] Tres M. SS. *origine ortus ſordida.* quomodo & Veron.

4 *Septem atque ſexaginta*] Tu vide ne *ſex atque ſeptuaginta* ſcripſerit ſuppoſiticius Victor & librarius in notis, ut ferè peccarit transponendis. feceritque *ſeptem atque ſexaginta.* ſed mihi meum placet ſomnium; propiùs enim abeſt à vero. Norunt qui libros vett. tractant quoties erratum in numeris, alio dictante male exceptis à librariis oſcitantibus, & ad finem nimis, lucri ſtudio, properantibus. Similem ſcribarum errorem in Victoris Vitellio deprehendi.

5 *Aſſumtus provectuſque eò ut*] Aliter longè M. SS. *ad ſummos provectus uſque eò, ut Fort.* Nec diſſentit Veron. niſi quòd *honores* addit, *ad ſumm. prov. honores uſque eò ut.* Huc pertinet illud Plauti Captiveis, *Dii nos quaſi pilas homines habent.* Eandem fortunæ commutationem expertus Septimius Severus, qui & Pertinacis nomen induit, ut tandem exclamaret, *Omnia fui, conducit nihil.* Spartianus & Victor.

6 *Quæ à Gramm.*] Contrà Dionyſius Syracuſanus tyrannus ex ſolio in piſtrinum litterarium detruſus, ubi pro ſceptro & diademate ferulas & virgas tractaret, veteris regni ſpecimen. Juſtinus lib. XXI. extr.

7 Χρηστολόγον] Veron. χρηστόλατον, depravatè. Capitol. totidem pænè vocibus; ſic dictum *quòd verbis magis quàm re ipſa benignus eſſet.* Sed hac tota de re vide doctiſſ. Pithœi. Subſecivarum lectionum lib. II. cap. III.

8 *Communem ſe affatu*] *Comem* Veron. Nihil demuto: inf. enim in Decio num. 44. & in Theodoſio 75. *cōis* pro *comis* ponitur. Græcorum imitatione, qui κοινὸς hac notione uſurpant: ut Demoſthenes περὶ στεφάνων, & Phocylides apud auctorem Etymologici. Sic optimum exemplar M. S. Corn. Nepotis, ſive is Æmilius Probus eſt, quod mihi doctiſſ. juxtà ac humaniſſimus Puteanus utendum dedit, in Miltiade pro *mira comitas* diſertim *communitas* ſcriptum præfert. Vox rarius uſitata; fortè, quòd cùm *cōis* compendio repperiſſent, ſemper *comis* legerint. Sic & in Teren-

 tii

convivio, inceſſu præbebat. Huic mortuo Divi nomen decretum eſt: ob cujus laudem ingeminatis, [9] *ad vocis uſque defectum, plauſibus, acclamatum eſt, Pertinace imperante ſecuri viximus: neminem timuimus. patri pio, patri ſenatus, patri omnium bonorum.*

35 DIDIUS JULIANUS *ortu Mediolanenſis, imperavit menſibus ſeptem. Vir nobilis, jure peritiſſimus, factioſus, præceps, regni avidus. Hoc tempore Niger* [1] *Peſcennius apud Antiochiam; in Pannoniæ Sabaria Septimius Severus, creantur Auguſti. Ab hoc Severo Julianus in abditas palatii balneas ductus, extenta damnatorum modo cervice,* [2] *decollatur: caputque ejus in roſtris ponitur.*

SEPTI-

SCHOTTI.

tii Se ipſum cruciante. Actu v. ſcriptum in mel. libris idem me monuit:

Quemquamne animo tam communi aut leni putas:

Quamquam idemne valeat *cōis* quod *comis* liquidò affirmare Muretus non poſſit. Et apud Tranqu. in Claudio cap. XXI. *Nec ullo ſpectaculi genere communior aut remiſſior erat.*

9 *Ad uſque defectum*] Adde ex M. SS. & Veron. *vocis uſque*: manca alioqui ſententia, nullo ſenſu procedens. Concinnius fortaſſis hoc ordine concipiatur lectio, *ingeminatis plauſibus ad vocis uſque defect. accl. eſt.* Nihil tamen pronuncio.

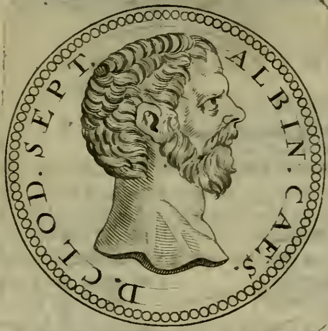
1 *P. ſcennius*] *Piſcennius* ſcr. lib. & Veron. *Peſcenninus* vulgati tres.

2 *Decollatur*] Pro capite truncatur. Sueton. Caligula: *Miles decollandi artifex, quibuſcumque è cuſtodia capita amputabat.* cap. XXXII. Utitur & Seneca. Tranſlatè verò Plautus Capteiveis: *ſi ſpes cenatica decollabit.* & Caſina: *ſi ſors decollaſſit, gladium faciam culcitam.* Operæ eſt

occaſione

SEPTIMIUS SEVERUS *imperavit annos decem & octo. Hic Peſcennium interemit, hominem omnium* 36

turpitudinum. Sub eo etiam ALBINUS, *qui in Gallia ſe Cæſarem fecerat, apud Lugdunum occiditur. Hic Severus filios ſuos ſucceſſores reliquit, Baſſianum & Getam. Hic in Britannia vallum*[1] *per triginta duo paſſuum millia à mari*

SCHOTTI.

occaſione hujus verbi fragmentum Feneſtellæ ex Diomede eruere: quod ad Suetonium, Plutarchum, & illa Victoris, quæ ad Viros illuſtr. primi è M. SS. addidimus capita illuſtranda, pertineat. Sic enim ille lib. II. Epitomes: *Quemadmodum Cæſar à piratis captus ſit, utque eos poſtea ceperit & decollaverit.* Tranquillus verò Cæſare cap. LXXIV. & Plutarchus jugulatos cruci ſuffixos ait. Victor noſter de Viris illuſt. ſimpliciter piratas captos & punitos: quo genere ſupplicii, tacitus præterit.

1 *Per trig. duo*] Ex Eutropii libro VIII. ut pleraque. Mendum adhuc

à mari ad mare deduxit. Fuit bellicoſiſſimus omnium, qui ante eum fuerunt. Acer ingenio, ad omnia quæ intendiſſet [2] in finem perſeverans. Benivolentia, quò inclinaſſet, mirabili ac perpetua. Ad quærendum diligens; ad largiendum liberalis. In amicos, inimicoſque pariter vehemens: quippe qui [a] Lateranum, Cilonem, Anulinum, Baſſum, ceteroſque alios ditaret, ædibus quoque memoratu dignis: quarum præcipuas videmus, Parthorum quæ dicuntur, ac Laterani. Hic nulli in dominatu ſuo permiſit [3] honores venumdari. Latinis litteris ſufficienter inſtructus. Græcis ſermonibus cruditus. Punica eloquentia promtior, quippe genitus apud Leptim provinciæ Africæ. Is dum membrorum omnium, maximè pedum, dolorem pati nequiret; veneni

SCHOTTI.

adhuc hæret in Oroſio, etiam eo, quem Fr. Fabricius vir doctiſſ. recenſuit: legitur enim *per* CXXXII. *paſſ.* M. Centenarius redundat ex Dione, & Spartiano: quorum hic, etiam Adrianum, in vita illius ſcribit, primùm in Britannia, correcta diſciplina murum per octoginta millia paſſuum duxiſſe.

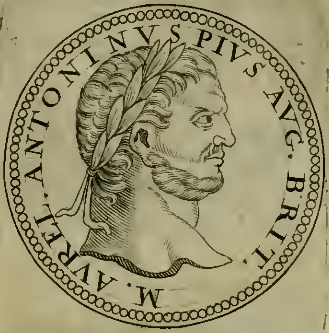
2 *In finem perſeverans*] Alludere ad nomen videtur, nec enim *Severi* nomine contentus, Pertinacis addidit. vide Spart. Pòſt in *Anullina* lambda geminatur in M. SS. & Veron. Inf. tamen Diocletiano *Anulinus* eſt: ubi vulg. *Amilinus.*

3 *Honores venumdari*] Vereor ne μνημονικὸν ἁμάρτημα ſit, quòd nemo eam illi laudem tribuat: falſus fortè in nomine: Severi enim Alexandri proprium hoc, qui magiſtratuum nundinationem deteſtatus eſt: cùm judicaret, neceſſe eſſe, ut qui emerit, vendat. Legendus Lamprid. Alexandro. Non diſſimile Peſcennio Nigro tribuit Spart. Judicem nec dare nec accipere debere: ideoque ſalaria iis conſtituit.

VINETI.

a *Lateranum Chilonem Amilianum Baſſum*] Hic ſic legendum & diſtinguendum cenſeo: *Lateranum, Cilonem, Anulinum, Baſſum.* Lateranum Caſſiodorus conſulem facit, Rufino collegâ; ſub Imperatore Septimio Severo: qui ut ſuſpicor, trium ſyllabarum eſt *Laternus*, apud Dionem. *Chilones & Cilones* veteres Latini habuerunt, Cariſio & Feſto auctoribus: ſed quem cum ſpiritu *Chilonem* hic impreſſum legimus, & inter conſules Caſſiodori, & in Commodo Lampridii, & Caracalla Spartiani; vetus liber ſcribit ſine ſpiritu, & ita habet impreſſum Cenſorinus: quemodo & apud Dionem appellatur Κίλων. *Anulini* vocabulum variè corruptum reperiri, monuimus in Eutropii commentario. Baſſi denique cum Gentiano conſulis, quo anno deceſſit Severus Auguſtus, meminit Caſſiodorus: & Baſſi præfecti Urbi Spartianus in Severo.

neni vice, quod ei negabatur, cibum gravis ac plurimæ carnis avidius invaſit: quem cùm conficere non poſſet, cruditate preſſus, exſpiravit. Vixit [4] [b] *annos ſexaginta quinque.*

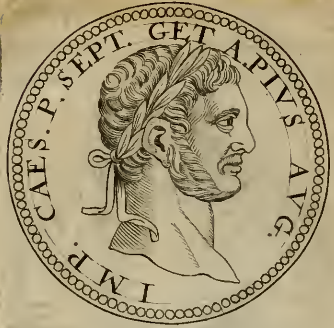
AURELIUS ANTONINUS BASSIANUS CARACALLA, *Severi filius, Lugduni genitus, imperavit ſolus annos ſex. Hic Baſſianus ex avi materni nomine dictus eſt. At cùm è Gallia veſtem plurimam devexiſſet, talareſque caracallas feciſſet, coëgiſſetque plebem ad ſe ſalutandum indutam talibus introire, de nomine hujuſce veſtis* CARACALLA *cognominatus eſt. Hic* 37

SCHOTTI.

4 *Annos* LXV.] LXX. And. Cratandri & Gryphii editt. propius verum: octoginta enim novem annorum facit non ſemel Spartianus. Moriturus autem juſſit ſignum Tribuno dari, *Laboremus*: ut Helvius Pertinax, *Militemus*. Idem Spart. Sup. paullo *cruditatem paſſus* eſt in editis quatuor.

VINETI.

b *Annos ſexaginta quinque*] Sic notat vetus codex rectiùs, quàm alii, *ſeptuaginta*: ſicut oſtendimus in commentario Eutropii.

Hic fratrem ſuum GETAM *peremit : ob quam cauſam,* [1] *furore pœnas dedit* DIRARUM INSECTATIONE, *quæ non immeritò* [2] *ultrices vocantur : à quo pòſt furore convaluit. Hic corpore* ALEXANDRI *Macedonis conſpecto,* [3] *Magnum atque Alexandrum ſe juſsit appellari, aſſentantium fallaciis eò perductus, ut truci fronte, &* [4] *ad lævum humerum converſa cervice,* [5] *quod in ore*

SCHOTTI.

1 *Furore pœnas*] Hoc nuſquam de Caracalla memini legere. Adrianum quidem furore laboraſſe auctor eſt Lamprid. ſub initium Alagabali.

2 *Ultrices vocantur*] Ut apud poëtarum principem, *Ultriceſque ſedent in limine diræ.* VIII. Æn. quæ & lib. XII. depinguntur. Sic furiis agitatus Oreſtes & Ajax Poëtis. Et Neroni matris interfectæ ſpecies obverſatur apud Suet. cap. XLIV. & XLVI. & Othoni manes Galbæ, Othone cap. VII. Eleganter Tacitus de Tiberio loquens VI. Annali, initio, vel, ut alii diſtinguunt, quincto: *Non fruſtra,* inquit, *præſtantiſsimus ſapientiæ firmare ſolitus eſt, ſi recludantur tyrannorum mentes, poſſe aſpici laniatus & ictus quando ut corpora verberibus; ita ſævitia, libidine, malis conſultis animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non ſolitudines protegebant, quin tormenta pectoris, ſuaſque pœnas ipſe fateretur.* Sed non vacat campum hunc ingredi: ut nec de aſſentatoribus dicere: exemplorum enim multitudo deterret. Hoc tantùm monebo lectorem me in Auguſtano cod. *aſſectantium* repperiſſe, pro *aſſentantium.*

3 *Magnum*] Sic etiam vocat Paullus I. C. in veterum Prudentum fragmentis, quæ immortali P. Pithœi beneficio cum Moſis legibus comparata circumferuntur, Tit. III. De adulterio: *Magnus,* inquit, *Antoninus pepercit eis qui adulteros inconſulto calore ducti, interfecerunt.*

4 *Ad lævum humerum*] *Levicum* Veron. Simile de Platonis diſcipulis alibi legitur: ſed libris deſtitutus ſtudioſo lectori quærendi laborem mando.

5 *Quod in ore*] *Quod more* idem Veron. præfert: nil muto. Simile ſup.

ore Alexandri notaverat incedens, fidem vultus ſimillimi perſuaderet ſibi. Fuit [6] *impatiens libidinis, quippe qui novercam ſuam duxit uxorem. Cùm Carras iter faceret, apud Edeſſam ſecedens* [7] *ad officia naturalia, à milite, qui quaſi ad cuſtodiam ſequebatur, interfectus eſt. Vixit annos* [8] *ferè triginta. Corpus ejus Romam relatum eſt.*

MACRI-

SCHOTTI.

ſup. 30. *Iulius Cæſar Gadibus Alexandri viſa imagine ingemuit, &c.* Suet. cap. VII. Ea ſignare litteras aliquamdiu ſolitus Auguſtus. Octa. cap. I. Vide infrà in Aureliano num. 49. & 57. Plautinum illud huc quadrat de milite glorioſo:

Itaque Alexandri præſtare prædicat formam ſuam.

6 *Impatiens*] *impatientis libid.* rurſus eſt in Veron. Eutropius, unde hæc ad verbum deſcripta, nihil variat. & *Carris* legunt Baſileenſis uterque, & *Ædeſſam* cum diphthongo. *Carras autem profectus Luni dei gratia, die natali ſuo* VIII. *Idus Apriles ipſis Megalenſibus.* Spartianus. Qui & de Luno deo quædam, unde & Alogabalus Imp. nomen acceperit. Herodian. lib. VI.

7 *Ad offic. natur.*] Cùm levandæ veſicæ gratia ex equo deſcendiſſet, rurſuſque in equum levaretur, à milite quodam Macrini Præf. prætor. juſſu latus confoſſum: Spart. Oroſ. verò lib. VII. ab hoſtibus circumventum ait: Sextus Rufus in Breviario, propria morte obiiſſe, & in Oſroëna ſepultum, non, ut noſter, Romam corpus relatum. Quem auctorem priuſquam de manibus deponam, libet duobus locis emendare, quæ etiam in Brugenſi edit. longè optima corrupta ſunt. Ad medium: *Nunc eas partes totumque Orientem*: repone ex M. SS. *nunc Eoas partes.* hactenus enim de Occidentali & VII. trionali plaga egerat. Pòſt paullò lege ex iiſdem, *ne quid tamen P. R. non viris* (*viribus* alii) *partum haberet, armis* (vulg. malè *arma*) *per nos ab Antiocho Syriarum rege maximo eſt vindicata.* de Aſia enim ſermo eſt.

8 *Ferè triginta*] Spart. & Eutrop. XLIII. annos numerant. Conjicio ſcriptum fuiſſe *ferè tres & quadraginta.*

38 MACRINUS *cum* DIADUMENO *filio ab exercitu imperatores creati, imperaverunt menſes quatuordecim. & ab eodem exercitu obtruncantur, pro eo, quia Macrinus militarem luxuriam, ſtipendiaque profuſiora comprimeret.*

39 AURELIUS ANTONINUS VARIUS, *idem* HELIOGABALUS *dictus, Caracallæ ex* [1] *Semea conſobrina occultè ſtuprata filius imperavit biennio & menſibus*

SCHOTTI.

1 *Semea conſobrina*] *Concubina* Auguſtano codici. In M. SS. & Veron. *Sœmea* ſcribitur cum *œ* diphthon. Ab Herod. Σοαιμὶς lib. v. appellatur, & Xiphilino. *Semiamiram* Capitolinus Macrino, & Lampridius Alagabalo vocant. *Semia*, Syra Eutropio eſt lib. IIX. Porrò regnaſſe autumat Oroſ. lib. IIX. annis quatuor.

ſibus octo. Hujus matris Semeæ avus Baſſianus nomine, fuerat Solis ſacerdos: quem Phœnices, unde erat, Heliogabalum nominabant: à quo iſte [2] *Heliogabalus dictus eſt. Is cùm Romam ingenti militum & ſenatus exſpectatione veniſſet, probris ſe omnibus contaminavit. Cupiditatem ſtupri, quam adſequi naturæ defectu non poterat, in ſe convertens, muliebri nomine Baſſianam ſe pro Baſſiano juſſerat appellari.* [3] *Veſtalem virginem quaſi matrimonio jungens ſuo; abſciſſiſque genitalibus, matri ſe Magnæ ſacravit. Hic Marcellum, qui poſt Alexander eſt dictus, conſobrinum ſuum, Cæſarem fecit. Ipſe tumultu militari interfectus eſt. Hujus corpus per Urbis vias, more canini cadaveris, à milite tractum eſt, militari cavillo appellantium, indomitæ & rabidæ libidinis catulam. Noviſſimè cùm anguſtum foramen cloacæ corpus minimè reciperet, uſque ad Tiberim ductum, adjecto pondere, ne umquam emergeret, in fluvium projectum eſt. Vixit annos ſedecim: atque ex rebus, quæ acciderant, Tiberinus, Tractitiuſque appellatus eſt.*

SEVE-

SCHOTTI.

2 *Heliogabalus*] Ἐλαιαγάβαλος eſt Herodiano: Dioni Ἐλιογάβαλος, Ἀβῖτος, καὶ Σαρδανάπαλος. in numis verò antiquis ferè *Alagabalus*, vel *Elagabalus* reperias: & Phœnicibus Sol eſt, vel, ut quidam, Juppiter, inquit Lampridius: qui & inde ſic dictum ait, quòd interemto Macrini factione Caracalla patre, in templum Dei Alagabali ne interficeretur, velut in aſylum confugiſſet. Et ita Victor ipſe nunc primùm à nobis erutus. Græcis etiam Sol ἥλιος dictus. Fortè huc pertinent quæ de Luno Deo refert Spartianus Caracalla. Locus verò aut inſigniter depravatus, quem ſine libris mutare non auſim; aut à Lampridio & Herod. longè diverſa narrat Racemator iſte.

3 *Veſt. virginem*] Aquiliam Severam vocat Xiphilinus. Mox fortè *M. Aurelium* pro *Marcellum* rectius quis leg. putet: Aurelium enim Alexandrum Oroſius, Spart. & Rufus nominant. Sup. *Naturæ defectu nondum poterat*, melius eſt in M. SS. & inf. *à militibus*: iidem contrà, ut & Veron. *ex re quæ acciderat* numero ſingulari. *Tractiniuſque* eſt in Auguſt. & Veron. In Cujacii M. S. *Trartiriuſque*.

40 SEVERUS ALEXANDER *imperavit annos tredecim.* [1] *Hic bonus reipublicæ, fuit ærumnoſus. Sub hoc imperante, Taurinus Auguſtus effectus, ob timorem ipſe ſe Euphrati fluvio objecit. Tunc etiam Maximinus regnum arripuit, pluribus de exercitu corruptis. Alexander verò cùm deſeri ſe [met] à ſtipatoribus vidiſſet, matrem ſibi cauſam fuiſſe mortis exclamans, accurrenti percuſſori, obvoluto capite, cervices [ſuas] validè compreſſas præbuit, anno vitæ viceſimo ſexto. Hujus mater Mamæa, eò filium coëgerat, ut illa ipſa quamvis permodica, ſi menſæ prandioque ſupereſſent, alteri convivio reponerentur.*

JULIUS

SCHOTTI.

1 *Hic bonus*] *bonis* vulg. ferè omn. Veron. *Hic bonus P. R. fuit ærumnoſus.* Inf. quoque *compreſſus* integrius, cum M. SS. qui mox ita legunt, *ut illa ipſa permodica, ſi menſæ prandioque ſupereſſent, quamvis convivio reponerentur.* Ex quibus nullus idoneus ſenſus elici poteſt.

JULIUS MAXIMINUS *Thrax, è militaribus, imperavit annos tres. Is dum perſequitur pecunioſos, inſontes pariter noxioſque,* [1] *apud Aquileiam ſeditione militum diſcerptus eſt una cum filio, conclamantibus cunctis* [2] *militari joco, ex* PESSIMO GENERE [3] NE 41

CATULUM HABENDUM. *Hujus imperio duo* GORDIANI, *pater & filius principatum arripientes, unus*

SCHOTTI.

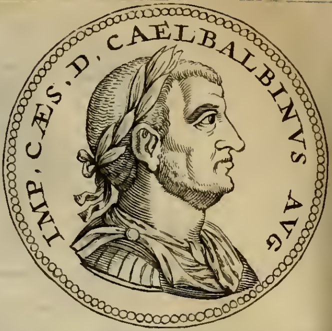
1 *Apud Aquileiam*] Abeſt ab omnibus M. SS. & Veron. Auguſtanus codex, *apud ſeditionem mil.*

2 *Militari joco*] Significat credo joca, qualia triumphantis currum proſequentes milites jocularitar canere ſolebant impunè. Sueton. Cæſare cap. XLIX.

3 *Ne catulum*] Non diſſimile illud Ariſtophanis ἐν βατράχοις,

Οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν.
Μάλιστα δὲ λέοντα μὴ ἐν πόλει τρέφειν.

unus poſt unum interiere. Pari etiam tenore PUPIENUS *&* BALBINUS *regnum invadentes, peremti ſunt.*

42 GORDIANUS *nepos Gordiani ex filia, ortus Romæ clariſſimo patre, imperavit annos ſex. Apud Cteſiphontem, à Philippo Præfecto prætorio accenſis in ſeditionem militibus, occiditur* [1] *anno vitæ* [a] *undeviceſimo. Corpus*

SCHOTTI.

quam quidem ille ſententiam Æſchylo tribuit. Pericli verò ab inferis revocato veluti oraculum Val. Maximus lib. VII. cap. II. De Balbino & Pupieno (qui in M. SS. o. *Pupianus* eſt.) ad Victorem noſtrum plura.

1 *Undeviceſimo*] Vulg. quatuor *viceſimo*, quot & Capitol numerat.

VINETI.

a *Anno vitæ viceſimo*] Vetus codex, *undeviceſimo:* Capitolinus *viceſimo & ſecundo*, ex Junio Cordo.

pus ejus [2] *prope fines Romani Perſicique imperii poſitum, nomen loco dedit* SEPULCRUM GORDIANI.

MARCUS JULIUS PHILIPPUS *imperavit annos quinque. Veronæ ab exercitu interfectus eſt, medio capite ſupra ordines dentium præciſo. Filius autem ejus* [1] [a] CAIUS JULIUS SATURNINUS, *quem potentiæ ſociaverat, Romæ occiditur agens vitæ annum duodecimum: Adeò ſeveri & triſtis animi, ut jam tum à quinquenni ætate, nullo prorſus cujuſquam commento ad ridendum ſolvi potuerit: patremque ludis ſæcularibus petulantius cachinnantem, quamquam adhuc tener, vultu notaverit averſato. Is Philippus humillimo ortus loco fuit, patre nobiliſſimo latronum ductore.* 43

DECIUS

SCHOTTI.

2 *Prope fines Rom.*] Apud Circejum caſtrum; Capitolinus Gordiano: xx. miliaribus à Circeſſo. Eutrop. lib. IX. & Oroſ. lib. VII. cap. XIX. & Sex. Rufus. Mentio Circuſii, quod in Capitolino Egnatius reponendum cenſet, apud Ammianum Marcell. lib. XXIII. Titulus eidem Gordiano poſitus exſtat apud eundem Capitol.

1 *Gajus Iulius Saturn.*] Vulgò ferè omnes *Gallus Iulius:* non probo. De ludis ſæcularibus ad Victoris Philippum quædam notavi. Vide & ſingularem Onufrii Panvini libellum. Decius hic integer ferè ab Eutropio eſt. Inſ. *Lucinianus* eſt in M. SS. Veron. & tribus vulg. per quinctam vocalem.

VINETI.

a *Cajus Iulius Saturninus*] Eutropius, Caſſiodorus, & alii Philippum juniorem appellant.

44 DECIUS *è Pannonia inferiore, Bubaliæ natus, imperavit menſes triginta. Hic Decium filium ſuum Cæſarem fecit: vir artibus cunctis, virtutibuſque inſtructus, placidus & communis domi: in armis promtiſſimus. In ſolo Barbarico inter confuſas turbas gurgite paludis ſubmerſus eſt, ita ut nec cadaver ejus potuerit inveniri. Filius verò ejus bello extinctus eſt. Vixit annos quinquaginta. Hujus temporibus* [a] *Valens Licinianus imperator effectus eſt.*

1 a VI-

VINETI.

a *Valens Licinianus*] Quatuor Valentes Imperatores hoc in rerum Romanarum Breviario memorantur. Valens hic Licinianus qui cùm paucis diebus in Illyrico imperaſſet, occiſus fuit. Valens, qui ſub Gallieno in Macedonia imperium invaſit, & inter triginta tyrannos à Trebellio Pollione recenſetur. Valens, quem morte multavit Licinius. & Valens frater Valentiniani Auguſti, quem Gothi interfecerunt.

[1] [a] VIBIUS GALLUS *cum* VOLUSIANO *filio imperaverunt annos duos. Horum temporibus* HOSTILIANUS PERPENNA *à ſenatu imperator creatus, nec multo poſt* [2] *peſtilentia conſumtus eſt. Sub his etiam* ÆMILIANUS [b] *in Mœſia imperator effectus eſt: contra quem ambo profecti, apud* [3] *Interamnam ab exercitu ſuo cæduntur, anno ætatis pater* [4] *ſeptimo circiter & qua-* 45

SCHOTTI.

1 VIRIUS] Lege VIBIUS ex antiquis nummis, in quibus eſt, C. VIBIUS TREBONIANUS GALLUS AUG.

2 *Peſtil. conſumtus*] Qua ſola Imperium horum inſigne, ad ultionem cædis Chriſtianorum à Decio factæ. Oroſius VII. cap. XXI. & XXII. Zonaras II. Annali. Eutrop. IX. & Euſebius Chronicis, qui & Cypriani libellum laudat De mortalitate (ſic enim vocat δυσφημίας vitandæ cauſſa pro peſtilentia) temporis hujus occaſione conſcriptum; qui hodieque in manibus eſt.

3 *Interamnem*] Habet Baſil. & Auguſt. Mox *menſe quarto dominatus* generandi caſu, Pithœi cod. Et inf. ſic legit, *Apud Spoletum, ſive inter Ocriculum Narniamque & urbem Romam*, &c. reliqua deſunt. Cujacii cum vulg. conſentit. Rurſus; *Tribus minus quinquaginta* M. SS. o. pro quo vulgati *quatuor minus quinque*.

4 *Septimo circiter*] Veron. *ſeptimo circ. &* LX. niſi fortè tranſpoſitæ litteræ, ut fit, à XL. adeò impedita omnia: ſed in ætate non tanti eſt: de Imperii annis ſingulorum magis laborandum, ut quà fieri poteſt, temporum ſeries conſtet.

VINETI.

a *Virius Gallus.*] Pro *Virius* habet *Valerius*, antiquus liber. *Vibium* Pomponius Lætus vocat. Hunc autem Gallum Eutropius & Oroſius *Gallum Hoſtilianum* appellant.

PERPENNAM verò, ſive *Perpernam, Hoſtilianum*, aliunde non novi.

b *In Mœſia*] Ita diphthongum ſecundam habuit hoc nomen regionis, in vetuſto codice. Græci *Myſiam* appellant, ut alibi oſtendimus.

& quadrageſimo: creati [c] *in inſula Meninge, quæ nunc Girba dicitur.* Æmilianus *verò menſes quatuor*

dominatus, apud Spoletium, ſive pontem, quem ab ejus cæde Sanguinarium accepiſſe nomen ferunt, inter Ocriculum, Narniamque, [Spoletium] & urbem Romam regione media poſitum. Fuit autem genere Maurus, pugnax, nec tamen præceps. Vixit annis [d] *quatuor minus, quinquaginta.*

46 [1] Licinius Valerianus *cognomento* Colo-

SCHOTTI.

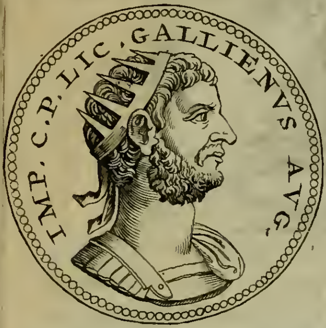
1 *Licinius*] *Lucinius* Cujacii ſcriptus codex, ut & ſup. 44. num.

VINETI.

c *In inſula Meninge*] Hæc Lotophagorum inſula, nomen Girbæ adhuc retinuit.

d *Quatuor minus quinquaginta*] Liber membraneus, *annos* III. *minus* L. hoc eſt annos, tribus minus, quinquaginta.

COLOBIUS, *imperavit annos quindecim, parentibus ortus ſplendidiſſimis, ſtolidus tamen & multum iners, neque ad uſum aliquem* [2] *publici officii, conſilio ſeu geſtis ac-*

commodatus. Hic filium ſuum GALLIENUM *Auguſtum fecit, Gallienique filium* CORNELIUM VALERIANUM *Cæſarem. His imperantibus* REGILLIANUS *in Mœſia:* CASSIUS, LABIENUS, POSTUMUS *in Gallia, Gallieni filio interfecto, imperatores effecti ſunt. Pari modo* ÆLIANUS [a] *apud Moguntiacum, in Ægypto* ÆMILIANUS, *apud Macedonas* VALENS, *Mediolani* AUREOLUS *dominatum invaſere.* [3] *Valerianus verò in Meſopotamia bellum gerens, à Sapore Perſarum rege ſuperatus, mox etiam captus, apud Parthos ignobili ſervitute conſenuit. Nam quamdiu vixit, rex ejuſdem provinciæ incurvato eo pedem cervicibus ejus imponens, equum conſcendere ſolitus erat.*

†GAL-

SCHOTTI.

2 *Publici officii*] Excuſi tres: *ad uſum aliquem publicum officio, conſilio.* Trebellius autem Pollio contrà, nobili ſtirpe ortum, moribus laudatis, &c.

3 *Valerianus in Meſopot.*] Rurſus Eutropiana ſunt. De xxx. Tyrannis, quorum plerique hic nominantur, Trebell. Pollio legendus.

VINETI.

a *Apud Moguntiacum, in Ægypto*] Sic vetus codex. Quem locum indocti ad hunc modum corruperant *apud Moguntiam, cum in Ægypto.* Reſtituimus & in Eutropii breviario corruptum nomen.

47 † GALLIENUS *quidem in locum Cornelii filii ſui* [1] SALONI[A]NUM *alterum filium ſubrogavit, amori diverſo pellicum deditus, Saloninæ conjugis, & concubinæ, quam per pactionem conceſſa parte ſuperioris Pannoniæ, à patre Marcomannorum rege matrimonii ſpecie ſuſceperat,* [a] PIPAM *nomine. Noviſſimè adverſus* AUREOLUM *profectus eſt. Quem cùm apud pontem, qui ex ejus nomine Aureolus appellatur, obtentum detruſumque Mediolanum obſedit, ejuſdem* [2] *Aureoli commento à ſuis interiit. Regnavit annos quindecim, cum patre ſeptem, [&] ſolus octo. Vixit annos quinquaginta.*

[a] CLAU-

SCHOTTI.

1 *Salonianum*] *Saloninum* Pollio: ſic dictus vel quòd apud Salonas natus eſſet, vel à matre Salonina: quin & Piparam concubinam nominat: Victor noſter *Pipam* conciſè, abſque litura.

2 *Aureoli commento*] Quali, explicat Victor ipſe, unde hæc ſunt: diverſa verò Trebellius Pollio in Gallienis immiſſis à Martiano, & Cecropio Delmatarum duce percuſſoribus interemtus circa Mediolanum.

VINETI.

a *P.pam nomine*] *Pipiam* habebat vetus codex: eandemque vocat *Piparam* Trebellius Pollio.

[a] CLAUDIUS *imperavit* [1] *annis duobus. Hunc* 48
plerique putant Gordiano ſatum, [2] *dum adoleſcens à muliere matura inſtitueretur ad uxorem. Hic Claudius Gallieni morientis ſententia imperator deſignatus: ad quem Ticini poſitum per Gallonium Baſilium indumenta regia direxerat. extinctoque à ſuis Aureolo,* [3] *receptis legionibus adverſum aciem Alamannorum haud procul à lacu Benaco dimicans, tantam multitudinem fudit, ut ægrè pars dimidia ſuperfuerit. His diebus Victorinus regnum cepit. Claudius verò, cùm ex fatalibus libris, quos inſpici præceperat, cognoviſſet ſententiæ in ſenatu dicendæ primi morte remedium deſiderari, Pomponio Baſſo, qui tunc erat, ſe offerente, ipſe vitam ſuam, haud paſſus reſponſa fruſtrari, dono Reipublicæ dedit, præfatus neminem tanti ordinis primas habere niſi ipſum imperatorem. Ea res ſic erat cunctis grata,*

SCHOTTI.

1 *Annis duobus*] Veron. diſertim *annum unum, menſibus* IX.

2 *Dum adoleſcens à muliere*] Cratandri & Gryphii codd. *dum ab Licenſa muliere.* Auguſt. editio, *dum alii Licenſa mul.* fortè corruptè pro *à Licenſa.* Hic mihi aqua hæret: nam morem inſtituendi ad uxorem apud antiquiorem auctorem legere non memini. Paullus enim Diaconus hinc exſcripſit.

3 *Receptis regionibus*] Qui me audiet, ita reponet, *rec. legionibus adv. gentem Germ.* Sic enim M. SS. & Veron. vulg. omn. *regionibus, &, aciem.*

VINETI.

a CLAUDIUS *imperavit annis* II.] Pro his II. annis, vetus codex habet, *annum unum, menſibus novem.* Quo modo ſcribitur apud Caſſiodorum.

grata, ut non divi vocabulum modò, ſed ex auro ſtatuam prope ipſum Jovis ſimulacrum, atque in curiæ[4] *imaginem auream proceres ſacraverint.*

49 *Huic ſucceſſit frater ejus* QUINTILLUS. *Is paucis diebus imperium tenens, interemtus eſt.*

AURELIANUS *genitus patre mediocri, &, ut quidam ferunt, Aurelii clariſſimi ſenatoris colono inter Daciam & Macedoniam, imperavit annis quinque, menſibus ſex. Iſte haud diſſimilis fuit Magno Alexandro, ſeu Cæſari dictatori. Nam*[1] *Romanum orbem triennio ab invaſoribus receptavit: cum*[2] *Alexander annis tredecim per victorias ingentes ad Indiam pervenerit: & Cajus Cæſar decennio ſubjecerit Gallos, adverſum cives quadriennio con-*

SCHOTTI.

4 *Imaginem auream*] Clypeum aureum vocant ſummo conſenſu Pollio, Eutropius, Oroſius. His quoque frater ejus *Quinctilius*, ut & in M. SS. vocatur: Trebellio verò Pollioni triſyllabus eſt.

1 *Romanum orbem*] Sic emendavi auctoribus libb. & Vopiſco. *Romanum urbem*, quod hactenus legebatur, concoquere non poſſum. Terminos enim & limites propagati Imperii ſignificat. Sup. *annum* pro *annis quinque* exemplar unum M. S.

2 *Alex. annos tredecim*] Veron. *Annis vix* x. Curtium vide, & de Græcis Plutar. & Arrianum, qui lib. VII. regnaſſe ait A. XII. M. VIII. Viceſimo enim anno regnum arripuit, tertio & triceſimo exſtinctus. Cicero Philipp. V. & Oroſ. III. lib. cap. 23. Inf. non diſplicet legi *ſubegerit* vett. libris auctoribus, qui mox *Septiminus Imperator* præferunt. Rurſum *victos*: vulgati *victor*, & pòſt paullò *viſebatur*.

congreſſus. Iſte in Italia tribus prœliis victor fuit, apud Placentiam, juxta amnem Metaurum ac fanum Fortunæ, poſtremò Ticinenſibus [in] campis. Hujus tempore apud Delmatas Septimius imperator effectus, mox à ſuis obtruncatur. Hoc tempore in urbe Roma monetarii rebellarunt, quos Aurelianus victor ultima crudelitate compeſcuit.
† *Iſte primus apud Romanos* DIADEMA *capiti innexuit: gemmiſque, & aurata omni veſte, quod adhuc ferè incognitum Romanis moribus videbatur, uſus eſt. Hic muris validioribus & laxioribus Urbem ſepſit. Porcinæ carnis uſum populo inſtituit. Hic Tetricum, qui imperator ab exercitu in Galliis effectus fuerat, correctorem Lucaniæ provexit,* [1] *aſpergens hominem eleganti joco, Sublimius habendum regere aliquam Italiæ partem, quàm trans Alpes regnare. Noviſſimè* [2] *fraude ſervi ſui, qui ad quoſdam militares viros amicos ipſius,* [3] *nomina pertulit annotata, falſo manum ejus imitatus, tamquàm Aurelianus ipſos pararet occidere, ab iiſdem interfectus eſt [in] itineris medio, quod inter Conſtantinopolim & Heracliam eſt. Fuit ſævus & ſanguinarius, & trux omni tempore, etiam filii ſororis interfector. Hoc tempore* [a] *ſeptem menſibus interregni ſpecies evenit.* 50.

TACI-

SCHOTTI.

1 *Aſpergens hominem*] Veron. *aſſerens hominem eleganti loco*; perperam fortè pro joco. Diverſum Cæſaris de ſe dictum exſtat, Malle ſe in Alpium opidulo primum eſſe, quàm Romæ ſecundum. Plutarch. Ceterùm de *Correctura* quædam ad Victorem diximus, quibus adde l. de omnibus D. de offic. præſid. & l. unic. C. ut omnibus jud.

2 *Fraude ſervi ſui*] Eutropiana ſunt ad verbum uſque ad Florianum ferè, quem cum hac Epitoma comparandum cenſeo, ut conſarcinatoris induſtria vel audacia potius appareat: qua Victoris nomine auctoritateque, ſubditicium librum hactenus obtruſit.

3 *Nomina pert. annotata*] *Pertulit adnot.* abſque *nomina* M. SS. Vopiſcus, *breve nominum* appellat. Hinc *Breviarium* vox non inepta, Plinio, Suetonio in Auguſto cap. ult. Veſpaſian. cap. XXI. & Senecæ epiſt. XXXIX. uſitata.

VINETI.

a *Septem menſibus*] *ſex* tantùm Vopiſcus.

51 TACITUS *poſt hunc ſuſcepit imperium, vir egregiè moratus: qui ducenteſimo imperii die apud Tarſum febri moritur.*

Huic ſucceßit FLORIANUS. *Sed cùm magna pars* [1] *exercitus equitum, Probum militiæ peritum legiſſet, Florianus dierum ſexaginta quaſi per ludum imperio uſus, inciſis à ſemetipſo venis, effuſo ſanguine conſumtus eſt.*

PRO-

SCHOTTI.

1 *Exercitus equitum Probum*] Totidem pænè verbis hæc Vopiſcus Floriano : *τὸ equitum* tamen non comparet : *Probum*, inquit, *omnis exercitus legerat*, & vereor ne ſuperſit. Veron. enim & Cujacii lib. *Equitium Probum* nominat, neſcio quàm verè. Vopiſcus enim & numi vett. *Aurelium Valerium Probum* appellant; vulg. ferè omnes *Equitantium.* Lector viderit. Inf. certè in Valentiniano *Equitius* quidam nominatur, num. 70.

PROBUS *genitus patre agreſti, hortorum ſtudioſo,* 52
a [1] *Delmatio ſanguine, imperavit annos ſex. Iſte* SATURNINUM *in Oriente,* PROCULUM *&* BONOSUM *Agrippinæ imperatores effectos oppreſſit.* VINEAS *Gallos & Pannonios habere permiſit. Opere militari Almam montem apud Sirmium, & Aureum apud Mœſiam ſuperiorem, vineis conſevit. Hic Sirmii in turri ferrata occiditur.*

1 a CA-

SCHOTTI.

1 *Delmatio ſanguine*] M. SS. & Veron. *nomine.* Idem Vopiſcus quinque dumtaxat annos attribuit: qui & de his Tyrannis, ut & Firmo legendus. Inf. pro *conſenuit, conſeruit* M. SS. & *Syrmio* iidem & Veron. vulg. *Sirmii* generandi caſu, & eum iῶτα, ut Græci. Herodianus lib. VII. Σίρμιον μεγίστην παιόνων πόλιν facit. *Almum* quoque montem vocat Eutropius, unde hæc verbotenus exſcripta.

VINETI.

a *Delmatio ſanguine*] Liber membraneus, *nomine* pro *ſanguine.* Sed alii *Maximum* vocant patrem Probi. Vide Flavium Vopiſcum.

53. ¹ a CARUS *Narbonæ natus imperavit annos duos. Iſte confeſtim* CARINUM *&* NUMERIANUM *Cæſares fecit. Hic apud Cteſiphonta ictu fulminis interiit.*

NUMERIANUS *quoque filius ejus, cùm oculorum dolore correptus [in] lecticula veheretur, impulſore Apro, qui*

SCHOTTI.

1 *Narbonæ natus*] Romæ alii, alii Mediolani, quidam in Illyrico aſſerunt: Vopiſcus. Sidonius verò Apollinaris in eleganti Narbonæ deſcriptione Narbonenſem quoque facit. Verſus ob venuſtatem non pigebit adſcribere.

Quid quòd Cæſaribus ferax creandis,
Felix prole virûm, ſimul dediſti
Natos cum genitore principantes?
Nam quis Perſidis expeditionem,
Aut victricia caſtra præteribit
Cari Principis, & perambulatum
Romanis legionibus Niphatem?
Tum cùm fulmine captus Imperator
Vitam fulminibus parem peregit.

VINETI.

a *Carus Narbonæ*] Poteſt & *Narbone* tertia inflexione legi.

qui ſocer ejus erat, per inſidias occiſus eſt. Cùm dolo occultaretur ipſius mors, quouſque APER *invadere poſſet imperium, fœtore cadaveris ſcelus eſt proditum. Hinc* SABINUS JULIANUS *invadens imperium, à Carino in campis Veronenſibus occiditur. Hic Carinus omnibus ſe ſceleribus inquinavit. Plurimos innoxios fictis criminibus occidit.* [2] *Matrimonia nobilium corrupit. Condiſcipulis quoque qui eum in auditorio verbi fatigatione taxaverunt, pernicioſus fuit. Ad extremum trucidatur ejus præcipuè tribuni dextera, cujus dicebatur conjugem polluiſſe.*

DIOCLETIANUS *Delmata,* [1] *Anulini ſenatoris libertinus, matre pariter atque opido nomine Dioclea, quorum vocabulis, donec imperium ſumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Grajum nomen in Romanum morem convertit, imperavit annis viginti quinque.* 54

SCHOTTI.

2 *Matrimonia nobilium*] *Nobilia* Eutrop. unde hæc ferè ad verbum, ut ſup. illa de Apro. Malim *Militum* ſi libb. auctores fierent ex Aur. Victore. Inf. *vel levi fatigatione taxaverant*, idem Eutropius.

1 *Anulini ſenatoris*] *Amilini* libri aliquot. Mentio Anulini cujuſdam ſup. num. 36. cum Laterano Cilone & Baſſo, ut Imp. Severi amiciſſimi. Mox *libertus* eſt in Veron. & *Charauſio* cum ſpiritu, ut & in M. SS. quibus uſus ſum, omn.

quinque. Is MAXIMIANUM *Auguſtum effecit.* CONSTANTIUM *&* GALERIUM MAXIMIANUM *cognomento* ARMENTARIUM, *Cæſares creavit, tradens Conſtantio* THEODORAM *Herculii Maximiani privignam abjecta uxore priori. Hoc tempore* [a] CARAUSIO *in Galliis,* ACHILLEUS *apud Ægyptum,* JULIANUS *in Italia imperatores effecti, diverſo exitu periere. E quibus Julianus acto per coſtas pugione, in ignem ſe abjecit. Diocletianus verò apud Nicomediam ſponte imperiales faſces relinquens, in propriis agris conſenuit. Qui dum ab Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogaretur, tamquam peſtem aliquam deteſtans, in hunc modum reſpondit, Utinam Salonæ poſſetis viſere* [2] *olera noſtris manibus inſtituta, profectò numquam iſtud tentandum judicaretis. Vixit annos ſexaginta octo, ex quibus* [3] *communi habitu propè novem egit. Morte conſumtus eſt, ut ſatis patuit, per formidinem voluntaria. Quippe cùm à Conſtantino atque Licinio vocatus*

SCHOTTI.

2 *Olera inſtituta*] Legi etiam poſſit *inſita*, ſi libb. M. SS. faverent. Cicero Catone dixit *dimenſa atque deſcripta*, de arboribus, quod è Xenophontis Oeconomico καταμεμετρημένον σοι καὶ διατεταγμένον converſum apparet.

3 *Comm. habitu*] Pro privatus, ut ad Victorem monui. *voluntariam* Pithœi ſcr. liber. & Veron.

VINETI.

a *Carauſio in Galliis*] Apud alios rectus eſt *Carauſius*.

tus ad feſta nuptiarum, per ſenectam, quo minus intereſſe valeret, excuſaviſſet, reſcriptis minacibus acceptis, quibus increpabatur Maxentio faviſſe, ac Maximino favere, ſuſpectans necem dedecoroſam, venenum dicitur hauſiſſe.

✝ *His diebus* CONSTANTIUS *Conſtantini pater,* 55
atque ARMENTARIUS *Cæſares, Auguſti appellantur, creatis Cæſaribus,* SEVERO *per Italiam,*

MAXIMINO *Galerii ſororis filio per Orientem: eodemque tempore* CONSTANTINUS *Cæſar efficitur.* MAXENTIUS *imperator in villa ſex millibus ab urbe diſcreta, [a] itinere Lavicano: dehinc* LICINIUS

VINETI.

a *Itinere Lavicano*] Quam & per b, viam *Labicanam* appellatam reperies.

NIUS *Auguſtus efficitur : parique modo* ALEXANDER *apud Carthaginem imperator fit : ſimilique modo* VALENS *imperator creatur, quorum exitus iſte fuit.*

SEVERUS *ab Herculio Maximiano Romæ* [1] *ad tres tabernas exſtinguitur : funuſque ejus Gallieni ſepulcro infertur : quod ab Urbe abeſt per Appiam millibus novem.* GALERIUS MAXIMIANUS, *conſumtis genitalibus defecit.* MAXIMIANUS HERCULIUS *à Conſtantino apud Maßiliam obſeſſus, deinde captus, pœnas mortis genere poſtremo, fractis laqueo cervicibus luit.*
56 † ALEXANDER *à Conſtantini exercitu jugulatur.* MAXENTIUS *dum adverſus Conſtantinum congreditur, paulo ſuperius à ponte Milvio, in pontem navigiis compoſitum ab latere ingredi feſtinans, lapſu equi in profundum demerſus eſt : voratumque limo, pondere thoracis, corpus vix repertum.* [1] MAXIMINUS *apud Tarſum* *morte*

SCHOTTI.

1 *Ad tres tabernas*] Ita repoſui ex M. SS. & Veron. opt. *Romæ intra tabernas* Baſil. uterque, quòd aut numeris obſcurè ſcriptum repperiſſent III. vel quòd hæſitarent, ad utras, decem ne an tres tabernas accidiſſet. Romæ in ſexta regione à P. Victore x. tabernæ collocantur. Tres tabernæ à Sex. Rufo in regione Exquilina cum collegio Viminali, & x. tabernæ in regione Alta ſemita in libellis De region. urbis Romæ. Mox *ex urbe* iidem ſcr. libri. & inf. *pœnas dedit mortis g. p. f. l. cervicibus*. Pons verò *Molvius* in noſtris M. SS. in Salluſtii aliiſque *Mulvius*, & *egreditur* iidem: vulgò *congreditur*.

1 *Maximinus apud*] *Maximianus* q. libri malè impreſſerunt.

morte ſimplici periit. VALENS *à Licinio morte multatur. Fuerunt autem morum hujuſmodi.* AURELIUS MAXIMIANUS *cognomento* HERCULIUS *ferus natura, ardens libidine, conſiliis ſtolidus, ortu agreſti, Pannonioque. Nam etiam nunc haud longè Sirmio, eminet locus palatio ibidem conſtructo, ubi parentes ejus exercebant opera mercenaria. Ætate interiit ſexagenarius, annorum viginti imperator. Genuit ex Eutropia Syra muliere Maxentium, & Fauſtam conjugem Conſtantini: cujus patri Conſtantio tradiderat Theodoram privignam. Sed Maxentium ſuppoſitum ferunt arte muliebri, tenêre mariti animum laborantis auſpicio* [2] *praviſſimi cœpti à puero. Is Maximianus carus nulli umquam fuit, ne patri, aut ſocero quidem Galerio.* † GALERIUS *autem* 57
fuit (licet inculta agreſtique juſtitia) ſatis laudabilis, pulcer corpore, eximius & felix bellator, ortus parentibus agrariis, paſtor armentorum: unde ei cognomen ARMENTARIUS *fuit. Ortus Dacia Ripenſi, ibique ſepultus eſt: quem locum* [1] [a] *Romulianum ex vocabulo Romulæ matris appellarat. Is inſolenter affirmare auſus eſt, matrem more Olympiadis Alexandri Magni creatricis, compreſſam dracone ſemet concepiſſe.* GALERIUS MAXIMINUS *ſorore Armentarii progenitus, veroque nomine ante imperium* [b] DAZA *dictus, Cæſar quadriennio, dehinc per Orientem Auguſtus triennio fuit: ortu quidem atque inſtituto paſtorali, verùm ſapientiſſimi cujuſque, ac litteratorum cultor, ingenio quieto, vini avidior. Quo ebrius, quædam*

SCHOTTI.

2 *Praviſſimi cœpti*] *Gratiſſ. cœpti* Auguſtanus codex. M. SS. omn. *gratiſſimi partus cœpti à puero*, quomodo & Veron. Mox etiam *ſocio* perperam pro *ſocero*, ſcripſerant.

1 *Romulianum ex voc.*] Vulgati omnes *Romulianum etiam vocab.* M. SS. & Veron. *Romulianum ex vocabulo.*

VINETI.

a *Romulianum*] *Romulianam*, prima declinatione, vetus codex.

b *Daza dictus*] Sic *Daza* alia ex noſtris exemplaribus, alia *Dara*, alia *Daca*.

quædam corrupta mente aſpera jubebat: [2] *qui cùm pigeret factum, differri, quæ præcepiſſet, in tempus ſobrium, ac*
58 *matutinum ſtatuit.* † *Alexander fuit Phryx origine, ingenio timidus, inferior adverſus laborem vitio ſenectæ. His omnibus abſumtis, imperii jura penes Conſtantinum & Licinium devenere.*

CONSTANTINUS *Conſtantii imperatoris & Helenæ filius, imperavit annos triginta. Hic dum juvenculus à Galerio in urbe Roma religionis ſpecie obſes teneretur, fugam arripiens, atque ad fruſtrandos inſequentes,* [a] *publica jumenta,* [1] *quaqua iter ageret, interficiens, ad patrem*

SCHOTTI.

2 *Qui cùm pigeret facti, differri quæ præcepit*] Sic editi libb. *Quod cùm pig.* & mox *cepiſſet* pro *præcepiſſet* M. SS. duo Veron. verò *Quod cùm pigeret, factumque differri præcepiſſet in tempus.* Gemina ſunt quæ de Trajano refert Victor ipſe: *Vinolentiam*, inquit, *quo vitio, uti Nerva, angebatur, prudentia molliverat, curari vetans juſſa poſt longiores epulas.* Nec diſſimilia de Alexandro Magno referunt interfecto Clito, qui & Jove Ammone natum ſe putabat. Inf. *ſinctæ ætatis* amplius eſt in iiſdem, & pro *Conſtantii Imperatoris, Conſtantis* non rectè.

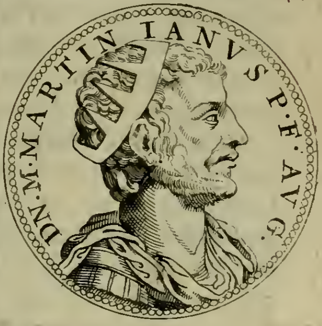
1 *Quaqua iter ageret*] Cujacii, Pithœi, & Veron. cod. *quaqua iter egerat interfecit, & ad patrem in Britanniam ſitum pervenit.* Floriac. *quibus iter egerat.* Hæc à Victore deſumta, ſi qui fortè comparare velit: niſi quòd *vitæ ultima agebant* legit. Porrò *Erocus Crocus* Alemannorum rex in M. SS. appellatur, & *idem* pro *item.* Ita perpetuò *Mediolanium* ſex ſyllabis ſcriptum repperi.

VINETI.

a *Publica jumenta*] Equos publicos curſui deputatos: ſicut idem, ut puto, Conſtantinus loquitur in titulo De curſu publico: qui eſt quinquageſimus primus libri duodecimi codicis

patrem in Britanniam pervenit: & fortè eiſdem diebus ibidem Conſtantium parentem fata ultima perurgebant. Quo mortuo, cunctis qui aderant annitentibus, ſed præcipuè Eroco Alamannorum rege, auxilii gratia Conſtantium comitato, imperium capit. Hic ſororem ſuam Conſtantiam Licinio Mediolanum accito conjungit: filiumque ſuum CRISPUM *nomine, ex Minervina concubina ſuſceptum, item Conſtantinum, iiſdem diebus natum opido Arelatenſi, Licinianumque Licinii filium, menſium ferè viginti, Cæſares effecit. † Verùm enimverò ut* IMPE- 59

RIA DIFFICILE CONCORDIAM CUSTODIUNT, [1] *diſſidium inter Licinium Conſtantinumque exoritur: primumque apud Cibalas juxta paludem* [a] *Hiulcam nomine, Conſtantino nocte caſtra Licinii irrumpente, Licinius fugam petiit: Byzantiumque fuga volucri pervenit. Ibi* MARTINIANUM *officiorum magiſtrum Cæſarem creat. Dehinc Conſtantinus acie potior*

SCHOTTI.

1 *Diſſidium*] *Diſcidium* diſertim M. SS. de cujus vocis elegantia Gab. Faërnus ad Terentium. Veron. *diſcordia* excuſum habet, ut *concordiæ* altera ex parte reſpondeat. Auguſt. lib. ſup. *Difficile cum concordia cuſtodiuntur:* non malè. Sic *Liciniumque* corruptè Gryphius, pro *Licinianumque.*

VINETI.

codicis Juſtiniani: & quos appellare diſpoſitos equos videtur Titus Livius libro triceſimo ſeptimo.

a *Hiulcam nomine*] *Vulcam*, vetus exemplar.

tior apud Bithyniam adegit Licinium pacta ſalute indumentum regium offerre per uxorem. Inde Theſſalonicam miſſum, paullò pòſt eum Martianumque jugulari jubet. Hic Licinius annum dominationis ferè [b] [2] *poſt quintumdecimum, vitæ proximè ſexageſimum, occiditur. avaritiæ cupidine omnium peſſimus, neque alienus à luxu venerio, aſper admodum, haud mediocriter impatiens: infeſtus litteris: quas per inſcitiam immodicam, virus ac peſtem publicam nominabat, præcipuè forenſem induſtriam.* [3] *Agraribus planè, ac ruſticantibus, quia ab eo genere ortus altuſque erat, ſatis utilis: ac militiæ cuſtos ad veterum inſtituta ſeveriſſimus.* SPADONUM & AULICORUM *omnium vehemens domitor, tineas ſoriceſque palatii eos appellans.*

60 † *At Conſtantinus obtento totius* [1] *Romani imperii, mira bellorum felicitate, regimine,* [2] *Fauſta conjuge, ut putant, ſuggerente, Criſpum filium necari jubet. Dehinc uxorem ſuam Fauſtam in balneas ardentes conjectam interemit, cùm eum mater Helena dolore nimio nepotis increparet.* [3] *Fuit verò ultrà quàm æſtimari poteſt, laudis avidus.*

SCHOTTI.

2 *Poſt quintum decimum*] *Quartum decimum* Veron. & M.SS. Rurſus *occidit* pro *occiditur*, & *venerio* per jota, ut *ætherio*: quod antiquarii jam pridem ex M. SS. & lapp, litteratis monuerunt. Auguſt. tamen codex *luxu ventris* præfert.

3 *Agraribus*] Horrida vox & agreſtis, qua offenſus Frobenius, *Agrariis* impreſſit. Mox Veron. *quòd ab eo genere ortus auctuſque erat*, pro *altuſque*. Pithœi codex *alituſque*.

1 *Rom. imperii*] τὸ *imperii* afuit à Cujacii & Pithœi libb. Floriac. *Romaniæ mira felic.* ſcripſit.

2 *Fauſta conjuge ſugger.*] Apollinaris lib. v. epiſt. IIX. *Non figuratius Conſtantini domum vitamque videtur vel pupugiſſe verſu gemello Conſul Albanus vel momordiſſe diſticho tali clam Palatinis foribus appenſo:*

Saturni aurea ſæcla quis requirat?
Sunt hæc gemmea ſed Neroniana.

Quia ſcilicet prædictus Auguſtus iiſdem ferè temporibus exſtinxerat conjugem Fauſtam calore balnei; filium Criſpum frigore veneni.

3 *Fuit verò*] Editio Veron. ad matrem refert: *Fuit verò mater ultra laudis avida.* Idem lib. *multis ædibus*, inf.

VINETI.

b *Poſt* XIIII. *poſt quintumdecimum*, ſcribit vetus codex.

avidus. Hic Trajanum herbam[4] [a] *parietariam ob titulos multos ædibus inſcriptos, appellare, ſolitus erat. Hic pontem in Danubio conſtruxit. Habitum regium gemmis, & caput exornans perpetuo diademate. Commodiſſimus tamen rebus multis fuit:* CALUMNIAS *ſedare legibus ſeveriſſimis: nutrire artes bonas, præcipuè* [5] STUDIA LITTERARUM: *legere ipſe, ſcribere, meditari, audire legationes, & querimonias provinciarum.* † *Cumque* 61
liberis filioque fratris Delmatio, Cæſaribus confirmatis, tres & ſexaginta annos vixiſſet, ex quibus dimidios ita, ut tredecim ſolus imperaret, morbo conſumtus eſt. Irriſor potius quàm blandus. Unde proverbio vulgari, [a] *Trachala decem annis præſtantiſſimus, duodecim ſequentibus latro, decem noviſſimis pupillus, ob profuſiones immodicas nominatus. Corpus ſepultum in Byzantio, Conſtantinopoli dicta. Quo mortuo, Delmatius militum vi necatur. Ita ad tres orbis Romani dominatio redacta eſt,* [1] *Conſtantinum, & Conſtantium, ac Conſtantem filios Conſtantini.*

Hi

SCHOTTI.

4 *Parietariam*] *Parietinam* Amm. Marcellinus lib. XXVII.

5 *Studia litterarum*] *Studia* deeſt in Veron. qui mox *pronunciare* pro *provinciarum* legit: non placet.

1 *Conſtantinum &*] Auferendi caſu M. SS. & vulg. aliquot, *ita ad tres redacta dominatio eſt orbis Romani: Conſtantino & Conſtantio ac Conſtante filiis:* quàm rectè ipſi viderint: & mox *Delmatius Trachiam*, ut & Veron.

VINETI.

a *Parietariam*] *Parietinam*, liber Caſſiani.

a *Tracala decem*] In aliquibus exemplaribus aſpirat mediam ſyllabam *Trachala*, ſicut apud Feſtum *Trachali.* Decem autem anni, & duodecim, & decem videntur eſſe triginta duo anni hujus imperii: qui triginta ſolùm ſuprà numerati ſunt. Sed hîc variant & auctores & exemplaria, ſicut monuimus in commentario Eutropii.

Hi ſinguli has partes regendas habuerunt: Constantinus *junior cuncta trans Alpes:* Constantius *à freto Propontidis, Aſiam atque Orientem:* Constans *Illyricum, Italiamque, & Africam, Delmatiam, Thraciam, Macedoniamque, & Achajam:* [a] Anibalianus *Delmatii Cæſaris conſanguineus, Armeniam, nationeſque circumſocias.*

62 *Interim ob Italiæ, Africæque jus diſſentire ſtatim Conſtantinus, & Conſtans* [1] [*cœperunt.*] *Conſtantinus latrocinii ſpecie dum incautus, fœdeque temulentus in aliena irruit,*

SCHOTTI.

1 *Cœperunt*] Supereſt ex M. SS. & Veron. ut illud inf. *ductus*.

VINETI.

a *Anniballianus*] Scribitur & *Anibalianus* neutra geminata conſonante:

ruit, obtruncatus eſt, projectuſque in fluvium, cui nomen Alſa eſt, non longè ab Aquileia. Conſtans verò venandi cupidine [ductus] dum per ſilvas ſaltuſque erraret, conſpiravere aliquanti militares in ejus necem, auctoribus Chreſtio [a] *& Marcellino, ſimulque Magnentio: qui ubi patrandi negotii dies placuit, Marcellinus natalem filii ſimulans, pleroſque ad cenam rogat. Itaque in multam noctem convivio celebrato,* MAGNENTIUS *quaſi ad* [2] *ventris ſecreta ſecedens, habitum venerabilem capit. Ea re cognita, Conſtans fugere conatus, apud Helenam opidum Pyrenæo proximum, à Gaiſone cum lectiſſimis miſſo interficitur anno tertiodecimo Auguſtæ dominationis (nam Cæſar triennio fuerat) ævi ſeptimo viceſimoque. Hic fuit debilis pedibus manibuſque, articulorum dolore: fortunatus cæli temperie, fructuum proventu, nulla à Barbaris formidine: quæ profectò majora fierent, ſi provinciarum rectores non pretio, ſed judicio provexiſſet. † Hujus morte co-* 63
gnita, VETRANIO *magiſter militum imperium in Pannonia apud* [1] *Murſiam corripuit: quem Conſtantius non poſt multos dies regno exuit, grandævæ ætati non vitam modò, ſed etiam voluptarium otium concedens. Fuit autem propè ad ſtultitiam ſimpliciſſimus.*

CONSTANTIUS GALLUM *fratrem patruelem Cæſarem pronuntiat, ſororem Conſtantinam illi conjungens.* MAGNENTIUS *quoque* DECENTIUM *con-*

SCHOTTI.

2 *Ventris ſecreta*] *Solita* melius iidem. Sup. *officia naturalia* vocavit numero 37. mox *fuerint* pro *fierent* editi libb.

1 *Murſiam*] *Murtium* alii. & mox *grandævo ætate*. Sup. *proditis* pro *perditis* Jac. Cujacii ſcr. liber.

VINETI.

ſonante: habetque A pro I alicubi in ſecunda ſyllaba nomen hoc.

a *Et Marcellino*] Pro tetraſyllabo triſyllabus eſt *Marcellus* hic in antiquo libro.

conſanguineum ſuum trans Alpes Cæſarem creavit. His diebus Romæ NEPOTIANUS *Eutropiæ Conſtantini ſororis filius, hortantibus perditis, Auguſti nomen rapit: quem octavo die viceſimoque Magnentius oppreſſit. Hoc tempore Conſtantius cum Magnentio apud Murſiam dimicans vicit. In quo bello* [2] *pæne numquam amplius Romanæ conſumtæ ſunt vires, totiuſque imperii fortunæ peſſumdatæ. Dehinc cùm ſe Magnentius in Italiam recepiſſet, apud* [3] *Ticinum plures fudit; incautius, &, ut in victoria ſolet, audacius perſequentes. Nec multo pòſt apud Lugdunum coanguſtatus, gladio occultè proviſo, ictum pulſu parietis juvans, transfoſſo latere; ut erat vaſti corporis, vulnere, naribuſque & ore cruorem effundens; menſe* [4] *imperii quadrageſimo ſecundo, ætatis anno propè quinquageſimo, ex-*
64 *ſpiravit.* † *Ortus parentibus barbaris, qui Galliam inhabitant. legendi ſtudio promtus, ſermonis acer, animi tumidi, & immodicè timidus: artifex tamen ad occultandam audacia*

SCHOTTI.

2. *Penè nuſquam*] Ita M. SS. Veron. *in quo bello, nuſquam amplius, Romanæ conſ. ſ. v. t. que. imp. fartunis peſſumdata.*

3 *Ticinum*] Tres editi *Thicanum,* & pòſt *pulſi parietis.*

4 *Imperii* XLII.] Veron. *Imperii quadrageſimo, ætatis propè quinque anno exſpiravit.* Pithœanus codex, Floriac. & Cujacii, *ætatis prope quinquaginta annos exſpir.* Mox τὸ *barbaris* omiſſum in libris typo notatis, ab iis fortaſſe qui barbaros ſe vocari moleſtè ferrent.

audaciæ ſpecie formidinem. Ejus morte [1] *Decentius laqueo faſciæ ad collum poſito, vitam finivit. Hoc tempore Gallus Cæſar à Conſtantio occiditur. Imperavit* [a] *annos tres.* SILVANUS *imperator effectus, die imperii viceſimo octavo perimitur. Fuit ingenio blandiſſimus. Quamquam barbaro patre genitus, tamen inſtitutione Romana*

ſatis cultus & patiens. ✝ CONSTANTIUS CLAUDIUM JULIANUM, *fratrem Galli, honore Cæſaris aſſumit, annos natum ferè tres atque viginti. Iſte in* [1] *campis Argentoratenſibus apud Gallias, cum paucis militibus, infinitas hoſtium copias delevit.* [2] *Stabant acervi montium* 65

SCHOTTI.

1 *Decentius laqueo*] Rectius M. SS. *Dec. laqueo faſcia compoſito:* quomodo & Veron. Pòſt paullo *annos* IIII. præferunt, ut edit. ferè omnes : quæ lectio præterquam quòd M. S. S. auctoritate nitatur, etiam Ammiano Marcellino extremo XIV. probatur. Non me fugit Vinetum lectionem mutaſſe.

1 *Campis Argentorat. apud Gallias*] Eos etiam in Gallia collocat Auſonius, Moſella : *Æquavit Latias ubi quondam Gallia Cannas.* quòd ſint citra Ellum fluvium, ubi terminatur Gallia Sequanica. Marcellinus: *Argentoratus barbaricis cladibus nota.*

2 *Stabant acervi*] Ex Ammiano Marcellino lib.XVI. extr. *Ceciderunt,* inquit, *in hac pugna Romani quidem* CCXLIII. *Rectoris verò quatuor : ex Alemannis ſex millia corporum ſunt inventa in campis conſtrata, & inæſtimabiles mortuorum acervi per undas fluminis ferebantur.*

VINETI.

a *Annis quatuor*] *Annos tres,* antiquus liber. Scribit in chronicis Hieronymus, Gallum fuiſſe creatum Cæſarem, anno Chriſti trecenteſimo quinquageſimo ſeptimo, & interfectum trecenteſimo quinquageſimo nono.

montium ſimiles : fluebat cruor fluminum modo, captus a *rex nobilis* [4] *Chonodomarius : fuſi omnes optimates : redditus limes Romanæ poſſeſſionis : ac poſtmodum cum Alamannis dimicans, potentiſſimum eorum regem Badomarium cepit. Hic à militibus Gallicanis Auguſtus pronuntiatur.* [4] *Hunc Conſtantius urgere legationibus, ut in ſtatum nomenque priſtinum revertatur. Julianus mandatis mollioribus refert ſe ſub nomine celſi imperii multo officio-*
66 *ſius pariturum.* † *Hinc Conſtantius magis magiſque ardens dolore, atque, ut erat talium impatiens, in radicibus Tauri montis* [1] *apud Mopſocrenen febri acerrima, quam indignatio nimia vigiliis augebat, interiit anno ævi quarto & quadrageſimo, imperii nono atque triceſimo, verùm Auguſtus quarto viceſimoque : octo ſolus, cum fratribus atque Magnentio ſedecim, quindecim Cæſar. Felix bellis civilibus, externis lacrymabilis : mirus artifex in ſagittis: à cibo, vinoque & ſomno* [2] *multum [in] temperans. patiens*

SCHOTTI.

3 *Chonodomarius*] *Nodomarius* noſtri quoque M. SS. Veron. & Auguſtanus codex : Marcellino *Gundomadus* eſt lib. XIIII. Alter *Baldomarius* pentaſyllabus iiſdem libb. Ammiano *Vadomarius*. Mox *urguere* ſcribunt M. SS. ut inf. 67. Sic dixit Auſonius ad Pontium Paulinum :

Occidui me ripa Tagi, me Punica lædit
Barcino : me bimaris juga ninguida Pirenæi.

4 *Hic Conſtantius*] *Hunc* Veron. M. SS. *Hinc* melius. & inf. *His*. Malè qui hæc à ſuperioribus, ut aliàs ſæpè, titulo quodam diviſerunt, *Iulianus mandatis moll.* cohærent enim cum prioribus. Pòſt, *reverti* Veron. abſque *ut*.

1 *Apud Mopſocrenem*] Amm. Marcellinus lib. XXI. *Petiit per vias difficiles Myandam Ciliciæ ultimam hac pertingentibus ſtationem, ſub Tauri montis radicibus poſitam.* Sic enim Rob. Stephani editio : Gryphii verò longè integrior *Mopſueſtiam*. Idem imperii vitæque anno quadrageſimo & menſibus paucis extinctum ſcribit.

2 *Multum intemperans*] *Temperans* M. SS. & Veron. & certè confirmatur ea lectio Ammiani hiſtorica narratione lib. XXC. Similem locum ſup. in Auguſto emendavi num. 4. *multum abſtinens*.

VINETI.

a *Rex nobilis Chonodomarius*] *Nodomarius*, Caſſiani & Gryphii Lugdunenſis typographi exemplaria. BADOMARIUS vero, *Baldomarus* eſt in membraneo codice, quatuor tantum ſyllabis, ſed l inter a & d interjecta. Eundem Ammianus Marcellinus libro quartodecimo & viceſimo ſexto & alibi pentaſyllabum facit : ſed *Vadomarium* v pro B ſcribit.

tiens laboris, facundiæ cupidus: quam cùm aſſequi tarditate ingenii non poſſet, aliis invidebat. Spadonum, aulicorumque amori deditus, & uxorum: quibus contentus, nulla libidine tranſverſa, aut injuſta polluebatur. Sed ex conjugibus, quas plurimas ſortitus eſt, præcipuè Euſebiam dilexit, decoram quidem, verùm [a] *per* [3] *Amantias, & Gorgonias, & alia importuna miniſteria vexantem famam viri contrà, quàm* FEMINIS MODESTIORIBUS *mos eſt:* [4] *quarum ſæpe præcepta maritos juvant. Namque ut ceteras omittam, Pompeia Plotina, incredibile dictu eſt, quanto auxerit gloriam Trajani: cujus procuratores cùm provincias calumniis agitarent, adeò ut unus ex iis diceretur* [5] *locupletum quemque ita convenire: Quæ habes [ad menſam?] alter, Unde habes? tertius, Pone quæ habe: illa conjugem corripuit: atque increpans, quòd laudis eſſet incurioſus; talem reddidit, ut poſtea exactiones* [6] *improbans & deteſtans,* FISCUM LIENEM *vocaret,* [7] *quod eo creſcente, artus reliqui tabeſcant.* † *Igitur* 67

SCHOTTI.

3 *Amantias*] *Adamantias* M.SS. & Veron. codex longè optimus.

4 *Quantum ſæpe*] In eandem ſententiam Amm. Marcellinus initio lib. XIV. de Conſtantii credo uxore loquens, ſtimulos admovente: cùm virum potiùs lenitate feminea ad veritatis humanitatiſque viam reducere, utilia ſuadendo deberet.

5 *Locupl. quemque*] *Locupletiſſimum quemque* Veron. & mox duæ voces *ad menſam*, non huc pertinent. Relegandæ igitur: abſunt enim in M. SS. & Veron. qui *quare habes? alter unde habes: tertius pone quod habes* præferunt. Rurſum, *laudis ſuæ incurioſus.*

6 *Improbans & deteſtans*] *Exact. improbas deteſtans* Veron. & ſcr. libb. Vidi qui *auctiones* excuderant. Inde: *quod ea creſcente, artus reliqui tabeſcunt.*

7 *Quòd eo creſc.*] Sic fiſco diteſcente exhauritur Reſpub. Aliam etiam cauſſam repperiſſe videor, quòd quemadmodum ſpleneticis lien ſeditionem facit in præcordiis, utar enim Plautinis: ita & bella civilia ſeditioneſque ex fiſci incremento naſcuntur. Hinc cinctos lienoſos incedere utile eſſe dixit Ariſtoteles lib. III. De partibus animalium: quòd atræ bilis lien, ut hepar ſanguinis ſit conceptaculum: hic in dextro, ille in ſiniſtro latere. Plautus Caſina:

Perii, cor lienoſum opinor habeo,
jamdudum ſalit:

De

VINETI.

a *Per Amantias*] Antiquus liber *per Adamantias.*

tur Julianus redacta ad unum ſe orbis Romani curatione, gloriæ nimis cupidus, in Perſas proficiſcitur. Illic à transfuga quodam in inſidias deductus, cùm eum hinc inde Parthi urgerent, [1] *è caſtris jam poſitis, arrepto tantùm clypeo procurrit. Cumque inconſulto ardore nititur ordines ad prœlium componere, ab uno ex hoſtibus & quidem fugiente, conto percutitur. Relatuſque in tabernaculum, rurſuſque ad hortandos ſuos egreſſus, paulatim ſanguine vacuatus, circa noctis ferè medium defecit, præfatus, conſultò ſeſe de imperio nihil mandare, ne, uti ſolet, in multitudine diſcrepantibus ſtudiis* [2] *amicorum, ex invidia reipublicæ,* DISCORDIA EXERCITUS *periculum pararet. Fuerat in eo litterarum ac negotiorum ingens ſcientia.* [3] *Æquaverat philoſophos, & Græcorum ſapientiſſimos. Uſu promtior corporis, quàm validior quidem, ſed brevis fuit. Hæc minuebat quarundam rerum neglectus modus. Cupido laudis immodica: cultus numinum ſuperſtitioſus: audax plus, quàm* IMPERATOREM DECET: [4] *cui ſalus propria,*

SCHOTTI.

De labore pectus tundit. ----

Et Mercatore:

Perii, ſeditionem facit lien, occupat præcordia.

Rurſus Curcul. *Quaſi zona liene cinctus ambulo.* Mox, *Lien necat; renes dolent.* Et *lien dirrectus eſt.* PA. *ambula, id lieni optimum eſt.* Laudata igitur non immeritò vox Pertinacis Imp. *Sanctius eſt,* inquit, *P. C. inopem Remp. obtinere, quàm ad divitiarum cumulum per diſcriminum atque dedecorum veſtigia pervenire.* Plinius Junior in aureo illo Panegyrico de fiſco quædam. Non enim vacat, nec ſi vacaret, liberet, campum illum ingredi.

1 *E caſtris jam poſitis*] Veron. *urgerent, armis jam poſitis:* mox *ad prœlium* in eodem deficit. & in M.S. uno *inſulto* pro *inconſulto.* Fortè *inſulſo* repererat librarius. nihil tamen demuto.

2 *Amicorum, &c.*] M. SS. *amico ex invidia rei p̄ diſc.* Veron. apertius, *diſcrep. ſtudiis amico ex invidia reipub. diſcordiam exercitus periculum pararet.* Editi tres, *ex invidia rei p̄ diſcordia exercitus periculum pararet.* Factum erat fortè ex *rei p̄* Reipub. Hinc lectionum varietas, de qua eruditus lector arbitrabitur.

3 *Æquaverat*] Veron. & M. SS. *eo juverat*, ut cum præcedenti cohæreat. Baſil. duo *eo juvaverat* ediderunt. Mox pro *quàm validior* ſcr. libri & Veron. *quo validus*, vulg. omnes *quàm validus.*

4 *Cui ſalus propria*] Amm. lib. XIX. *Nec enim abnuimus ſalutem legitimi principis propugnatoris bonorum & defenſoris, unde ſalus quæritur aliis conſociato ſtudio inveniri debere.*

propria, cùm ſemper ad ſecuritatem omnium, [5] *[tum] maximè in bello conſervanda eſt. Ita illum cupido gloriæ flagrantior pervicerat, ut neque terræmotu, neque pleriſque præſagiis, quibus vetabatur petere Perſidem, adductus ſit finem ponere ardori: ac ne noctu quidem viſus ingens globus cælo labi, diem belli cautum præſtiterit.*

JOVIANUS *genitus patre Varroniano,* [1] *incola agri* 68
Singidonenſis provinciæ Pannoniæ imperavit menſes octo. Ejus patri, cùm liberos crebros amitteret, præceptum ſomnio eſt, eum, qui jam inſtante uxoris partu edendus foret, diceret Jovianum. Hic fuit inſignis corpore, lætus ingenio, litterarum ſtudioſus. Hic [dum] à Perſide hieme aſpera mediaque Conſtantinopolim accelerans, cruditate ſtomachi, tectorio novi operis gravatus [eſſet] repentè interiit, annos gerens proximè quadraginta.

VA-

SCHOTTI.

5 *Tum maximè in bello*] Mallem *in bello maximè conſ. eſt*, abſque *tum*: ſic enim Veron. & M. SS. Pòſt, *abductus ſit* Auguſtan. codex. & inf. *cælo labi ante diem* Veron. & Floriac. & ſcr. libb. *cælo labiente diem*, Cujac. & Pithœanus. Unde Gryphius *cælo labente, diem*. Ceterùm de expeditione in Perſas Juliani vide Sex. Rufum extr. Breviario, qui in duobus M. SS. antiquiſſ. *Feſtus Dictator*, non *Sextus* appellatur: quod obiter monendum putavi.

1 *Incola agri Singidonenſis*] *Inſula* M. SS. Pithœi; Danielis verò *in ſolo agri Sigindonenſis*, quomodo ferè & Veron. qui mox *dicere* legit.

69 VALENTINIANUS *imperavit annos duodecim, minus diebus centum. Hujus pater Gratianus mediocri ſtirpe ortus apud Cibalas, Funarius appellatus eſt, eo quòd venalicium funem portanti quinque milites nequirent extorquere. Eo merito adſcitus in militiam, uſque ad præfecturæ prætorianæ potentiam conſcendit: ob cujus apud milites commendationem, Valentiniano imperium reſiſtenti*[1] *aggeritur. Hic Valentem conſanguineum ſuum ſibi ſocium in imperio adſcivit: ac demum Gratianum filium, necdum plenè puberem, hortatu ſocrus & uxoris Auguſtum creavit. Hic Valentinianus fuit vultu decens, ſollers ingenio, animo gravis, ſermone cultiſſimus.*[2] *Quamquam enim ad loquendum parcus, ſeverus, vehemens, infeſtus tamen vitiis, maximeque avaritiæ: cujus punitor ipſe fuit acer: & in iis*

quæ

SCHOTTI.

1 *Aggeritur*] Puto leg. *oggeritur*, quod in o. M. SS. & Ver. compareт.

2 *Quanquam enim*] *Quamquam eſſet* Veron. M. SS. *hæſit* pro *eſſet*, in quibus & τὸ *vehemens* deſideratur: mox *infectus vitiis* Pith. Cujacii, M. SS. & Veron. non placet, nec illud *cupitor* pro *punitor*. Inde *memoratus ſum* ſcr. libr. vulg. tamen lectionem ut caſtiorem præfero, legens pòſt paullo: *Pingere venuſtiſſimè*, *meminiſſe*, ex Veronenſi & M. SS. Floriac. tamen *vetuſtiſſimè*. Editi libb. *genera vetuſtiſſimorum meminiſſe* excuderunt, fortè quòd arma ſequerentur, quæ, ut conjicio, ad gentilitia inſignia homines curioſi (qui nihil præter fumoſas imagines alienaſque virtutes admirantur) retulerunt, ut in genealogiis recenſendis excelluiſſe Valentinianum dicat, ſed nihil agunt. Mox *cera* M. SS. *terra* vulg. & *ſermone* ſingulari numero iidem ſcripti. Ceterùm de Adriani artibus ſup. 28. num. unde ſententiam de hoc loco meam confirmari poſſe video.

quæ memoraturus ſum, Hadriano proximus. Genera vetuſtiſſimorum meminiſſe, nova arma meditari: fingere terra ſeu limo ſimulacra: prudenter uti locis, temporibus, ſermonibus: atque, ut breviter concludam, [3] *ſi ei infidis hominibus, quibus ſeſe quaſi fidiſſimis prudentiſſimiſque dederat, carere, aut probatis, eruditiſque monitoribus uti licuiſſet, perfectus haud dubiè princeps enituiſſet.* † *Hujus* 70 *tempore Firmus apud Mauritaniam regnum invadens, exſtinguitur. Valentinianus* [a] *apud Bergentionem legationi Quadorum reſpondens, anno ævi quinto & quinquageſimo, impetu ſanguinis, voce amiſſa, ſenſu integer, exſpiravit. Quod quidem intemperantia cibi, ac* [1] *ſaturitate, qua artus diffuderat, accidiſſe plures retulere. Itaque eo mortuo,*

VALENTINIANUS *adhuc quadriennis, auctore* [2] *Equitio, ac Merobaude propinquo, ubi cum matre fuerat allatus, creatus eſt imperator.*

VA-

SCHOTTI.

3 *Si ei infidis hom.*] *Fœdis hom. quîs ſeſe* M. SS. & Veron. Antiquitùs excuſi, *Atque ut breviter concludam, ſemper criminibus, queis ſeſe* corruptè. Quidam libb. *Si infidis careret.*

1 *Saturitate*] *Securitate* M. SS. uterque & Veron. codex, non probo.

2 *Equitio*] *Æquitio & Merobaudo è propinquo creatur Imper.* Floriac. & Cujacii M. SS. vide quæ notavi num. 51.

VINETI.

a *Apud Bergentionem*] *Bregitionem* habent alia exemplaria, ut & Ammianus libro triceſimo. Hieronymus & Oroſius *Brigitionem* appellant.

H 2

71 VALENS *unà cum* VALENTINIANO *germano ſuo, de quo diximus, regnavit*[1] *annos tredecim, menſes quinque. Hic Valens cum Gotthis lacrymabili bello commiſſo, ſagittis ſaucius, in caſam deportatur viliſſimam: ubi ſupervenientibus Gotthis, ignique ſuppoſito, incendio concrematus eſt. In quo probanda hæc fuere. Fuit poſſeſſoribus conſultor bonus. mutare judices rarius. in amicos fidus. iraſci ſine noxa ac periculo cujuſque. ſanè valde timidus. Hujus temporibus* PROCOPIUS *tyrannidem invadens, exſtinguitur.*

GRA-

SCHOTTI.

1 *Annos tredecim*] *Decem* dumtaxat vulg. omn. Et mox *Mutare judicia, verus, in amicos fidus.* Inf. quoque *Procopius tyrannus cadens exſtinguitur.* Veron. verò amplius *periculo cujuſquam inſuetus. Sanè valde timidus.*

GRATIANUS *genitus Sirmii, imperavit cum patre Valentiniano annos octo, dies octoginta quinque: cum patruo & fratre tres: cum eodem fratre ac Theodoſio quatuor: & [cum] his omnibus accedente Arcadio, menſes ſex. Hic* [a] *apud* [1] *Argentarium opidum Galliæ triginta Alamannorum millia in bello exſtinxit. Hic cùm animadvertiſſet, Thraciam Daciamque tamquam genitales terras poßidentibus Gotthis,* [2] *Taifalis, atque omni pernicie atrocioribus Hunnis, & Alanis, extremum periculum inſtare nomini Romano; accito ab Hiſpania* THEODOSIO, *cunctis faventibus, agenti annum à triceſimo tertium, imperium committit.* † *Fuit autem Gratianus litteris haud mediocriter inſtitutus: carmen facere, ornatè loqui, explicare* 72 73

SCHOTTI.

1 *Argentariam*] Hic fem. gen. libb. veteres, qui & *Trachiam* ſcribunt, partim *Traciam* & *Gothos Hunoſque*, non geminatis conſonantibus. Opidum fortè illud quod hodieque nomen retinet in agro Lemovicum, *Argenton.* Argenteum amnem Galliæ Narbonenſis fl. celebrat Plinius & M. Tullius lib. x. epiſtol.

2 *Taifalis*] *Taifaliſque* M. SS. Froben. *Thaiphalis*; And. Cratandri *Triballiſque*: pòſt *degenti* iidem ſcribunt, pro quo hactenus excuſi *agenti.*

VINETI.

a *Apud Argentarium*] *Argentariam* prima declinatione legimus in antiquo libro, & apud Paulum monachum, & Ammianum Marcellinum libro triceſimo primo.

care[1] *controverſias, Rhetorum more. nihil aliud die noctuque agere quàm ſpiculis meditari: ſummæque voluptatis, divinæque artis credere ferire*[2] *[perite ſibi] deſtinata.* [3] *Parcus cibi ſomnique: & vini ac libidinis victor, cunctiſque fuiſſet plenus bonis, ſi ad cognoſcendam Reipub. gerendæ ſcientiam animum intendiſſet, à qua propè alienus, non modò voluntate, ſed etiam exercitio fuit. Nam dum exercitum negligeret, & paucos ex* A L A N I S, *quos ingenti auro ad ſe tranſtulerat, anteferret veteri ac Romano militi, adeoque Barbarorum comitatu & propè amicitia capitur, ut nonnunquam*[4] *eodem habitu iter faceret, odia contra ſe*

S C H O T T I.

1 *Controverſias Rhetorum*] *Controverſa Rhetorum* Veron. Cujacii M. S. & Pithœi: cujus etiam opera Quinctiliani Declamationes ſeu Controverſiæ propediem in integrum reſtitutæ, Deo favente, appàrebunt, unà cum Salviano Maſſilienſi Epiſcopo altera parte ampliore: ſic enim hortante me vir humaniſſ. juxta ac doctiſſ. facturum recepit. Quam etiam ſpem nobis fecit Cl. Puteanus fore, ut cum M. SS. plurimis comparatos Panegyricos brevi in vulgus exire patiatur. Nam quæ Senecæ nomine circumferuntur Controverſiæ ſeu Declamationes, ut germanæ Senecæ Neronianì ſint vereor; patris potius illius eſſe credo. hoc volui neſcius ne eſſes.

2 *Perito ſibi*] Locum hunc, ut opinio mea fert, gloſſema hoc fœdavit, in inſulam igitur deportetur. Afuit certè à Veron. nedum à M. SS. omn.

3 *Parcus cibi ſomnique & vini*] Totus hic locus in quib. legitur, *ferire deſtinata, cibique vini ac libidinis victor: cunctiſque* (Veron. *cunctis*) *eſſet plenus, ſi ad cognoſc.* ut abſint, *parcus ſomnique* & *bonis*. Linea ſequenti *regendæ* eſt in M. SS. qui & *neglegeret* quatuor *e* diſertim pingunt, ut inf. *intellegamus*.

4 *Eodem habitu*] Habitus cultuſque inſolentia atque immodeſtia ſemper odioſa; odioſa & Cæcinæ apud Corn. Tacitum lib. II. hiſtoriæ Auguſtæ. *Ornatum*, inquit, *ipſius, municipia & coloniæ in ſuperbiam trahebant, quod verſicolore ſagulo braccas, tegmen barbarum indutus togatos alloqueretur.* De Maximo autem vide Sidonium Apoll. lib. II. epiſt. tertia decima.

ſe militum excitavit. Hoc tempore cum MAXIMUS *apud Britanniam tyrannidem arripuiſſet, & in Galliam tranſmiſiſſet, ab infenſis Gratiano legionibus exceptus, Gratianum fugavit: nec mora exſtinxit.* [a] *Qui vixit* [5] *annis* XXXVIII.

THEODOSIUS *genitus patre* HONORIO, 74
matre THERMANTIA, *genere Hiſpanus, originem à Tra-*

SCHOTTI.

5 *Annis triginta octo*] Veron. XXVIII. niſi operarum incuria x. ſignum decuſſatim poſitum omiſſum. M. SS. duo XXXVIIII. id eſt, *triginta novem.* Cujacii verò exemplum antiquiſſ. denario minus XXVIIII.

VINETI.

a *Qui vixit annis triginta octo*] *annos viginti novem*, liber calamo ſcriptus. Sed hi numeri ſunt utrique falſi, ſi ſua tempora ſatis noverunt Hieronymus & Proſper: qui Gratianum eſſe natum anno Chriſti trecenteſimo ſexageſimo tertio, &

à Trajano principe trahens: à Gratiano Auguſto apud Sirmium imperator effectus, regnavit [a] *annos* [1] *decem & ſeptem. Huic ferunt nomen ſomnio parentes monitos ſacraviſſe, ut Latinè intelligamus, A Deo datum.* [b] *De hoc etiam oraculo in Aſia divulgatum eſt, eum Valenti ſucceſſurum, cujus nomen [è]* Θ *&* Ε *&* Ο *atque* Δ *Græcis litteris initiaretur. Qua cognatione principii deceptus* THEODÔRUS, *cùm ſibi imperium* [2] *præſumeret, ſceleſtæ cupidinis ſupplicia perſolvit. Fuit autem Theodoſius propagator Reipublicæ, atque defenſor eximius. Nam Hunnos & Gothos, qui eam ſub Valente defatigaſſent, diverſis prœliis vicit. Cum Perſis quoque petitus pacem pepigit. Maximum autem tyrannum, qui Gratianum interfecerat, & ſibi Gallias vindicabat, apud Aquileiam exſtinxit: Victoremque ejus filium, intra infantiæ annos à Maximo patre Auguſtum factum, necavit. † Eugenium quoque tyrannum, atque Arbogaſtem ſupèravit, deletis eorum decem millibus pugnatorum. Hic etenim Eugenius confiſus viribus Arbogaſtis, poſtquam apud Viennam Valentininum exſtinxerat, regnum invaſit: ſed mox ſimul cum vita imperium perdidit. Fuit autem Theodoſius moribus & corpore Trajano ſimilis,* [a] *quantum ſcripta veterum, & picturæ docent. Sic eminens*

SCHOTTI.

1 *Decem & ſeptem*] Rurſum numeri variant. factum id propter notarum compendia. Vulg. omn. quos vidi, demto Veron. XXVII. Inf. pro Δ *Græcis* iidem *à Græcis.* Moxque *cognitione principii:* neutrum placet.

2 *Præſumeret*] Amplius M. SS. *Deberi præſumeret, ſceleſtæ cupidinis ſupplicia perſolverat.* Eleganter verò probum illud Veron. exemplar; quo ſolo ferè ſcipione vulg. editionem propè collapſam ſtabilire atque conſtituere me potuiſſe; ut reliqua defeciſſent ſubſidia librorum, confidebam. ſic igitur præfert, *Cùm ſibi Imperium deberi præſumeret, ſcelus coeptæ cupiditatis perſolverat.* Inf. quoque *appetitus* pro *petitus* venuſtè, pro *ſollicitatus.*

VINETI.

occiſum anno Chriſti trecenteſimô octogeſimo ſeptimo, ſcripſerunt. Sic enim non plus viginti quatuor annos vixerit Gratianus.

a *Annis viginti ſeptem.*] Scribendum *decem* pro *viginti*, quomodo habet Caſſiani noſtri codex. Vide Proſperi, & Oroſii, & Caſſiodori rationes.

b *De hoc etiam*] Ammianus Marcellinus libro viceſimo nono.

a *Quantum ſcripta veterum & picturæ docent*] quæ picta, & quæ ſcripta exſtabant ab veteribus de Trajano, & non de Theodoſio. Scripta namque

nens ſtatus, membra eadem, par cæſaries, [b] *os, abſque eo, quod illi aliquantum vellendo ſteriles genæ, neque tam ingentes oculi erant, neſcio an & tanta gratia, tantuſque flos in facie, ſeu tanta dignitas in inceſſu. Mens verò prorſus ſimilis, adeò ut nihil dici queat, quod non ex libris in iſtum videatur transferri. Clemens animus, miſericors, communis, ſolo habitu differre ſe ceteris putans: in omnes homines honorificus, verùm effuſius in bonos: ſimplicia ingenia æquè diligere, erudita mirari, ſed innoxia: largiri magno animo magna: amare cives vèl privato contubernio cognitos, eoſque honoribus, pecunia, beneficiis ceteris munerari, præſertim quorum* [1] *erga ſe aſpero caſu officia probaverat.*
✝ *Illa tamen, quibus Trajanus aſperſus eſt,* [1] *vinolentiam* 76
& cupidinem triumphandi, uſque eò deteſtatus [eſt,] ut bella non moverit, ſed invenerit: prohibueritque lege, miniſteria laſciva, pſaltriaſque comiſſationibus adhiberi: tantum pudori tribuens & continentiæ, ut conſobrinarum nuptias vetuerit, [2] *tamquam ſororum. Litteris, ſi multum perfectos contemplemur, mediocriter doctus: ſagax planè, mul-*

SCHOTTI.

1 *Erga ſe*] M. SS. & Veron. auctiores *erga ſe vel patrem aſpero caſu.* Rurſum, *vinolentiam ſcilicet & cupidinem triumphandi.*

1 *Vinolentiam*] Uſum Trajanus poſt ſecundam menſam potandi uſque ad pocula inſtituerat: eum Alexander Severus inter amicos militares reſervavit. Ælius Lampridius, & ſup. num. 26. De triumphandi cupiditate quædam etiam ad Auguſtum Octavium.

2 *Tamquam ſororum*] Tres editi *reorum.* Hujuſmodi autem nuptiæ Claudii Imp. cum Agrippina: ſup. 11. num. vide Tacitum extremo quarto Annali. Tulit & Coccejus Nerva, ne fratris filiam uxorem ducere liceret. Xiphil. è Dione. Mox *ſi nimium perfectos*, M. SS. & Veron. opt. & *merum geſta* vulg. aliquot: nihil demuto: & mox iidem *exſecrari veterum facta ſuperba, crudelia, libertati infeſta quæ legerat: ac Cinnam, Marium, Sullamque* M. SS. *libertatique infeſta legerat.* M. SS. tamen Sillam hic per i præferunt.

VINETI.

namque antiquorum hominum & picturas non adduceret de Theodoſio, qui Theodoſium coævus vidiſſet, ejuſque mores perſpexiſſet. Niſi fortè hæc poſtrema de Theodoſio (quæ iiſdem verbis in eo leguntur, quod Eutropii breviario ſubjecit Paulus Diaconus) ad Victoris hiſtoriam ab iis eſſe adjecta velis, quibus veterum ſcripta contaminare nulla fuit religio.

b *Os, abſque eo*] Paulus Diaconus addit, *ſimile: os ſimile, abſque eo*, in quibuſdam exemplaribus.

multumque diligens ad [cog] noſcenda majorum geſta. E quibus non deſinebat exſecrari, quorum facta ſuperba, crudelia, libertati infeſta legerat, ut Cinnam, Marium, Sullamque, atque univerſos dominantium, præcipuè tamen perfidos & ingratos. Iraſci ſanè rebus indignis, ſed flecti citò: unde modica dilatione emolliebantur aliquando [3] *ſevera præcepta. Habuitque* [4] *à naturæ munere, quod Auguſtus*

SCHOTTI.

3 *Severa præcepta*] Melius Cujacii M. S. *ſeverè præcepta.*

4 *A naturæ munere*] *A natura* M. SS. & Veron. ex quibus τὸ *didicerat* ſuperare didici: furcis igitur ejiciatur. Mihi ſanè hic dignus vindice nodus videtur, qui manum ad finem properanti injicit; & cujus ſolius cauſſa non malè in caſtiganda hac Epitoma tempus poſuiſſe, nec operam in edendo luſiſſe videar. Conjecturam proponam, poſt eam argumentis, quà potero, confirmabo. Floriac. codex, *quod Auguſtus à philoſophia doctore .....* Hinc fortè ſpatium vacuum relictum ab hæſitante librario, quem in vacua mitteret (oblitteratis vel vetuſtate, perfidia, errore, vel dubitationis cauſſa nominibus, ut ſup. in Auguſto de Ovidii ſcriptis num. 5. admonui) Athenodorum ne an Livium: Græcum illum; hunc Romanum. Nam Auguſtana editio, And. Cratandri & Seb. Gryphii aliter paullò hæc notant: *Unde modica dilatione emolliebatur. Aliquando ſevera præcepta habuit de Livio, vel quod Auguſtus à philoſophiæ doctore didicerat: qui cum,* &c. Quæ lectio non fruſtra eſt in tribus editis. Sed quî Patavinus Livius Theodoſii æqualis? Non magis quàm Livius Andronicus, poëta: nam ille Tiberii principatu obiit. Euſebius chronicis. Tranſpoſita igitur verba aliquando ſic collocare tentabam: *ſevera præcepta habuit, ut de Livio Auguſtus philoſophiæ doctore: qui cum.* Sed magis eſt ut abſque ulla tranſpoſitione intellegamus de T. Livii philoſophicis ſcriptis præcepta hauſiſſe Theodoſium. Philoſophica enim Livium præter hiſtorica in litteras miſiſſe, poſteriſque tradidiſſe, Seneca philoſophus & ipſe docet, epiſt. c. 1. & cum M. Tullii & Aſinii Pollionis philoſophicis committit; adeoque Fabiani Papyrii anteponit. Locum quia corruptus eſt, ut leg. cenſeo, apponam. *Scripſit*, inquit, *& Dialogos, quos non magis philoſophiæ annumerare poſſis quàm hiſtoriæ. & ex profeſſo Philoſophiam continentes libros.* Nam quomodo doctiſſ. Pincianus tentat, coactior lectio, nec à M. SS. eſt. Sed aurem vellit hiſtoriæ veritas, jubetque meminiſſe ab Athenodoro Stoico conſilium hoc datum Auguſto, auctoribus Plutarcho, Suida, Juliano, Zoſimo, Glyca, Manaſſe, ceteris; quos exſcribere longum eſſet ei qui terram videns vela contrahit. Contentus igitur qui in manibus eſt paucorum, Julianum imp. de Impp. loquentem ἐν τῷ περὶ Καισάρων λόγῳ citaſſe. Heic enim ita inducitur Auguſtus: Παρέσχον ἐμαυτὸν τῇ φιλοσοφίᾳ χειροήθη, ὥστε καὶ τῆς Ἀθηνοδώρου παρρησίας ἠνεσχόμην οὐκ ἀγανακτῶν, ἀλλ' εὐφραινόμενος ἐπ' αὐτῇ καὶ τὸν ἄνδρα καθάπερ παιδαγωγὸν ἢ πατέρα μᾶλλον αἰδούμενος. ἄριστον δὲ φίλον καὶ συμβιωτὴν ἐπιγράφομαι. Plutarchus certè in vita Poplicolæ, Athenodori quædam advocat, Octaviæ

*guſtus à philoſophiæ * doctore [didicerat.] Qui cùm vidiſſet eum facilè commoveri, ne aſperum aliquid ſtatueret, monuit, [ut] ubi iraſci cœpiſſet, quatuor atque viginti Græcas litteras memoria recenſeret: ut illa concitatio, quæ momenti eſt, mente aliò traducta, parvi temporis interjectu langueſceret. † Melior haud dubiè, quod eſt* [1] *raræ virtu-* 77
tis, poſt auctam annis potentiam regalem, multoque maximè poſt civilem victoriam. Nam & annonæ curam ſollicitiùs attendere, & auri argentique grande pondus ſublati, atque [a] *expenſi à tyranno, multis è ſuo reſtituere, cùm benigni principum, & quidem vix fundos ſolerent nudos, ac deformata prædia, concedere. Jam illa minutiora, &, ut dicitur,* INTRA AULAM: *quæ quidem quia occulta ſunt, magis naturæ hominum curioſæ oculos aureſque ad ſe trahunt: patruum colere tamquam genitorem: fratris mortui ſororiſque liberos habere pro ſuis: cognatos affineſque parentis animo complecti: elegans lætumque convivium dare, non tamen ſumtuoſum: miſcere colloquia pro perſonis,* [2] *ſtudio, dignitatibus,* [3] *ſermone cum gravitate jucundo:*

SCHOTTI.

viæ Cæſaris ſorori inſcripta. Tranquillus etiam litteris Auguſti Athenodorum Claudio Tiberio appoſitum docet, quicum quotidie verſaretur, uſuque ſapientior efficeretur. Claudio cap. IV. Idem tamen XLI. cap. Livium quoque familiarem fuiſſe, adeoque ſcribendæ hiſtoriæ auctorem Claudio exſtitiſſe. Quid ſi igitur loco *didicerat*, quod in M SS. afuiſſe jam diximus, vel *Livio*, vel *Athenodoro* (uterque enim Auguſto juxtà familiaris) ſcriptum fuerit? Sed hæc conjectura tantùm noſtra, non τεκμήριον. Vulgatam igitur lectionem Frobenii & Vineti retinere placet, quaſi philoſophi nomen auctoris memoriam fugerit; dum veritas Democriti puteo merſa in apricum proferatur, Temporis enim filia eſt.

1 *Raræ virtutis*] *claræ* vulg. & mox, *grave pondus.* rurſum *benigni principes*, quod nimium quantum placet. iidem *ſollicitus attendere*, Cujacii & Pithœi lib. *ſollicititius* ſcriptum habent.

2 *Studio, dignitatibus*] Malo quod eſt in M. SS. Veron. & Aug. *ſtudia dignitatibus.* In quib. l. τὸ *pro* afuit: iidem libb. vett. *illecebram* vel *intelecebram* ſcribunt. & editi omn. *ambulat: magnis.* Pòſt rurſum, *ad veſcendi continentiam.* Pro *utrique* M. SS. cum Veron. *utriſque filiis.*

3 *Sermone cum gravitate jocundo*] Sic Corn. Nepos in eleganti illa T. Attici vita: *Comitas*, inquit, *ejus non ſine ſeveritate erat: neque gravitas ſine*

VINETI.

a *Expenſi à tyranno*] *à tyrannis* apud Paulum Diaconum.

do : blandus pater, concors maritus. Exercebatur neque [b] *ad illecebras, neque ad laſsitudinem. ambulationibus magis, cùm eſſet otium, reficiebat animum : ac veſcendi continentia valetudinem regebat :* [c] *ſicque in pace, rebus humanis, annum agens quinquageſimum, apud Mediolanum ex-*

ceſsit : utramque Rempublicam utrique, id eſt, ARCADIO ET HONORIO, *quietam relinquens. Corpus ejus eodem anno Conſtantinopolim tranſlatum atque ſepultum eſt.*

SCHOTTI.

ſine facilitate : ut difficile eſſet intellectu utrum eum amici magis vererentur, an amarent. Plura exempla ad eum locum attulimus in Fragmentis Nepotianis : quare hic inculcare putidum eſſet. Superſedendum igitur.

VINETI.

b *Ad illecebras*] *ad illecebram*, vetus codex, numero ſingulari.

c *Sicque in pace*] Annum à Chriſto nato trecenteſimum nonageſimum ſeptimum fuiſſe putat Proſper, at annum ab urbe Roma condita milleſimum centeſimum quadrageſimum ſeptimum Haloander, quo tempore exceſſit Theodoſius Auguſtus.

JANI

JANI GRUTERI
IN
EPITOMAM VICTORIS
NOTÆ.

CAP. I. *Labore militum patefecit*] Scilicet miles Romanus nunquam erat otioſus: legimuſque paſſim per ipſum quævis ſtructa. Certè impenſos ædificando theatro, templo, claſſi: imò oleas, vineaſque plantaſſe; fluvioſque nunc derivaſſe, nunc deterſiſſe, nunc muniiſſe; nec minus exſtruxiſſe pontes, ſiccaſſe paludes, foſſas duxiſſe, ſcrutatoſque auri argentique venas: denique vias ſtraviſſe, colonias exuſtas reſtauraſſe, urbeſque magnas ædificaſſe, exemplo plus uno oſtendi ad Livii librum XI. ubi epitome habet: *Lucius Poſtumius Conſularis, quoniam cùm exercitui præeſſet, opera militum in agro ſuo uſus eſſet, damnatus eſt.*

Suevos Cattoſque delevit: Sicambros in Galliam tranſtulit] Monuit Schottus non exſtare in Laur. Abſtemii editione Auguſtana verbum *delevit*: quod ſi ei accedunt mſſ. codd. approbo.

Adeo namque turbas] Revocanda editio mſſ. olimque excuſorum, *Adeo denique turbas.*

Cuiquam bellum intulerit]. Reſtituenda iterum eorundem codd. ſcriptura, *indixerit.*

§ I. *Rarus quidem ad recipiendas amicitias, ad retinendas conſtantiſſimus.*] Ad illud etiam exemplum amores ſuos direxit Propertius, ubi inquit: *Nec citò deſiſto; nec temerè incipio.* Interim tyro notet, Imperatoribus etiam ſuos fuiſſe amicos; ſed bonis duntaxat. nam ſequiores profectò tale quid infra faſtigium ſuum putabant. Pacatus Paneg. ad Theodoſium, cap. XVI. *Ecquis Imperatorum unquam putavit amicitiæ cultum in regia laude ponendum? humilis hæc virtus, dubiumque an virtus, judicabatur; nec palatiis digna ſed periculis habebatur.*

Ut nullus, ne in procinctu quidem, laberetur dies, quin legeret, ſcriberet, declamaret] Hæc ſi legunt noſtri ævi potentatus; neceſſe eſt pleroſque eorum aut erubeſcere, aut arbitrari animam fuiſſe Auguſto pluſquàm ſcholaſticam, hoc eſt, eo morbo laborantem, ne abſtinere poſſet ſtudiis imperium regenti prorſus ſupervacuis.

§. 2. *Nec tamen vir tantus vitiis caruit.*] At quis caruit? *Optimus ille eſt, qui minimis urgetur*, inquit ex vero Horatius. Unde & Seneca libro III. de Ira cap. 24. *Pro quocunque reſpondeamus nobis; ſapientiſſimos quoque viros multa delinquere: neminem eſſe tam circumſpectum cujus non diligentia aliquando ſibi excidat; neminem tam maturum, cujus non gravitatem in aliquod fervidius factum caſus impingat; neminem tam timidum offenſarum, qui non in illas, dum vitat, incidit.*

Leviter iracundus] Hæreo an potius ſit quod in olim impreſſis & aliquot mſſ. *leniter iracundus.*

Uſque ad probrum vulgaris famæ.] Si vox *vulgaris* conſpicitur in mſſ. exempl. non eſt profectò exterminanda, quia ea deſtituitur editio Veronenſis. aliud enim eſt malè audire, aliud malè audire vulgò & paſſim.

Quaſi marito concedente] Benè *quaſi*. invito enim marito abductam diſertè meminit Tacitus lib. XII. Annal. cap. 6. interim miſer ille, maluit videri ultrò cedere, quàm peri-

periclitari ſalutis. Conſulantur Diſcurſus noſtri, quos Tacito accommodavi lib. VI. Annal. capitis primi fine.

More hominum, qui in ulciſcendis vitiis, quibus ipſi vehementer indulgent, acres ſunt] Inde acutè Publius Syrus, *Plerique ubi aliis maledicunt faciunt convitium ſibi.* ac rotundè Dio Caſſius libro XXXVI. Πολλῷ γάρ τοι ῥᾷον ἄλλοις ἐπιτιμῶσί τινες, ἢ ἑαυτοῖς παραινοῦσι· καὶ προχειρότατά γε ἐφ' οἷς τιμωρίας ἀξίους τοὺς πέλας εἶναι νομίζουσιν, αὐτοὶ ποιοῦσιν. ὥστε μηδεμίαν πίστιν, ἐξ ὧν ἑτέροις ἐγκαλοῦσιν, ὅτι καὶ μισοῦσιν αὐτὰ λαμβάνειν. *Longè proclivius alios quidam reprehendant, quàm ſeipſos admoneant; facillimeque fit, ut quarum rerum cauſſa pœna dignos alios judicant, has ipſi eaſdem admittant: ut argumento non ſit, propter quas alios accuſant, has ipſos odiſſe.* addatur Ariſtoteles fine capitis 12. Rhetorices ad Alexandrum.

§. 3. *Quibus advectis, felicitati ejus ſalus patriæ eſt attributa*] Si exſtat in omnibus mſſ. & exoletis editionibus, *felicitate*, id ſequamur ſanè, quamvis vulgatæ nihilominus ſua eſt vis & venuſtas, ſed alio ſenſu; ut velit nimirum vitam Auguſto in tuto poſitam, advecto illo frumento. ſed malim tamen ſcripturam priorem; ut innuat fato Auguſti debitum frumenti tam tempeſtivi adventum.

Niſi magnis naturæ & ſtudiorum bonis abundaſſet] Sic eſt, ut inquit Horatius libro IV. oda 4. *Doctrina ſed vim promovet inſitam; Rectique cultus pectora roborant.* Et Victor in Cæſaribus capite XI. *Quare compertum eſt eruditionem, elegantiam, comitatem præſertim, Principibus neceſſarias eſſe: cùm ſine his naturæ bona quaſi incompta, aut etiam horrida deſpectui ſint*, &c.

CAP. II. *Inceſſere exitia poſtrema*] Legendum *incidere*; utique cùm ſic reſtet in mſſ. Schotti & vett. edd.

Cùm immani furore inſontes, noxios ſuos pariter externoſque] Haud temerè abjecerim illud *noxios*, uti aliis placet. ita enim videtur dictum, quemadmodum Salluſtio Catilinæ cap. 11. §. 3. *Poſt ubi paullatim licentia crevit, juxta bonos & malos libidinoſè interficere.* Ita & noſter infra capite XXV. *Is dum perſequitur pecunioſos, inſontes pariter noxioſque, &c.*

CAP. III. *Ut improbi ſaltem famæ metu talia declinent*] Non poſtremus profectò hiſtoriæ fructus, abſterrere malos à improbitate ſolita, metu infamiæ, non tam præſentis, quàm poſtumæ. Tacitus libro III. cap. 65. *Exſequi ſententias haud inſtitui, niſi inſignes per honeſtum, aut notabili dedecore; quod præcipuum munus Annalium reor, ne virtutes ſileantur; utque pravis dictis factiſque ex poſteritate & infamia metus ſit.* ubi nos plura. addatur ejuſdem auctoris libro XIV. capitis 64. finis.

CAP. IV. *Aqua Claudia Romæ inducta*] Quandoquidem reſtat in mſſ. & edd. vett. *introducta*, id vocis reſtituendum eſt.

Hujus uxor Meſſallina, primò clam, mox paſſim, quaſi jure, adulteriis utebatur.] Indicat Schottus noſter, duas illas voces, *clam*, *mox*, in nullo inveniri mſſ. ſuorum, & hiſtoriæ veritati repugnare. at enim optimè conveniunt filo ſententiæ; neque contradicunt ulli ſcriptores. etſi enim haud etiam à venere Meſſallinæ clandeſtina exorſi ſunt, tamen natura rerum tale quid requirit. itaque, tantum abeſt, uti alteram editionem Victoris heic ſequendam putem, ut pronuntiem, & vitium ibi hærere. nam ſi palam utebatur adulteris; quomodo potuit eos accuſare qui ei obſequi non audebant, tanquam ipſam ſe petiiſſent? quod ſtatim poſt ibidem narratur.

Ex Arabia memoratos locos advolare] Cùm ſit in omnibus mſſ. *Arabis*, aut *Arabum*, in uno præterea, *memoratis locis*, ferè ſuſpicor ſcribendum

bendum *ex Arabum memoratis locis.*

CAP. V. *Tunc Galba in Hiſpania procul & Cajus Iulius*] Revocanda ſcriptura mſſ. Schotti & primæ editionis, *in Hiſpania proconſul*, &c.

Dedecoroſè vixi, turpiter peream] Maluiſſem, *pereo*, vel adhuc amplius, *turpius pereo.* Interim minimè mirum videri debebat Neroni, turpi vitæ accedere mortem turpem. haud aliter enim fieri ſolet. De Dicæarcho Polybius libro XVII. cap. 35. f. παρὰ φύσιν τῶν ἐνστησάμενος τὸν αὐτοῦ βίον, εἰκότως παρὰ φύσιν καὶ τῆς εἱμαρμένης ἔτυχε: *Qui cùm vitam inſtituiſſet contra naturam; merito etiam contra naturam fato eſt functus* Vellejus libro II. cap. 63. *Iuventius Laterenſis, vir vita ac morte conſentaneus.* Idem de Rufo Egnatio libro eodem cap. 91. f. *abditusque carceri, cum conſciis facinoris mortem digniſſimam vita ſua obiit.* Denique de Agrippa capite 112. f. *moxque creſcentibus indies vitiis, dignum furore ſuo habuit exitum.*

CAP. VIII. *Profectò texiſſent immodica flagitia*] Nimium tribuitur litteris: legendum cum mſſ. *texiſſent modica flagitia.*

CAP. IX. *Fiducia meritorum inſolentem*] Qui Principibus operam dat, Luna videri debet, atque omne ſuum lumen acceptum ferre Soli; quemadmodum non infrugifera fortè diatriba oſtendi ad illa Taciti de Silio: *Credebant plerique auctam offenſionem ipſius intemperantia, immodicè jactantis, ſuum militem in obſequio duraviſſe; cùm alii ad ſeditiones prolaberentur: neque manſurum Tiberio imperium, ſi iis quoque legionibus cupido novandi fuiſſet. Deſtrui per hæc fortunam ſuam Cæſar, imparemque tanto merito rebatur. nam beneficia eo uſque læta ſunt, dum videntur exſolvi poſſe; ubi multum antevenere; pro gratia odium redditur.* lib. 4. Annal. cap. 18.

Noſti me virum eſſe] Senſus nimium ferè patet. & tamen plus quàm ridiculus eſt Scipio Ammiratus ſub finem Diſcurſus octavi, libro I. in Tacitum. ubi interpretatur illud Veſpaſiani ad Mucianum, cujus meminit Suetonius capite XIII. *Ego tamen vir ſum.* quippe nihil aliud vult, quàm quod Valerius Aſiaticus, qui objectanti ipſi mollitiam corporis Suilio; *victo ſilentio prorupit reus, & interroga, inquit, Suili, filios tuos; virum me eſſe fatebuntur.* libro XI. Annal. cap. 2. p.

Prudentiſſimè ratus, nefaria miniſteria à pluribus metu curari] Verè. unde & Pertinax apud Capitolinum capite V. Falconi: *Iuvenis es Conſul, nec parendi ſcis neceſſitatem. paruerunt inviti Commodo: ſed ubi habuerunt facultatem, quid ſemper voluerint oſtenderunt.* Curtius Montanus apud Tacitum libro IV. Hiſtor. cap. 42. *Hæc certè*, inquit, *Nero non coëgit, nec dignitatem aut ſalutem illi ſævitia redemiſti. Sanè toleremus iſtorum defenſiones qui perdere alios, quàm periclitari ipſi maluerunt.* ubi nos plura: quemadmodum etiam eodem quidem libro, ſed ſectione octava. ibi enim luculenter oſtendi, *ſcelerum tyrannicorum illud eſſe vel maximum, quod nemo omnium ſatis tutus ſit, ſi rectè faciat*, uti loquitur ferè Lepidus Conſul apud Salluſtium in fragmentis.

CAP. X. *Unde Neronem cuncti vocantes opinanteſque*] Schotti codd. & editio princeps, *opinantes vocanteſque.* multò melius, & propius Suetonianis cap. VII. *Deinde propalam alium Neronem & opinabantur & prædicabant.*

Quibus malis nonnullis vexatis] Sequamur audacter Schotti mſſ. & editionem exoletam; *Quibus tamen malis nullo vexato.* ad ſenſum planè Tranquilli, quem ſequitur. is enim cap. VIII. *Urbis incendio nihil, niſi ſibi periiſſe, publicè teſtatus, cuncta prætoriorum ſuorum ornamenta operibus, ac templis deſtinavit: præpoſuitque complures ex Equeſtri ordine, quò quæque maturius peragerentur. Medendæ valetudini, demendiſque morbis,*

bis ; nullam divinam humanamque opem non adhibuit, &c.

C AP. XI. *Maximè injuria verborum, qua ſe ſcortum vocari dolebat*] Sic eſt. non unus Principum periit ob verborum licentiam effrenem. Sunt enim multi in aula, qui perferant omnia fanda ac nefanda, ſed ea tamen deinde etiam nolunt exprobrari, aut objici. exemplum exſtat luculentum apud Ariſtotelem lib. v. Politicorum cap. x. ubi Ambraciæ tyranno inſidiæ fiunt, *διὰ τὸ συμπίνοντα μετὰ τῶν παιδικῶν, ἐρωτῆσαι αὐτὸν, εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει.*

C AP. XII. *Imperavit menſes tredecim, dies decem*] Scribamus cum Schotti mſſ. *menſes ſexdecim*, adſtipulantibus & ceteris ſcriptoribus.

Atrociores ſunt ipſis quoque hoſtibus] Id innumeri experti ſunt, tuque etiam, Cai Juli Cæſar. ita enim de te Vellejus lib. II. cap. 56. *Neque illi tanto viro & tam clementer omnibus victoriis ſuis uſo, plus quinque menſium principalis quies contigit. quippe cùm menſe Octobri in Urbem revertiſſet, Idibus Martiis, conjurationis auctoribus Bruto & Caſſio, quorum alterum, promittendo Conſulatum, non obligaverat; contra differendo Caſſium offenderat*, &c.

Hic ne acceſſum malignorum terreret] Sic quidem Vineti editio, ſed nolentibus mſſ. & vetuſtius cuſis, in quibus concorditer, *Hic ne acceſſu malignorum terreretur*; quod revocandum. ſed errat noſter auctor, ſi ea de cauſſa id putat pronuntiatum à Maurico. cùm enim idem apophthegma retulerit Plinius lib. IV. Epiſtola 22. apparet dictum eſſe à viro graviſſimo, ut oſtenderet, etiam ſub optimis Imperatoribus foveri malos. & ita ſanè eſt; qui omnem averſatur malitiam, non ea tamen ſe expedit Princeps; adeo aulicæ potentiæ elementis immixta eſt: quemadmodum nimis prolixè forſan, ſed tamen nonnullo tyronum bono oſtendimus, ad illud Taciti lib. IV. Hiſtoriarum cap. 42. f. *Optimus eſt poſt malum Principem dies primus.*

Sed milites neglecto Principe] Fit ſæpe. & eò alludit illud Senecæ lib. I. de Clementia cap. x. *Hoc eſt ignoſcere, cùm ſcias multos futuros qui pro te iraſcantur, & tibi alieno ſanguine gratificentur; non dare tantum ſalutem, ſed præſtare.* De Auguſto Suetonius: *Laudavit quidem pietatem tantopere pro ſe indignantium: ceterùm & illacrimavit, & vicem ſuam conqueſtus eſt, quod ſibi ſoli non liceret amicis quatenus vellet iraſci*, &c. de qua manſuetudine, nos non inepta ad illa Capitonis apud Tacitum libro III. Annal. cap. 70. *Sanè lentus in ſuo dolore eſſet Cæſar; Reipublicæ injurias ne largiretur.*

Petronium Stephanum uno ictu] Si abeſt mſſ. codicibus vox *Stephanum*; abjiciatur ſanè, ob cauſſas à Schotto noſtro poſitas in Notis.

Cujus corpus à Senatu, ut quondam Auguſti, honore delato, in ſepulcro Auguſti ſepultum eſt] Cujacii mſ. *honore relicto*, Floriacenſe exemplar, *honore relato*; quod amplector; ut velit ab Auguſto hunc alterum eſſe cui honor is obtigerit, ut humeris Senatorum deferretur ad ſepulcrum. *relatum*, eſt rurſum latum, ac repetitum. alluſit fortè ad ea, quæ habemus in Victoris Cæſaribus fine capitis XXXV.

C AP. XIII. *Eruditiſſimos*, &c. *diligebat*] Callidè. quamvis enim eruditiſſimus ipſe non erat, habebatur tamen. neque enim videtur amare poſſe & colere doctos indoctus. quippe juxta Catilinam Salluſtii: *Idem velle, idem nolle, ea demum firma eſt amicitia.*

Statuens ne domorum altitudo ſexaginta ſuperaret pedes.] Pulcra ad hunc locum petes à Barnabæ Briſſonii libro I. cap. I. Selectarum ex jure civili Antiquitatum.

C AP. XIV. *Ælius Hadrianus, ſtirpis Italicæ.*] Mſſ. Schotti, *Italæ*, ſuper quo videantur Caſauboni noſtri Animadverſiones ad Spartiani

tiani Hadrianum, capite primo.

Perinde omninò ad iſta erat factus, ut elegantius] Mſſ. Schotti unà cum editione principe; *proinde omninò ad iſta & facetus, ut elegantius unquam raro quicquam*; quod placet, dummodò abjiciatur *unquam.* ſanè *proinde* illo ævo notabat, *adeo*, uti ſupra diximus ad Schotti Victorem capite viceſimo.

Et elaboraſſe, ne ex eo ad humani generis perniciem gravidaretur] Quaſi verò liberi ſimiles eſſe ſemper ſoleant parentibus, & non potiùs contrà eveniat; uti videndum in Spartiani Severo.

C A P. XV. *Adeo trementibus eum atque amantibus*] Sic eſt, nonnunquam duo iſthæc conjunguntur, timere & amare. Ammianus lib. XXVII. cap. 21. de Prætextato: *Adeptus eſt id quod raro contingit, ut cùm timeretur, amorem non perderet civium.* videatur idem quoque libro XXV. cap. 14. pr. ut & Capitolini Gordianus cap. 28. nec non Victoris Antoninus Pius, capite Epitomes XV. p.

Omneſque uno ore in cæleſtium morem, propitium optantes] Abeſt & primæ editioni & mſſ. Schotti *uno ore*: adeo ut cum iis legendum ſit, *omneſque in morem cæleſtium*, &c. ejecto altero, nato ex illo *morem.*

Eoque actuum publicorum laboribus minimè ſufficeret] Nihil etiam video cauſſæ cur non revocari debeat eorundem librorum lectio, *eoque actui publicorum minimè ſufficeret.*

Lapidibus à plebe Romana perſtringeretur, maluerit ratione expoſita placare, quàm ulciſci ſeditionem.] Hæc verè reſipiunt Principem; qui meminit dictum Senecæ; *haud quidquam eſſe glorioſius, Principe impunè læſo*, libro I. de clementia cap. XX. f. item: Nec quicquam pulcrius exiſtimo in faſtigio collocatis, quàm multarum rerum veniam dare, nullius petere. exemplum talis moderationis invenire eſt apud Tranquillum capite XVIII. Claudii.

C A P. XVI. *Niſi ad illa tempora natus eſſet, profectò quaſi uno lapſu ruiſſent omnia ſtatus Romani.*] Scilicet, ſæpe fortuna regni aut reipublicæ ab uno pendet, ut innuit Polybius libro I. cap. 35. lib. VI. cap. 41. lib. 8. cap. 8. unde de Cajo Mario Salluſtius fine Jugurthinæ: *Ea tempeſtate ſpes atque opes civitatis in illo ſitæ.* Deque eodem Florus lib. III. cap. 3. *Actum erat, niſi Marius illi ſæculo contigiſſet*, &c. Livius lib. VIII. cap. 10. *Ceterùm inter omnes cives ſocioſque præcipua laus belli ejus penes Conſules fuit: quorum alter omnes minas periculaque ab Diis ſuperis inferiſque in ſe unum vertit: alter ea virtute, eoque conſilio in prælio fuit, ut facilè convenerit inter Romanos Latinoſque, qui ejus pugnæ memoriam poſteris tradiderunt, utrius partis Titus Manlius dux fuiſſet, ejus futuram haud dubiè fuiſſe victoriam.* ubi nos plura.

Senatus in curiam veſte tetrâ amictus] Non diſplicet Schotti *atratâ.*

Omnes pari ſenſu præſumpſerunt] Sequenda lectio mſſ. & editionis antiquiſſ. *pari conſenſu.*

Templa, columnæ, multaque alia] Bene interſerit mſſ. Pithœi, *columnæ, ſacerdotes, multaque*, &c.

C A P. XVII. *In eos atrox quos ampliſſimis honoribus doniſque ingentibus extulerat*] Quod monſtro ſimile. Ita enim naturâ comparatum eſt ut cariores habeamus quos promovimus, in quos multa contulimus, & fecimus quaſi opus noſtrum. Seneca lib. IV. de Benef. cap. 15. *Non mentiar ſi dixero neminem non amare beneficia ſua, neminem non ita compoſitum animo, ut eum libentius videat, in quem multa congeſſit; cui non cauſſa ſit iterum dandi beneficii ſemel dediſſe*, &c.

C A P. XVIII. *Origine gentis ſordida*] Mſſ. & primogenia editio, *Origine ortus ſordida.* ideoque reducendum in ſuam poſſeſſionem.

Per laboris generis univerſa adſumptus, provectuſque eò.] Cùm reſtet in mſſ. Schotti. *univerſa ad ſummos*

provectus uſque eo; & alludat Veronenſis impreſſio, aliud quid latet, aut reſcribendum *ad ſumma provectus; uſque eo*, &c.

Cap. XIX. *Extentâ damnatorum modo cervice*] Tale quid fieri ſolitum, haurire eſt ex formula vulgari, *præbere* aut *porrigere cervicem*. Seneca Epiſtola LXXXII. *Mors illa quæ in Catone glorioſa eſt, in Bruto ſtatim turpis eſt & erubeſcenda. hic eſt enim Brutus, qui cùm periturus mortis moras peteret, ad exonerandum ventrem ſeceſſit, & evocatus ad mortem, juſſuſque præbere cervicem; Præbebo, inquit, ita vivam.* Marcellus Eſerninus: *Non indignabitur cervicem hoſti porrigere; indignabitur clienti.*

Cap. XXI. *Eidem vultus ſimillimi perſuaderet ſibi*] Habent & hoc adſentatores, ut etiam falſiſſima Principibus perſuadeant. ſimileque prorſus iſti eſt quod de Pyrrho rege legimus apud Lucianum libello adverſus indoctum libros plures ſibi comparantem: is enim adeo ab adulatoribus captus erat, ut putaretur eſſe expreſſa Alexandri Magni effigies, donec à vetula Lariſſæ hoſpita monitus, hanc opinionem exſuit, ſi modò exſuit. ſunt enim reges multi, qui malunt eſſe quàm videri.

Cap. XXIV. *Accurrenti percuſſori, obvoluto capite, cervices ſuas validè compreſſas præbuit*] Mſſ. Schotti, *compreſſus*. neutra lectio ſatiſfacit.

Ut illa ipſa quamvis permodica, ſi menſæ prandiceque ſupereſſent] Non fit mihi dubium à gloſſa ortum, *illa ipſa*.

Cap. XXVIII. *Patremque ludis ſæcularibus petulantius cachinnantem, quamquam adhuc tener, vultu notaverit averſato.*] Oportet fuerit Tiberio ſimilis, de quo Tranquillus capite XXI. *Nec illud quidem ignoro, aliquos tradidiſſe, Auguſtum palàm, nec diſſimulanter morum ejus diritatem adeò improbaſſe, ut nonnunquam remiſſiores hilarioreſque ſermones ſuperveniente eo abrumperet.*

Cap. XXXI. *Pugnax, nec tamen præceps*] Quod rarum eſt. De Jugurthâ Salluſtius capite VII. *Ac ſanè, quod difficillimum inprimis eſt, & prælio ſtrenuus erat, & bonus conſilio: quorum alterum ex providentia timorem; alterum ex audacia temeritatem plerumque adferre ſolet.*

Cap. XXXIV. *Dum adoleſcens à muliere maturâ inſtitueretur ad uxorem*] Caſaubonus emendandum putat, *in muliere Dalmatica inſtitueretur*, &c.

Adverſum aciem Alemannorum] Mſſ. Schotti, *adverſum gentem Germanorum.*

Cap. XL. *Suppoſitum ferunt arte muliebri, tenere mariti animum laborantis auſpicio praviſſimi cœpti à puero.*] Videtur illud *muliebri* mutandum in *mulieris*, uti conjungatur voci *laborantis*. vult enim ideo ſuppoſitum partum, uti retineretur animus mariti. Quintilianus Declamatione I. *Alius diceret, maritum & uxorem, niſi liberis initiarentur, non fortiſſimis corporum vinculis inhærere.* conſulatur Euripidis Medea, verſu 490. Senecæ Hercules Oetæus, verſu 407.

Cap. XLI. *Sed præcipuè Eroco Alamannorum rege*] Mſſ. Schotti regem hunc *Crocum* appellant.

Præcipuè forenſem induſtriam] Equidem quod ad Cauſſidicinam attinet, ſi talis fuit tempore Licinii, qualis eſt hodie; jure merito vocavit *peſtem publicam*. nam quid aliud quæſo eſt?

Dominationis ferè poſt quintumdecimum] Mſſ. iidem & Veronæ impreſſus, *poſt quartumdecimum.*

Agraribus planè ac ruſticantibus] Sic quoque Mſſ. non *agrariis*, uti ſubſtitutum in Frobenii editione, quod offenderentur voce altera.

Ad ventris ſecreta ſecedens] Scribendum fide eorundem codicum, *ad ventris ſolita ſec.*

Cap. XLII. *Decentius laqueo*

faſcia

faſciæ ad collum poſito, vitam finivit.] Si ſtandum eſt ſupradictis libris, reponi debet, *laqueo faſcia compoſito vitam fin.*

CAP. XLIII. *Verùm per Amantias & Gorgonias*] Mſſ. Schotti & Veronenſis editio, *per Adamantias.* rectè.

Quod laudis eſſet incurioſus] Non malè iidem, *laudis ſuæ eſſet.*

Ut poſtea exactiones improbans & deteſtans] Longè melius Schotti codd. & impreſſio Veronenſis, *exactiones improbas deteſtans.* nec enim quævis exactio cives exhaurit, ſed nimia, ſed improba.

Uſu promptior corporis, quàm validior quidem, ſed brevis fuit] Forſan melius mſſ. & Veronenſis editio, *corporis, quo validus quidem,* &c.

Ac ne noctu quidem viſus ingens globus cœlo labi] Rectius legas *igneus globus*, cum Sylburgio, adſtipulante Ammiano.

CAP. XLV. *Fingere terrâ ſeu limo ſimulacra*] Legendum cum mſſ. *cerâ.*

Si ei infidis hominibus, quibus ſe] Præſtat eorundem librorum lectio, *ſi ei fœdis hominibus, queis ſe,* &c.

CAP. XLVII. *Divinæque artis credere, ferire peritè ſibi deſtinata.*] Ableganda hinc, *peritè ſibi*, utpote quod neque in mſſ. aut editione antiquiſſima.

Si ad cognoſcendam Reipublicæ gerendæ ſcientiam] Nihilo pejus mſſ. *Reip. regendæ.*

Ut nonnunquam eodem habitu iter faceret] Valdè ſibi eos demeretur Princeps, quorum utitur veſtitu; ut pluribus oſtendimus ad Taciti illa libro 1. Annal. cap. 41. *militari vocabulo Caligulam appellabant; quia plerumque ad concilianda vulgi ſtudia, eo tegmine pedum induebatur*; ut & ad illa ejuſdem lib. 11. Annal. cap 59. de Germanico: *multaque in vulgus grata uſurpavit; ſine milite incedere, pedibus intectis, & pari cum Græcis amictu.*

CAP. XLVIII. *Præſertim quorum erga ſe aſpero caſu officia probaverat*] Benè mſſ. *erga ſe, vel patrem, aſpero,* &c. inde Stephani editio: *erga ſe velut patrem,* minus rectè; quamvis eam non improbandam cenſeat Sylburgius.

Habuitque à naturæ munere, quod Auguſtus à philoſophiæ doctore didicerat] Vox *didicerat* delenda, ſuadentibus libris calamo exaratis, in quibus non viſitur. iidem quoque habent, *à natura,* tantum.

Quorundam

OBSERVATIONES

IN

AUREL. VICTOREM.

Pag. 61. *Redempto magnis ſumptibus Caſperio*] Corruptum. Lege *Segerio.* Xiphilinus Domitiano: ἐπέθεντο δ' αὐτῷ οἱ συνεσκευάσαντο τὴν πρᾶξιν Παρθένιος ὁ πρόκοιτος αὐτοῦ καὶ Συγήριος (male Σύγηρος) ἐν τῇ προκοιτίᾳ καὶ αὐτὸς ὤν. Martialis libro IV. *Sigeriosque meros Partheniosque ſonas.* Grotius.

Pag. 111. *Quantum habes ad menſam*] Nihil relegandum cenſet J. F. Gronovius lib. IV. Obſerv. cap. 24.

F I N I S.

INDEX

INDEX EPITOMÆ
SEXTI AURELII VICTORIS:

Cujus numeri iis reſpondent numeris qui per libri marginem ſunt deſcripti.

A.

Achilleus. 54
Adria urbs. 28
Adrianus qui & Hadrianus Imperator. 24. 28. 29. 30. 69
Adriaticum mare unde nomen ſumſerit. 28
Adultera Meſſallina. 10
Ægæo in mari repentè emerſit inſula. 11
Ægyptus provincia Romanorum. 1
Ælianus. 46
Ælius Adrianus. 28
Æmilianus Imperator. 45. 46
Aënobarbus Domitius. 12
Æthiopes pop. 2
Agrippa pater 3. filius. 5
Agrippina mater Neronis. 11. 12. Urbs. 26. 52
Alamanni pop. 48. 65. 72. Iidem Alemanni.
Alani pop. 72
Albinus Cæſar. 36
Alexander Magnus Macedo. 37. 49. Alexander Severus Auguſtus. 39. 40. Alexander alius Phryx. 55. 58
Alexandria Ægypti. 23
Alma mons. 52
Alſa fluvius. 62
Altinum opidum. 31
Amantiæ. 66
Amicitia Auguſti. 3. Tiberii. 7
Amor humani generis. 21
Amphitheatrum. 12
Anibalianus. 61
Annius Verus. 31
Antiochia urbs. 35
Antonini multi. 30. 31. 32. 33. 37. 39
Antonius Marcus triumvir. 6. Antonius alius. 23
Anulini duo. 36. 54
Aper Numeriani ſocer. 53
Apoplexis. 31
Appia via. 55
Appius Norbanus. 23
Aquileia urbs. 41. 62. 74
Aquitani pop. 2
Arabia regio. 11
Arbogaſtes. 75
Arcadius Imperator. 72. 77
Archelaus rex. 8
Arelatenſe opid. 58
Argentarium op. 72
Argentoratenſes campi. 65
Armentarius Maximianus. 54. 55
Avaritiæ punitor Valentinianus. 69
Avarus Veſpaſianus. 18. Commodus. 33. Licinius. 59. Auguſtophratenſis provincia. 18
Auguſtus primus. 1
Aulici & Spadones. 59
Aurea ſtatua. 48
Aurelianus Imperator. 49. 50
Aurelios indicabunt Commodus, Heliogabalus, Caracalla.
Aureolus. 46. 47. 48
Aureus hamus. 2. Mons. 52

B

Bactri pop. 30
Badomarius rex. 65
Balbinus. 41
Baſilius Gallonius. 48
Baſſianus Caracalla. 36. 37. 39
Baſſus. 36
Baſterni pop. 2
Bebriacum, vel Betriacum. 15
Bellum & ſimultates oderat Auguſtus. 2
Benacus lacus. 48
Berenice. 21
Bergentio. 70
Bibliothecæ Romanæ incendio conſumtæ, à Domitiano reparatæ. 23
Bojonius Antoninus. 39
Bonoſus Imperator. 52
Bonus princeps. 30
Britannia. 36. 73

Bubalia. 44
Byzantium. 59. 61

C

Cæcinna. 20
Cæſar Cajus Julius Dictator. 1. 49. *Cæſarum gens litteris culta & eloquentia.* 16
Cajus Iulius quidam. 13
Caligula Imperator. 8. 9
Calpurnius Craſſus. 25
Camillus Scribonianus. 10
Cantabri pop. 2
Capitolium reparatum. 18
Cappadocia provincia Romanorum. 8
Caracalla Baſſianus. 37
Carauſius. 54
Carinus Imperator. 53
Caro plurima comeſta. 36. *Porcina.* 50
Carræ op. 37
Carthago. 55
Carus Imperator. 53
Caſperius. 25
Caſſii duo. 32. 46
Catti pop. 2. 23.
Catullus. 25
Cauſidici. 17
Chonodomarius rex. 65
Chreſtius. 62
Cibalæ. 59. 69
Cilicia. 18
Cilo, vel Chilo. 36
Cinna. 76
Claudius Imperator. 48 *Alios indicabunt Claudios Tiberius & Iulianus.*
Claudii monumenta. 18
Clementes principes. 21. 25. 30. 34
Clinopale. 23
Clodianus, qui & Claudianus. 23
Coccejus Nerva. 24. 25
Colobius Valerianus. 46
Commagene. 18
Commilitones. 3
Commodus Imperator. 33
Concordia urbis. 31
Conſobrinarum nuptiæ vetitæ. 76
Conſtans Imperator. 61. 62
Conſtantinopolis. 50. 61. 68. 77
Conſtantinus Magnus Imperator. 29. 54. 55. 56. 58. 59. 60. 61. *Conſtantinus ejus filius.* 62
Conſtantius Imperator pater Conſtantini Magni. 54. 55. 56. 58. *Conſtantinus nepos.* 61. 62. 63. 64. 65. 66
Cornelius Galbæ amicus. 14. *Cornelius Valerianus.* 46. 47
Cornix locuta. 27
Cottiæ Alpes, & Cottius rex. 12
Criſpus Conſtantini filius. 58. 60.
Crudelis Tiberius. 8. *Caligula.* 9. *Vitellius.* 16. *Domitianus.* 23. *Commodus.* 33. *Aurelianus.* 49. 50
Cteſiphon urbs. 42. 53
Curtius lacus. 14

D

Daci, Dacia, & Dacia Ripenſis. 8. 40. 57. 72
Danubii pons. 60
Daza Galerius. 57
Decentius Imperator. 63. 64
Decius Imperator. 44
Deliciæ humani generis. 21. 22
Delmatæ, Delmatia, Delmatiæ. 2. 10. 49. 61.
Delmatius Cæſar. 61
Deus dici voluit Domitianus. 23
Diademate uſi principes Romani. 9. 50
Diadumenus Imperator. 38
Didius Iulianus Imperator. 35
Dioclea opidum. 54
Diocletianus Imperator. 54
Diræ. 37
Dominus. 9. 23
Domitia uxor Domitiani. 23
Domitianus Imperator. 23. 24. 25.
Domitilla Titi & Domitiani mater. 20. 23
Domitius Aënobarbus, & Nero. 12
Domorum altitudo. 27
Dracone geniti. 57
Druſus Liviæ filius. 4

E

Edeſſa civitas. 37
Epaphroditus. 13
Equitius. 70
Erocus rex. 58
Eugenius. 75
Euphranor. 28
Euphrates fluvius. 40
Euſebia. 66
Eutropia. 56. 63

Facetus

F

Facetus Veſpaſianus. 17
Fatum. 21. *Fatales libri.* 48
Fauſta uxor Conſtantini Magni. 56. 60
Felix Iudææ præfectus. 11
Feminæ modeſtiores. 66
Ferentinum op. 15
Fiſcus. 11. *Fiſcus lien.* 66
Firmus tyrannus. 70
Flaminia aia. 18
Florianus Imperator. 51
Fortunæ fanum opidum. 42. *Fortunæ pila.* 34
Frumentaria inopia. 6. 30
Fulvius Antoninus. 30
Funarius Valentiani pater dictus. 69

G

Gætuli pop. 8
Gætulicus. 14
Gaiſo. 62
Galba Imperator. 13. 14
Galerius indicatur in verbis Maximianus & Maximinus.
Galli & Gallia. 2. 8. 36. 46. 49. 52
Gallienus Imperator. 46. 48
Gallonius Baſilius. 48
Gallus Virius. 45. *Gallus Conſtantii Auguſti frater.* 63. 64
Garamantes pop. 2
Gemoniæ ſcalæ. 16
Genitalia amputata. 25. *conſumta.* 55
Gentianus Lollius. 34
Germania ſuperior. 23
Germanicus Caligulæ pater. 9
Geta Severi Auguſti filius. 36. 37
Getæ populus. 2
Girba inſula, quæ & Meninx. 45
Gloriæ & laudis ardor. 28. 60. 67
Gordiani Imperatores. 41. 42
Gorgoniæ. 66
Gotthi pop. 71
Græculus Hadrianus. 28
Gratianus pater Valentiani. 69
Gratianus filius ejuſdem Valentiani. 72. 73

H.

Hadrianus ſive Adrianus Imperator. 24. 28. 29. 30. 69.
Hamus aureus. 2
Helena mater Conſtantini Magni. 58. 60. *Helena opidum.* 62
Heliogabalus. 39
Helvius Pertinax. 34
Heraclia urbs. 50
Herculius Maximianus Imperator. 54. 55
Hiulca palus. 59
Honores pretio, non judicio. 62
Honorius Imperator. 74. 77
Hoſtilianus Perpenna. 45
Hunni. 72. 74
Hyrcani pop. 30

I.

Icelus. 14
Illyricum. 61
Imperare coactus. 34. 69
Imperatoris temeritas. 2
Imperium deteſtatus Diocletianus. 54
Incendia. 22. 27
Indi & India. 2. 30. 49
Inimicitiarum oblivio. 17
Inſula repente emerſa. 11
Interamna. 45
Interregnum. 50
Jovianus Imperator. 68
Ira quomodo ſedanda. 76
Italia. 50
Julianus Didius. 35
Sabinus. 53. 54
Claudius. 65
Julius Maximinus. 40. 41. *Philippus.* 43. *Saturninus.* 43
Jumenta publica. 58
Junius. 14. *Junius Mauricus.* 25.
Juris & juſtitiæ obſervator diligens. 27. 30

L.

Labienus. 46
Lateranus. 36
Lavacra. 12
Lavicanum iter. 55
Leptis urbs. 36
Liberalitas Titi. 21. 22. *Trajani.* 26. *Severi.* 36
Libido Octaviani. 4. *Caligulæ.* 9. *Claudii.* 10. *Neronis.* 12 *Domitiani.* 23. *Commodi.* 33. *Caracallæ.* 37. 39. *Heliogabali.* 39
Libri fatales. 48
Licinianus Valens. 44. *Licinianus alius.* 58
Licinius Mucianus. 17. *Valerianus Imperator.* 46. *Alius Licinius.* 54. 55. 56. 58. 59

Lien fiſcus. 66
Ligures pop. 34
Literatos coluit Trajanus. 27. *Maximinus.* 57. *odit Licinius.* 59
Livia. 4
Locuſtæ. 31
Lollius Gentianus. 34
Lorii. 30
Lucania. 50
Ludi ſæculares. 23. 43
Lugdunum opid. 36. 37. 63

M.

Macrinus Imperator. 38
Mæcenas. 3
Magnentius Cæſar. 63
Magnus Alexander. 49
Mamæa Severi Alexandri mater. 40
Maroboduus rex. 8
Marcellinus. 62
Marcellus Alexander. 39
Marcia Commodi. 33
Marcomanni pop. 47
Marcus Antoninus. 31. 32
Marius & Sulla. 76
Martinianus. 59
Maſſilia urbs. 55
Mauri pop. 10
Mauricus Junius. 25
Maxentius Imperator. 55. 56
Maximianus Armentarius Imperator. 54. 55. 57
Maximianus Herculius Imperator. 54. 56
Maximinus Julius Imperator. 40. 41.
Maximinus Galerius. 54. 55. 56. 57
Maximus tyrannus. 73. 74
Mediolanum op. 46. 47. 77
Mediolanenſis Didius Julianus. 35
Memoria mirabilis. 28
Meninx inſula, quæ & Girba. 45
Merobaudes. 70
Meſopotamia. 46
Meſſalina Claudii uxor. 10
Metaurus amnis. 49
Metius Pomposianus. 18
Milvius pons. 56
Minervina. 58
Mirmilo. 21
Mœſia, & ſuperior Mœſia. 8. 45. 46. 52
Moguntiacus urbs. 46
Monetarii. 49
Montes cavati. 18
Mopſocrene. 66
Muſcas perſequebatur Domitianus. 23
Murſia. 63
Muſulamii pop. 10
Mucianus Licinius. 17

N.

Narbona. 53
Narciſſus Claudii. 11
Narnia civitas. 45. *Narnienſe opidum.* 24
Neophytus Neronis. 13
Nepotianus Imperator. 63
Nero Imperator. 11. 12. 13
Nerva Imperator. 24. 25. 27
Nicomedia. 54
Niger Peſcenninus. 35
Nilus fluvius. 1
Nola urbs. 5
Norbanus Appius. 23
Numa rex. 30
Numerianus. 53
Nuptiæ conſobrinarum vetitæ. 76

O.

Octavia Neronis. 12
Octavianus Auguſtus. 1. 2. 3. 4. 5. 6
Octavius pater Auguſti. 1
Oculi Cæſaris Auguſti. 4
Olera Diocletiani. 54
Ovidius Naſo cur exſilio damnatus. 5
Otho Imperator. 14. 15
Otriculum opid. 45

P.

Pacis templum. 18
Palæſtina ſeu Syria. 18
Palatinæ ædes. 14
Pallas Claudii. 11
Panis eſus. 30
Pannonia & Pannonii. 2. 8. 35. 44. 47. 52. 56. 63.
Paris hiſtrio. 23
Parthenius. 23. 24. 25
Parthi pop. 8. 46. & alibi.
Parthorum ædes. 36
Pedum dolor. 36
Perpenna Hoſtilianus. 45
Perſæ & Perſis. 2. 13. 67. 68. 74
Pertinax Helvius. 34
Peſcennius Niger. 35. 36
Peſtilentia. 22. 27. 31. 45
Petra pertuſa. 18
Petronius Domitiani interfector. 25

Phaon.

Phaon. 13
Philippus Imperator. 42. 43
Philoſophi contumaces. 17
Phœnices pop. 39
Phœnix avis. 11
Picenus ager. 28
Pilei manumiſſionum. 13
Pipa concubina Gallieni. 47
Pius Antoninus. 30
Placentia urbs. 15. 49
Plotina Trajani. 66
Polemon rex & Polemoniacus pontus. 12
Polybus. 11
Polyclètus. 28
Pompeia Plotina. 66
Pomponius Baſſus. 48
Pompoſianus Metius. 18
Pons ſanguinarius. 45
Pontus Polemoniacus. 12
Poppæa Neronis. 12
Porcinæ carnis uſum populo inſtituit Aurelianus. 50
Poſidius. 11
Poſtumus Imperator. 46
Princeps egregius. 26
Probus Imperator. 51
Procopius tyrannus. 71
Proculus tyrannus. 52
Propontis. 61
Publica jumenta. 58
Pupienus. 41
Puteolanus ſinus. 9
Pyrenæus mons. 62

Q.

Quadi pop. 70
Quintillus. 49

R.

Ræti pop. 2
Regillianus tyrannus. 46
Regulus quidam. 25
Rhenus flu. 3
Ripenſis Dacia. 57
Roma aucta. 3. *incenſa.* 22
Romula. 57
Romulianus locus. 57

S.

Sabaria. 35
Sabina Neronis. 12
Sabina Hadriani. 29
Sabinus Veſpaſiani frater. 16
Sabinus Julianus. 53
Sagittarii optimi, Domitianus. 23. *Conſtantius.* 66
Salonianus Gallieni filius. 47
Salonina uxor Gallieni. 47
Salvius Otho. 15
Sanguinarius pons. 45
Sapor rex. 46
Sarmatæ pop. 8
Saturninus tyrannus. 52
Scribonia Octaviani uxor. 4
Scribonianus Camillus. 10
Scortum Domitianus. 23
Scythæ pop. 2
Semea mater Heliogabali. 39
Septimius Imperator. 35. 36 *Alius Septimius.* 49
Sepulcrum Gordiani. 24
Severus idem Septimius. 35. 36. *Severus Alexander.* 40. *Alius Severus tyrannus.* 55
Sicambri pop. 2
Silvanus Imperator. 64
Simplex ad juſtitiam. 63
Singidonenſis ager. 68
Sirmium op. 52. 56. 72. 74
Solis defectio. 25
Spadones & Aulici. 59
Spoletium op. 45
Sporus eunuchus. 13
Statua & imago aurea. 48
Stephanus Domitiani interfector. 23. 25
Suevi pop. 2. 8
Suppoſitus partus. 56
Sulla & Marius. 76
Sura Trajani amicus. 26
Syria Palaſtina. 18

T.

Tacitus Imperator. 51
Taifali pop. 72
Tarentum opid. 25
Tarquinius Priſcus. 11
Tarſus urbs. 51. 56
Taurinus Auguſtus. 40
Taurus mons. 66
Temperitas Imperatoris. 2
Terræ motus. 27. 31
Tetricus Imperat. 50
Theodora. 54. 56
Theodorus. 74
Theodoſius Imperator. 72. 74. 75. 76. 77

Ther-

Thermantia mater Theodoſii. 74
Theſſalonica urbs. 59
Thracia. 61. 72
Tiberis inundatio. 27
Tiberius Auguſtus. 4. 7
Alius Tiberius. 10
Ticinum opidum, & Ticinenſes campi. 48. 49. 63
Titus Veſpaſianus Imperator. 20. 21. 22. 23
Trachala. 61
Trachea Cilicia. 18
Trajanus Imperator. 12. 24. 25. 26. 27. 60. 66. 74. 76
Tribunicia poteſtas. 1
Tudertina urbs. 26

V.

Valens Licinianus Imperator. 44. *Alius Valens.* 46. *Valens rurſus alius.* 55. 56. *Alius.* 69. 71. 74
Valentinianus Imperator. 69. 70. 71
Valerianus Imperator. 46
Varius Antoninus. 39
Varronianus. 68
Veiento. 25
Venæ inciſæ ad mortem. 51
Vendobona. 32
Verona & Veronenſes campi. 43. 53
Verus Imperator. 31
Veſpaſianus Imperator. 16. 17. 18. 19.
Veſpaſianus Titus filius. 20. 21. 22
Veſuvius mons. 22
Vetranio. 63
Victor Imperator. 74
Victorinus Imperator. 48
Vienna urbs. 75
Vindelici pop. 2
Vineæ permiſſæ Gallis & Pannoniis. 52
Vinolentia Tiberii. 7. *Claudii.* 10. *Trajani.* 76
Virgilius poëta. 3
Virius Gallus. 45
Vitellius Imperator. 15. 16
Ulpius Trajanus. 26
Vologeſes rex. 18
Voluſianus Imperator. 45

Hæc

Hæc fere nova ſunt

VERBA IN AURELII VICTORIS EPITOME.

Aggeſtus ſubſtantivum. 9
Agrares ac ruſticantes. 59
Aliquanti pro aliquot. 62
Celſum Imperium. 65
Circumſocius. 61
Coanguſtatus. 63
Decollare. 35
Dedecoroſus & dedecorosè. 13. 54
Egeſtoſus & egeſtuoſus. 24
Fecit incedere. 11
Gratias referre. 25
Habitus venerabilis. 62
Imperialis. 8
Incuſſus ſubſtantivum. 3
Incurioſus laudis. 66
Intra aulam. 77
Invaſor. 49
Liber filius. 25
Naturalia officia, & ventris ſecreta. 37. 62
Officiorum magiſter. 59
Perpendiculator. 28
Profuſio. 61
Quanti, quàm multi. 30
Reſcriptum ſubſtantivum. 54
Sollicitius adverbium. 77
Sublimatus participium. 11
Subtercutaneus. 29
Uniformis. 18
Unus poſt unum. 41
Vulgariter. 18

FINIS.

3-613989

. Tisao Leonard Baskin .

P. Eaton, London

£ kE

1977.